

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 27 sierpnia 2010 r.

Druk nr 972

**PREZES RADY MINISTRÓW
Donald TUSK**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

Przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

- Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 w roku 2009.

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rozwoju Regionalnego do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-) Donald Tusk

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

**Informacja o realizacji
Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015
w roku 2009**

Warszawa, lipiec 2010 r.

Wprowadzenie	3
I. Działania systemowe	5
System zarządzania rozwojem.....	5
Porządkowanie dokumentów strategicznych.....	7
Dokonywanie oceny zgodności ze średniookresową strategią rozwoju kraju („Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015”).....	9
II. Działania podejmowane w 2009 r. w celu realizacji Strategii Rozwoju Kraju w ramach głównych dokumentów strategicznych	10
Działania podjęte w związku z globalnym kryzysem finansowym	14
Priorytet 1 SRK: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	20
Priorytet 2 SRK: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.....	35
Priorytet 3 SRK: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	61
Priorytet 4 SRK: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	72
Priorytet 5 SRK: Rozwój obszarów wiejskich.....	82
Priorytet 6 SRK: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.....	90
III. Finansowanie SRK 2007-2015	95
IV. Podstawowe wskaźniki realizacji SRK	100
Załącznik nr 1	104

Wprowadzenie

- § „Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 w roku 2009” stanowi wykonanie przepisu art. 12a ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o zasadach”. Nakłada ona na Prezesa Rady Ministrów obowiązek przekazania Sejmowi i Senatowi, do dnia 31 lipca każdego roku, informacji o realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju w roku poprzednim. „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015”, zwana dalej „SRK”, została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Pierwsza informacja o realizacji SRK przekazana została Sejmowi i Senatowi w 2008 roku.
- § Niniejsze sprawozdanie powstało w oparciu o informacje, nadesłane z poszczególnych resortów, prezentujące podejmowane przez nie działania realizujące poszczególne priorytety wskazane w SRK oraz o analizy Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Podstawę dla opracowania części finansowej stanowiła „Informacja z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2009” przygotowana przez Ministerstwo Finansów.
- § Informacja składa się z 4 rozdziałów. Rozdział I przedstawia działania systemowe podejmowane w 2009 r. usprawniające zarządzanie rozwojem kraju. Rozdział II opisuje w sposób syntetyczny najważniejsze działania, jakie zostały podjęte w celu realizacji SRK w 2009 r. na podstawie obowiązujących dokumentów strategicznych. Wykaz środków finansowych wykorzystanych na działania podejmowane w celu realizacji SRK prezentuje rozdział III. W rozdziale IV zestawiono podstawowe wskaźniki obrazujące osiągnięte efekty. Załącznik nr 1 zawiera działania legislacyjne rozpoczęte i kontynuowane w 2009 roku.
- § Należy podkreślić, że przedmiotowa informacja ma charakter sprawozdawczy - przedstawia działania, jakie zostały podjęte w danym roku oraz zmiany w zakładanych wskaźnikach. W przypadku dokumentów strategicznych długo- i średniookresowych ocenianie stopnia realizacji celów i priorytetów strategicznych jest celowe głównie w perspektywie kilkuletniej. Perspektywa roczna uniemożliwia właściwą ocenę zmian strukturalnych w gospodarce. Ponadto, na dokonywanie rocznej oceny efektów większy wpływ będą miały tzw. czynniki niezależne, jak np. cykle koniunkturalne, sytuacje kryzysowe itp. Raport oceniający efekty podejmowanych działań rozwojowych przewidziany został w „ustawie o zasadach”. Nakłada ona w art. 35b. na Ministra Rozwoju Regionalnego obowiązek przygotowywania co trzy lata **raportu o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym**. Raport ten, po przyjęciu przez Radę Ministrów, przekazywany będzie do wiadomości Sejmu i Senatu. Raport powinien zawierać m.in. ocenę skuteczności realizacji celów rozwoju kraju wskazanych w strategiach i programach oraz rekomendacje dla polityki rozwoju kraju, w tym dotyczące modyfikacji instrumentów jej wdrażania. Na podstawie wniosków przedstawianych w raporcie podejmowane będą decyzje o aktualizacji obowiązujących strategii i programów.
- § Rada Ministrów podjęła decyzję o aktualizacji SRK. Podjęto także decyzję o zmianie jej horyzontu czasowego. Zgodnie z art. 12a ust. 7 „ustawy o zasadach” średniookresowa strategia rozwoju kraju podlega okresowej aktualizacji, co najmniej raz na cztery lata. **Zaktualizowany dokument będzie obejmował lata 2011-2020**, co wynika z konieczności szerszego spojrzenia na działania rozwojowe (wychodzące poza okres przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu), a także z prac nad Długookresową Strategią Rozwoju Kraju do roku 2030 oraz Koncepcją

Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Wydłużenie horyzontu czasowego ma także na celu ujęcie w zaktualizowanej SRK nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, stanowiącej istotne zewnętrzne źródło finansowania działań rozwojowych Polski.

W zaktualizowanej SRK, zgodnie z wymogami „ustawy o zasadach”, zostaną określone cele strategiczne polityki rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym, wynikające z przyjętych długookresowych wyzwań, oraz strategiczne zadania państwa. Średniookresowa SRK będzie uwzględniać rekomendacje wynikające z długookresowej strategii, w tym wskazania obszarów problemowych o znaczeniu krajowym.

I. Działania systemowe

System zarządzania rozwojem

Rząd podjął w ostatnich latach wiele inicjatyw na rzecz poprawy programowania strategicznego w Polsce oraz stworzenia kompleksowego systemu zarządzania rozwojem. Przygotowano **szereg propozycji rozwiązań systemowych**, prowadzono prace koordynujące opracowanie najważniejszych dokumentów strategicznych nakreślających średnio- i długookresową wizję rozwoju kraju oraz porządkujące dotychczas obowiązujące dokumenty strategiczne. Przyjęto również kompleksowe ustawy tworzące ramy prawne dla zaproponowanych rozwiązań systemowych („ustawa o zasadach”, zmieniona ustawa o finansach publicznych¹).

W 2009 r. kontynuowano prace usprawniające zarządzanie polityką rozwoju kraju, rozpoczęto m.in. wdrażanie rozwiązań przyjętych w „ustawie o zasadach”. W oparciu o tę ustawę wypracowano m.in. propozycję **nowego systemu zarządzania rozwojem**, którą zawarto w dokumencie p.n. „**Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski**”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r. Dokument przedstawia model systemu zarządzania rozwojem, zmierzający do zwiększenia skuteczności programowania i wdrażania polityki rozwoju oraz podniesienia jakości funkcjonowania instytucji publicznych.

W dokumencie określono typy podstawowych dokumentów strategicznych i zakres zależności między nimi, główne obszary programowania, odpowiedzialne podmioty, sposób koordynacji prac nad dokumentami oraz podstawowe zasady tworzenia i monitorowania realizacji dokumentów strategicznych. Zaproponowano jednocześnie nowe (wariantowe) zasady dotyczące finansowania polityki rozwoju.

Przedstawiony w dokumencie model stanowi podstawę dla dalszych działań reformujących sposób prowadzenia i realizacji polityki rozwoju. **Poszczególne elementy przedstawionego modelu już obecnie funkcjonują lub są wprowadzane sukcesywnie w życie.**

Zgodnie z zapisami „ustawy o zasadach” powołany został Zarządzeniem Nr 21 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 marca 2009 r. **Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju (KK)**, którego prace koncentrują się wokół wypracowywania nowych rozwiązań usprawniających zarządzanie polityką rozwoju kraju oraz akceptowania najważniejszych dokumentów programowych². W ramach Komitetu uzgodniono m.in. ostateczny kształt opracowanego przez MRR dokumentu „**Plan uporządkowania strategii rozwoju**”.³

W 2009 r. rozpoczęto prace nad podstawowymi dokumentami strategicznymi wymienionymi w „ustawie o zasadach”, tj. długookresową strategią rozwoju kraju (DSRK), aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju (tj. „Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015”) oraz 9 zintegrowanymi strategiami rozwoju, wskazanymi w „Planie uporządkowania strategii rozwoju”.

¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych Dz. U. Nr 157, poz.1240.

² W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele resortów neutralnych dla prowadzenia polityki rozwoju, tj. minister właściwy do spraw finansów publicznych, minister właściwy do spraw gospodarki, minister właściwy do spraw nauki, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, minister właściwy do spraw rozwoju wsi, minister właściwy do spraw środowiska, minister właściwy do spraw transportu, minister właściwy do spraw wewnętrznych, a także sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej i Minister - Członek Rady Ministrów (Szef Zespołu Doradców Strategicznych Premiera).

³ „Plan uporządkowania strategii rozwoju” - dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 listopada 2009 r.

W czerwcu 2009 r. opublikowany został opracowany przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów **„Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”**, który stanowi **podstawę dla opracowania długookresowej strategii rozwoju kraju** oraz dla ogólnospołecznej debaty nad przyszłością Polski. Jest to jeden z pierwszych tak szerokich i kompleksowych rządowych dokumentów, diagnozujący obecną sytuację, przedstawiający **kluczowe wyzwania rozwojowe w perspektywie do 2030 r.** i towarzyszące im dylematy, a także rekomendujący kierunki prowadzenia polityki państwa odpowiadające na te wyzwania. Raport ten był prezentowany i dyskutowany w ramach różnych grup interesariuszy: posłów i senatorów (odbyły się m.in. spotkania z klubami parlamentarnymi), resortów, środowisk akademickich i szkolnych, ekonomistów i dziennikarzy, pracodawców i pracowników, a także organizacji pozarządowych. W toku dalszych prac nad długookresową strategią rozwoju kraju w 2009 r. zostały podjęte przez KK prace nad **pakietami realizacyjnymi** dla określonych w Raporcie wyzwań. Przedstawienie projektu długookresowej strategii rozwoju kraju planowane jest na II połowę 2010 r.

Uzupełnieniem w zakresie przestrzennym dla długookresowej strategii rozwoju kraju, jest **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)**. W okresie sprawozdawczym zaprezentowany został Ekspertycki Projekt KPZK, który stanowił podstawę debaty publicznej nad wizją rozwoju przestrzennego zagospodarowania kraju, przeprowadzonej w I kwartale 2009 r. W III kw. 2009 r. rozpoczęto prace nad projektem rządowym dokumentu, które zakończą się w II połowie 2010 r.

W dniu 30 grudnia 2008 r. Rada Ministrów przyjęła **„Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015”** określające uwarunkowania oraz zakres zmian niezbędnych do wprowadzenia w Strategii Rozwoju Kraju. W dniu 1 czerwca 2009 r. Rada Ministrów przyjęła **„Informację uzupełniającą do dokumentu pn. „Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015”**, która zmieniała horyzont czasowy strategii (2011-2020) oraz harmonogram jej przygotowania. W 2009 r. prowadzone były prace, we współpracy z ekspertami zewnętrznymi, nad uszczegółowieniem zakresu tematycznego poszczególnych części aktualizowanej strategii. Planowane zakończenie prac nad aktualizacją SRK to pierwszy kwartał 2011 r., tak aby zaktualizowany dokument uwzględniał wizję rozwoju kraju przyjętą w DSRK.

Ponadto, nawiązując do realizacji celów „Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015” prowadzono prace i przyjęto liczne akty prawne. Szczegółowe informacje dotyczące zastosowanych instrumentów legislacyjnych (wraz z metryczkami promulgacyjnymi ustaw) znajdują się w zestawieniu tabelarycznym w Załączniku nr 1.

Porządkowanie dokumentów strategicznych

Prowadzony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wykaz obowiązujących dokumentów strategicznych wskazuje, że na koniec 2009 r. w kraju obowiązywało 210 dokumentów, z czego:

- **44** dokumenty to **strategie rozwoju** (w tym SRK 2007-2015, NSRO 2007-2013 oraz strategie odnoszące się do rozwoju regionów, rozwoju przestrzennego, sektorów lub dziedzin);
- **109** dokumentów to **programy rozwoju**, w tym **programy wieloletnie**;
- **23** dokumenty to **programy operacyjne**;
- **34** dokumenty to **inne dokumenty o charakterze strategicznym** (polityki, plany, założenia, koncepcje itp.) o perspektywie co najmniej dwuletniej.

Rada Ministrów przyjęła w 2009 r. 25 dokumentów strategicznych: 2 strategie rozwoju, 13 programów rozwoju oraz 10 innych dokumentów o charakterze strategicznym.

W roku 2009 kontynuowane były działania zmierzające do uporządkowania obowiązujących dokumentów strategicznych. Przygotowano „Plan uporządkowania strategii rozwoju”, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 listopada 2009 r.⁴

Przedstawiona koncepcja uporządkowania strategii rozwoju wynika z potrzeby skonstruowania spójnej hierarchii dokumentów strategicznych i określenia ich wzajemnych zależności, tak by podejmowana w ich ramach problematyka odpowiadała na wyzwania rozwojowe kraju w perspektywie długookresowej. Podstawą dla określenia kluczowych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego kraju był raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”.

Podejmowane działania mają doprowadzić do racjonalizacji systemu dokumentów strategicznych, co w konsekwencji ograniczy liczbę obowiązujących i opracowywanych dokumentów o charakterze strategicznym, w tym strategii rozwoju, które przyjmowane są przez Radę Ministrów. Ograniczenie liczby dokumentów strategicznych pozwoli na większą przejrzystość procesu programowania strategicznego, bardziej efektywne wydatkowanie środków z budżetu państwa oraz skuteczniejszą realizację celów rozwojowych kraju w perspektywie średnio i długookresowej.

W dokumencie zaproponowano przygotowanie **9 zintegrowanych strategii rozwoju**, realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju. Będą to dokumenty przekrojowe, podchodzące w sposób kompleksowy do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów o istotnym znaczeniu dla rozwoju kraju, a nie – tak jak to miało miejsce dotychczas – odnoszące się do wąskiego obszaru tematycznego. Takie podejście umożliwi znajdowanie najlepszych rozwiązań wychodząc poza dotychczas stosowane instrumenty typowe dla stymulowania rozwoju w określonych sektorach gospodarki. Przygotowywane strategie będą stanowiły tzw. „inne strategie rozwoju” w rozumieniu *ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.

Zintegrowane strategie rozwoju to:

1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki
2. Strategia rozwoju kapitału ludzkiego

⁴ W dniu 10 marca 2010 r. dokonano reasumpcji decyzji RM doprecyzowującej zapisy dotyczące harmonogramu przygotowania niektórych strategii.

3. Strategia rozwoju transportu
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
5. Sprawne państwo
6. Strategia rozwoju kapitału społecznego
7. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie
8. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
9. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.

W dokumencie zostali wskazani koordynatorzy (liderzy), odpowiedzialni za opracowanie poszczególnych strategii rozwoju.

Ponadto, dokument przedstawia zasady, które powinny być uwzględniane w działaniach wszystkich strategii, jak również realizujących je programów rozwoju oraz najistotniejsze wyzwania, na których odpowiedź powinna się znaleźć we wszystkich dokumentach strategicznych.

Przygotowanie 9 zintegrowanych strategii rozwoju w istotny sposób wpłynie na system dokumentów strategicznych. Część z dotychczasowych dokumentów przestanie obowiązywać, inne zaś zmienią swoją formułę. W końcowej fazie prac nad zintegrowanymi strategiami rozwoju, zespoły międzyresortowe odpowiedzialne za przygotowanie tych strategii dokonają analizy przydatności dotychczas obowiązujących dokumentów, zarówno strategii/polityk, jak i programów. Część z dotychczasowych dokumentów, w zależności od ich przydatności oraz podstawy prawnej, zostanie uznanych za nieobowiązujące, część pozostanie w systemie do czasu zakończenia okresu ich obowiązywania, tematyka innych zaś zostanie ujęta w dokumentach typu „program rozwoju”.

Cele rozwojowe wskazane w 9 zintegrowanych strategiach rozwoju znajdą swoje odzwierciedlenie w budżetowych dokumentach planistycznych, w tym w szczególności w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa. Takie podejście sprzyjać będzie koncentracji dostępnych środków finansowych wokół działań uznanych za priorytetowe dla rozwoju kraju w perspektywie średnio- i długookresowej.

W grudniu 2009 r. MRR przedstawiło dokument pn. „**Plan uporządkowania strategii rozwoju – zarys prac nad strategiami docelowymi**”, w którym została określona rola koordynatorów poszczególnych strategii oraz wstępny harmonogram prac nad 9 strategiami zintegrowanymi.

Dokonywanie oceny zgodności ze średniookresową strategią rozwoju kraju („Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015”)

„Ustawa o zasadach” rozszerzyła możliwość weryfikacji programowanych działań rozwojowych poprzez objęcie obowiązkiem dokonywania oceny zgodności ze średniookresową strategią rozwoju kraju – **obok projektów strategii rozwoju** - również opracowywanych przez właściwych ministrów **projektów programów rozwoju**. Obowiązek przygotowania opinii o zgodności i przedstawienia jej Radzie Ministrów spoczywa na ministrze właściwym ds. rozwoju regionalnego.

Jednocześnie „ustawa o zasadach” nałożyła na ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego **obowiązek dokonania oceny zgodności wszystkich aktualnych programów wieloletnich, przyjętych przed dniem wejścia w życie „ustawy o zasadach”**, tj. przed dniem 20 grudnia 2008 r. Ocenie w tym trybie podlegało **71 obowiązujących programów wieloletnich**. Wyniki przeprowadzonej oceny zostały przekazane właściwym ministrom w lipcu 2009 roku. Opinie miały charakter uproszczony, dotyczyły zgodności merytorycznej poszczególnych programów wieloletnich ze „Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015”, tj. zgodności z celem głównym i priorytetami tej Strategii, nie obejmowały natomiast formalnych wymagań konstrukcyjnych, wskazanych w „ustawie o zasadach”. Przeprowadzona szczegółowa analiza i ocena tych programów wykazała, że programy te są zgodne ze średniookresową strategią rozwoju kraju, tzn. wpisują się w realizację celu głównego i określonych priorytetów SRK. Przyczyniają się do wzrostu gospodarczego i – w większości przypadków – do wzrostu zatrudnienia, jak również do podniesienia poziomu konkurencyjności gospodarki. Mają również korzystny wpływ na rozwój regionalny oraz promocję Polski na świecie.

W 2009 r. prowadzono w MRR stałe prace związane z dokonywaniem oceny zgodności opracowywanych strategii i programów rozwoju z SRK. Minister Rozwoju Regionalnego zaktualizował w dniu 29 kwietnia 2009 r. decyzje w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania oceny zgodności projektów strategii i programów rozwoju ze średniookresową strategią rozwoju kraju (**Decyzja Nr 6 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 29 kwietnia 2009 r.** oraz **Decyzja Nr 7 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 29 kwietnia 2009 r.**). Określono w nich sposób przeprowadzania przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego takiej oceny. Decyzje precyzują również zakres dokonywanej oceny zgodności, opisując poszczególne elementy brane pod uwagę przy badaniu zgodności. Przedmiotowe decyzje mają wspomóc administrację rządową w stosowaniu przepisów „ustawy o zasadach” w zakresie wymagań dotyczących konstrukcji strategii i programów rozwoju oraz dokonywanej oceny zgodności. Ocena sporządzana przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego obejmuje zgodność kierunkową ze średniookresową strategią rozwoju kraju oraz wymogi formalne, konstrukcyjne, wynikające z „ustawy o zasadach”

W związku z podjętą przez Rząd inicjatywą związaną z uporządkowaniem strategii rozwoju, w ramach poszczególnych resortów podjęto wstępne prace nad strategiami, które zostały wskazane w „**Planie uporządkowania strategii rozwoju**”. Wśród dokumentów strategicznych, których obowiązek przygotowania wynikał z zapisów ustawowych lub uzgodnień międzynarodowych, Rada Ministrów przyjęła dokument „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” oraz „Strategię udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach międzynarodowych”.

W 2009 r. Rada Ministrów przyjęła 13 programów rozwoju, które podlegały ocenie zgodności z SRK. Przede wszystkim były to programy wieloletnie wspierające inwestorów zagranicznych (9), zgodnie z obowiązującym systemem wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej.

II. Działania podejmowane w 2009 r. w celu realizacji Strategii Rozwoju Kraju w ramach głównych dokumentów strategicznych

Rok 2009 znacznie różnił się od lat poprzednich, co było wynikiem kryzysu finansowego i gospodarczego na świecie. Sytuacja polskiej gospodarki w tym roku, na tle zarówno krajów strefy euro, jak i krajów naszego regionu wygląda jednak korzystnie. Negatywny wpływ globalnych zjawisk kryzysowych na sytuację makroekonomiczną w Polsce okazał się słabszy niż w większości krajów UE. Mimo odczuwalnego spowolnienia gospodarczego, będącego w przeważającej mierze skutkiem zahamowania popytu zewnętrznego, Polska była jedynym krajem unijnym o dodatnim wzroście gospodarczym. Odmienna reakcja polskiej gospodarki na kryzys potwierdza, iż rozwija się ona w sposób zrównoważony. Kryzys finansowy szczególnie uwydatnił niedociągnięcia nadzoru finansowego w wielu krajach, jednocześnie potwierdził słuszność polskich regulacji.

W 2009 r. Polska odnotowała realny wzrost gospodarczy na poziomie 1,8% w skali roku (w latach poprzednich wskaźnik ten wynosił 5,0% w 2008 r. i 6,8% w 2007 r.). Był on zdeterminowany głównie wzrostem spożycia ogółem o 2,0%, w tym spożycia indywidualnego o 2,3%, jak również zwiększeniem produkcji w usługach rynkowych o 2,5%, usługach nierynkowych o 3,1% i budownictwie o 4,7%.

Stopa inwestycji⁵ w gospodarce narodowej obniżyła się z 22,1% w 2008 r. do 21,0% w 2009 r. Zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie ma miejsce zjawisko niskiego na tle lat poprzednich wykorzystania mocy produkcyjnych (70% w przemyśle, 60% w budownictwie), co nie pozwala oczekiwać wzrostu nakładów inwestycyjnych w tych sektorach.

W 2009 r. produkcja sprzedana przemysłu w pełnej zbiorowości podmiotów zmniejszyła się o 3,5%, a w podmiotach o liczbie pracujących pow. 9 osób o 3,2%. Najwyższy spadek produkcji odnotowano w górnictwie (o 12,9%). W przetwórstwie przemysłowym spadek produkcji wyniósł 2,7%. Było to wynikiem gorszej sytuacji finansowej przedsiębiorstw i zmniejszeniem popytu. Według wstępnych szacunków, produkcja sprzedana przedsiębiorstw przemysłowych ogółem była niższa o 3,2% w skali roku. Szczególnie znacząca redukcja poziomu produkcji miała miejsce w produkcji dóbr inwestycyjnych i zaopatrzeniowych, natomiast produkcja dóbr konsumpcyjnych była wyższa niż w 2008 roku.

W roku 2009 produkcja budowlano-montażowa ogółem była wyższa niż przed rokiem o ok. 3%, a w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wzrost był nieco wyższy (3,7% w porównaniu z analogicznym okresem 2008 roku). Budowa budynków nieznacznie się zmniejszyła (o 1,1%), co należy wiązać z sytuacją na globalnym rynku nieruchomości oraz ograniczeniem w dostępie do kredytów. Z kolei budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej notowała 16,9% wzrost, co wynikało z realizowanych inwestycji infrastrukturalnych.

Szacuje się, że sprzedaż detaliczna ogółem w 2009 r. była wyższa o 1,3% niż w roku poprzednim (w 2008 r. wzrost o 5,0%, w 2007 r. o 7,6%); w jednostkach zatrudniających powyżej 9 osób wzrost wyniósł 2,7%. Wystąpił on głównie w sprzedaży artykułów żywnościowych i napojów (5% w skali rocznej). Produkcja rolnicza była wyższa o 2,8% r/r, w tym roślinna o 4,7%. Wyniki finansowe przedsiębiorstw były w 2009 r. nieznacznie bardziej korzystne niż w 2008 r. Niższy wskaźnik poziomu kosztów spowodował w konsekwencji wyższe wskaźniki rentowności obrotu, wyższy był także odsetek przedsiębiorstw

⁵ Relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB (w cenach bieżących).

wykazujących zysk netto oraz udział podmiotów eksportujących w ogólnej populacji przedsiębiorstw niefinansowych.

Badanie popytu na pracę, prowadzone w podmiotach gospodarczych przez GUS wskazuje, że w 2009 r. liczba nowo utworzonych miejsc pracy (522 tys.) była nieco wyższa niż w 2008 r. Wyniki badań krajowych ośrodków badawczych (NBP, IRG oraz BIEC) wskazują na umocnienie się sygnałów poprawy koniunktury gospodarczej. Znacząca poprawa koniunktury dotyczy przede wszystkim przedsiębiorstw dużych (powyżej 250 zatrudnionych) oraz przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego produkujących głównie na rynek krajowy.

W okresie dwunastu miesięcy 2009 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 1,2% niższe niż przed rokiem. Na koniec grudnia 2009 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 1 893 tys. osób (o 81,6 tys. więcej niż przed miesiącem, natomiast w ujęciu rocznym zwiększyła się o 418,9 tys.), a stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2009 r. wzrosła i wyniosła 11,9%, przekraczając poziom ubiegłoroczny (9,5% w grudniu 2008 r.).

Wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wyniósł w 2009 r. 3,5% i był niższy niż w analogicznym okresie roku 2008 (4,2%). Toczący się od 2008 r. proces osłabiania się złotego łagodził trudną sytuację finansową eksporterów i przyczyniał się do poprawy bilansu płatniczego. Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2009 r. były lepsze niż w roku 2008. Po wyraźnym osłabieniu w I półroczu 2009 r., w ostatnich miesiącach ubiegłego roku nastąpiła poprawa dynamiki produkcji w przemyśle, sprzedaży detalicznej, usług w transporcie i łączności oraz obrotów w handlu zagranicznym. Jednocześnie ceny produkcji sprzedanej przemysłu utrzymywały się na wysokim poziomie i w okresie I-XII 2009 roku przekroczyły poziom z 2008 roku o 3,4%, natomiast ceny produkcji budowlano-montażowej wzrosły o 0,2%.

W okresie styczeń-grudzień 2009 roku wzrosły realne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw oraz emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń. Nastąpił również wzrost siły nabywczej emerytur i rent rolników indywidualnych wobec analogicznego okresu 2008 r.

W 2009 r. w ujęciu nominalnym dochody budżetu państwa wyniosły 274,4 mld zł, wydatki zaś kształtowały się na poziomie 298,2 mld zł. Deficyt budżetowy w okresie styczeń-grudzień 2009 r. wyniósł 23,8 mld zł. W 2009 r. nastąpiło pogorszenie sytuacji finansów publicznych. Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych szacuje się na 7,1% PKB (w 2008 r. wyniósł 3,7%, w 2007 r. 1,9%), a dług na 51,0% PKB (w 2008 r. wyniósł 47,2%, w 2007 r. 45,0%).

Reasumując, od drugiego kwartału 2009 r. polska gospodarka znajduje się w początkowej fazie ożywienia, co skutkuje stopniową poprawą koniunktury gospodarczej w wielu regionach w Polsce.

* * *

Zgodnie z „ustawą o zasadach”, SRK jest realizowana poprzez strategie rozwoju, programy operacyjne oraz programy rozwoju. Na realizację SRK wpływają też inne, przyjmowane przez Rząd dokumenty o znaczeniu strategicznym, a także szereg przyjętych ustaw i rozporządzeń regulujących kwestie istotne dla priorytetów rozwojowych kraju.

Jednym z najistotniejszych dokumentów strategicznych mających znaczenie dla realizacji SRK jest „**Krajowy Program Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej**”, zwany dalej **KPR 2008-2011**. Jest to strategiczny, średniookresowy program społeczno-gospodarczy, określający reformy w obszarze polityki makroekonomicznej i budżetowej, polityki mikroekonomicznej i strukturalnej oraz polityki rynku pracy, jakie Rząd

Polski podejmuje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, Dzięki swojej kompleksowości KPR 2008-2011 obejmuje działania i reformy, które sprzyjają realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju. SRK odwołuje się bowiem do Strategii Lizbońskiej i uwzględnia jej cele.

Celem KPR 2008-2011 jest stworzenie w Polsce jak najlepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom. Reformy wprowadzane w ramach KPR mają tworzyć podstawy do trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, wpływającego na poprawę standardu życia obywateli. Zasadą horyzontalną przy konstruowaniu reform realizowanych w ramach KPR jest zrównoważony rozwój w zakresie ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, który z jednej strony pozwala na zachowanie bioróżnorodności kraju, z drugiej strony sprzyja efektywnemu wykorzystaniu jego zasobów materialnych i kapitału ludzkiego. Innymi zasadami horyzontalnymi, które leżą u podstaw reform KPR są: lepsze stanowienie prawa, wsparcie dla przedsiębiorczości, rozwój innowacyjności, a także uwzględnienie we wszystkich politykach ich oddziaływania na sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Polityki o charakterze mikroekonomicznym powiązane są z realizacją działań zmierzających do zapewnienia stabilności makroekonomicznej, mających jednocześnie na celu przygotowanie Polski do wstąpienia do strefy euro w najbliższym możliwym terminie.

Reformy w ramach KPR przeprowadzone są w trzech obszarach priorytetowych:

Aktywne społeczeństwo – realizacja działań w tym obszarze ma przyczyniać się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli, m.in. poprzez: rozwój systemu edukacji, aktywne polityki rynku pracy, modernizację systemu zabezpieczenia społecznego, zmiany w systemie ochrony zdrowia, stworzenie warunków dla rozwoju ekonomii społecznej.

Innowacyjna gospodarka – realizacja działań w tym obszarze ma pozwolić na rozwój sektorów i gałęzi o dużej wartości dodanej oraz wysokiej innowacyjności, co ma istotny wpływ na długofalowy wzrost gospodarczy. Działania w tym obszarze obejmą m.in. zapewnienie przyjaznego otoczenia prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji; poprawę konkurencyjności nauki, zapewnienie konkurencji w sektorach sieciowych, wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska.

Sprawne instytucje – efektywne wykorzystanie środków publicznych osiągnięte dzięki realizacji działań w tym obszarze (bez dodatkowych obciążeń dla obywateli i przedsiębiorców) ma umożliwić sprawną realizację polityk prorozwojowych i inwestycji publicznych, przy zapewnieniu właściwego poziomu zabezpieczenia socjalnego. Reformy w ramach tego obszaru obejmą przede wszystkim: rozwój nowoczesnej administracji publicznej, zwiększenie efektywności funkcjonowania sektora finansów publicznych, decentralizację, stworzenie systemu promocji Polski.

Najważniejsze obszary i reformy, na których skupiono się w 2009 r. dotyczyły m.in.:

1. utrzymania dyscypliny budżetowej poprzez uchwalenie dnia 27 sierpnia 2009 r. przez Sejm RP nowej *ustawy o finansach publicznych* zawierającej szereg działań naprawczych oraz innowacyjnych instrumentów aktywnego zarządzania finansami publicznymi;
2. sektora badań i innowacji. Kontynuowane były reformy publicznego sektora badań w celu wzmocnienia B+R oraz innowacji, a także zachęcania sektora prywatnego do podejmowania działań w obrębie badań i innowacji;

3. szkolnictwa wyższego. Kontynuowana była reforma systemu szkolnictwa wyższego w Polsce. 28 października 2009 r. został przyjęty przez Radę Ministrów dokument *Założenia do nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*. Do głównych założeń reformy zaliczyć należy między innymi projakościowe finansowanie szkół wyższych, poprawa jakości kształcenia, uproszczenie i skrócenie procedury habilitacyjnej, zwiększenie dostępności do studiów wyższych, czy większe upodmiotowienie studentów i dbałość o ich prawa.
4. prowadzenia procesu inwestycyjnego w dziedzinie infrastruktury transportowej. Wprowadzono nowy elastyczny model finansowania inwestycji drogowych, zapewniający bardziej efektywne wykorzystanie środków publicznych oraz zmiany zakładające przyspieszenie budowy, przebudowy i modernizacji linii kolejowych. W kwietniu 2009 r. weszła w życie *ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego* (Dz.U. Nr 42, poz.340) mająca na celu przyspieszenie realizacji inwestycji lotniczych.
5. nowelizacji ustawy - *Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw* (ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy – *Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 85, poz. 716)), która weszła w życie lipcu 2009 r. i wprowadziła prokonsumenckie zmiany dla użytkowników m.in. w zakresie przenoszenia numeru, informowania abonenta o każdej zmianie cennika oraz ograniczenia odszkodowania dostawcy usług. Ponadto zwiększono niezależność krajowego organu regulacyjnego przywracając kadencyjność Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
6. działań na rzecz opracowania aktywnej polityki rynku pracy zgodnie z modelem *flexicurity*. Zasadnicze zmiany przyniosła nowelizacja *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33)), która wprowadza nowe instrumenty rynku pracy, ułatwia dostępność usług szkoleniowych oraz zwiększa wielkość pomocy finansowej na rozwój kapitału ludzkiego. Ponadto ustawa poszerza grono beneficjentów usług rynku pracy, zakłada wyodrębnienie z urzędów pracy centrów aktywizacji zawodowej oraz stwarza nowe możliwości świadczenia wybranych usług z wykorzystaniem ICT, czym poszerza dostęp do usług rynku pracy. Zintensyfikowano działania na rzecz poprawy warunków życia osób w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. niepełnosprawnych, młodzieży, kobiet oraz osób powyżej 50 roku życia;
7. działań w zakresie poprawy jakości edukacji. Wdrażana obecnie reforma programowa prezentuje podejście oparte na efektach uczenia się, mające na celu zwiększenie swobody organizacji procesu kształcenia oraz jego dostosowanie do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów. Równoległe z implementacją zmian związanych z reformą programową realizowane były działania mające na celu zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług edukacyjnych. Odbywało się to m.in. poprzez tworzenie ram prawnych i instytucjonalnych dla rozwoju kształcenia ustawicznego oraz opracowanie dokumentów o charakterze strategicznym w zakresie edukacji informatycznej dzieci i młodzieży, których wdrożenie będzie miało na celu upowszechnienie technologii ICT w procesie uczenia się. Prowadzone były także prace nad przygotowaniem projektu Strategii uczenia się przez całe życie (obecnie Perspektywa uczenia się przez całe życie);

8. działań mających na celu zwiększenie potencjału partnerów społecznych oraz ułatwienie partycypacji podmiotów dialogu społecznego w procesie uzgadniania polityk publicznych (w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki). Ponadto, w ramach działań w kierunku modernizacji systemu oceny skutków regulacji (OSR), podjęto starania mające na celu poprawę jakości przeprowadzania konsultacji społecznych, poprzez przygotowanie i wdrożenie dokumentu: *Zasady konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych*. Dokument wprowadza jasne reguły zasięgania opinii partnerów społecznych, które mogą stanowić istotne wzmocnienie mechanizmu konsultacji, przyczyniając się do poprawy jakości tworzenia prawa w Polsce. W ostatnim kwartale 2008 r. Rada Ministrów przyjęła „Strategię Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015” oraz Program Operacyjny „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013”. W marcu 2009 r. odbyło się pierwsze posiedzenie *Zespołu ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej*, powołanego zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów, którego zadania obejmują: przygotowanie projektu założeń strategii rozwoju ekonomii społecznej, przygotowanie projektu ustawy regulującej przedsiębiorczość społeczną, tworzenie ram finansowych dla funkcjonowania ekonomii społecznej oraz założeń systemu edukacji w obszarze ekonomii społecznej.

W 2009 r. podjęte zostały prace związane ze sformułowaniem nowej strategii gospodarczej UE. 24 listopada 2009 r. Komisja Wspólnot Europejskich opublikowała dokument roboczy **„Konsultacje dotyczące przyszłej strategii „UE 2020”**. Przedstawione zostały w nim propozycje priorytetów określających kierunki rozwoju UE na kolejną dekadę: tworzenie wartości poprzez oparcie wzrostu na wiedzy; wzmocnienie pozycji obywateli w społeczeństwach sprzyjających włączeniu społecznemu; tworzenie konkurencyjnej, spójnej i bardziej przyjaznej dla środowiska gospodarki. Niewątpliwym wpływem na treść dokumentu miała aktualna sytuacja gospodarcza w Europie, stąd też proponowane przez Komisję działania w znacznej mierze koncentrowały się na czynnikach sprzyjających przezwycięzeniu kryzysu. Wiele uwagi poświęcono ekologii i aspektom środowiskowym rozwoju gospodarczego. W dokumencie znalazły się również odwołania do potrzeby wzmocnienia spójności społecznej i terytorialnej. Sformułowane w odpowiedzi na dokument roboczy Komisji stanowisko Rządu RP podkreślało znaczenie Polityki Spójności w działaniach zmierzających do podniesienia konkurencyjności gospodarki europejskiej, w procesie wychodzenia z kryzysu i odbudowy miejsc pracy oraz transformacji gospodarki UE na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”. Zwrócono przy tym uwagę na wykorzystanie indywidualnych potencjałów rozwojowych poszczególnych regionów dla realizacji ogólnoeuropejskich celów wzrostowych.

Działania podjęte w związku z globalnym kryzysem finansowym

W związku z wystąpieniem światowego kryzysu finansowego w dniu 30 listopada 2008 r. Rząd RP, przedstawił dokument pn. **„Plan stabilności i rozwoju - wzmocnienie gospodarki Polski wobec światowego kryzysu finansowego”** zawierający opis działań antykryzysowych. W związku z niestabilną sytuacją na światowych rynkach finansowych, zarówno Rząd jak i Narodowy Bank Polski podjęły działania służące wzmocnieniu stabilności systemu finansowego oraz wzrostu gospodarczego w Polsce. Obejmowały one instrumenty mające na celu zwiększenie zaufania na rynku międzybankowym i obniżenie kosztu pozyskania pieniądza, jak również wprowadzenie mechanizmów służących zwiększeniu inwestycji finansowanych zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych. Plan zakładał m.in. dostarczenie gospodarce impulsów stymulujących popyt inwestycyjny i konsumpcyjny. W ramach Planu przewidziano m.in.:

- wzrost limitu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa, ustalonego w *ustawie budżetowej*, do 40 mld zł (przy czym gwarancje te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów infrastrukturalnych realizowanych w ramach pomocy z UE lub systemu partnerstwa publiczno-prywatnego, projektów eksportowych lub zamówień przez przedsiębiorstwa). W ramach przeprowadzonej w 2009 r. nowelizacji budżetu państwa dokonano podwyższenia określonego w tej ustawie limitu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa do kwoty 55 mld złotych. W projekcie budżetu państwa na 2010 rok w/w limit został ustalony również na poziomie 55 mld zł.;
- wzmocnienie systemu poręczeń i gwarancji kredytowych;
- przyspieszenie inwestycji współfinansowanych ze środków UE poprzez wzrost planowanych na rok 2009 wydatków kwalifikowanych, certyfikowanych przez Komisję Europejską o wartości 16,8 mld zł, przy jednoczesnym zwiększeniu ich faktycznej realizacji do 21,4 mld zł;
- zmiany w podatku VAT, przyspieszające zwrot podatku;
- utrzymanie decyzji o wprowadzeniu dwustopniowej skali PIT, pozwalające na istotny wzrost popytu konsumpcyjnego.

W ramach Planu realizowane są zarówno działania nowe, przewidziane jego treścią, jak również działania podjęte przed jego wprowadzeniem w życie.

W tym kontekście należy zaznaczyć, że już w dniu 13 października 2008 r. w celu wzmocnienia stabilności krajowego systemu finansowego oraz zapobieżenia dalszemu spadkowi zaufania na rynku finansowym, Rząd i Narodowy Bank Polski wprowadziły - zgodnie z wnioskami Rady ECOFIN z dnia 7 października 2008 r. - dwa kompleksowe pakiety - pakiet **regulacyjny** i pakiet **zaufania**.

Rozwiązana legislacyjnie zaproponowane w ramach **pakietu regulacyjnego** zostały zaproponowane przez Ministra Finansów i obejmowały:

- *ustawę z dnia 7 listopada 2008 r. o Komitecie Stabilności Finansowej* (Dz.U. Nr 209, poz. 1317) - celem było zapewnienie efektywnej współpracy oraz ułatwienie podejmowania szybkich i skoordynowanych działań przez najważniejsze uprawnione do tego instytucje (takie jak: Ministerstwo Finansów, NBP czy Komisja Nadzoru Finansowego) w zakresie wspierania i utrzymania stabilności krajowego systemu finansowego poprzez wymianę informacji, opinii i ocen sytuacji w systemie finansowym w kraju i za granicą. Ustawa weszła w życie 13 grudnia 2008 r.;
- nowelizację *ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym* (Dz.U. z 2008 r. Nr 209, poz.1315) - celem wprowadzonych w ustawie w 2008 r. zmian było m.in. zwiększenie poziomu ochrony depozytów do 50 tys. euro (gwarantowanych w 100%). Nowelizacja ustawy weszła w życie 13 grudnia 2008 r.;
- *ustawę z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym* (Dz.U. Nr 39, poz.308) - określającą formy, warunki i tryb udzielania przez Skarb Państwa instytucjom finansowym wsparcia przeznaczonego na przedsięwzięcia mające na celu utrzymanie płynności płatniczej. W myśl omawianej regulacji beneficjentami instrumentów wsparcia mogą być: bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, fundusz inwestycyjny, dom maklerski, krajowy zakład ubezpieczeń i fundusz emerytalny. Ustawa weszła w życie 13 marca 2009 r.;
- *ustawę z dnia 12 lutego 2010 r. o rekaptalizacji niektórych instytucji finansowych* (Dz.U. Nr 40, poz.226) - określającą zasady, warunki i tryb rekaptalizacji niektórych

instytucji finansowych polegającej na udzielaniu przez Skarb Państwa gwarancji zwiększania funduszy własnych instytucji finansowych oraz na przejmowaniu przez Skarb Państwa instytucji finansowych. Według jej założeń skarb państwa będzie mógł udzielać gwarancji instytucjom finansowym zagrożonym utratą płynności lub nawet je przejmować po cenie rynkowej. 13 lutego 2009 r. przesłany został do Sejmu rządowy projekt ustawy. Ustawa weszła w życie 16 marca 2010 r.

Celem **pakietu zaufania** – przedstawionego przez Narodowy Bank Polski – było, z kolei, umożliwienie bankom pozyskiwania środków złotych na okres dłuższy niż jeden dzień, pozyskiwania środków walutowych oraz zwiększenie możliwości pozyskiwania płynności złotej. Wśród narzędzi przewidzianych w pakiecie zaplanowano:

- zasilające rynek operacje otwartego rynku w formie operacji repo o okresie zapadalności do trzech miesięcy,
- operacje SWAP-ów walutowych,
- depozyty walutowe jako zabezpieczenia kredytu refinansowego,
- modyfikacje w systemie operacyjnym kredytu lombardowego (m.in. rozszerzenie listy aktywów mogących stanowić zabezpieczenie dla kredytu lombardowego),
- utrzymanie emisji 7-dniowych bonów pieniężnych, jako głównego instrumentu sterylizacji nadpłynności,
- wprowadzenie - jeśli będzie taka potrzeba - większej częstotliwości operacji otwartego rynku, tak aby móc elastycznie reagować na zmiany płynności i stabilizować stopę POLONIA wokół stopy referencyjnej.

Ważna część działań przewidzianych w **Planie Stabilności i Rozwoju** ma na celu **zwiększenie popytu konsumpcyjnego**, przy czym najważniejsze z nich to obniżka w 2009 r. stawek podatku PIT do 18% i 32% (z dotychczasowych 19%, 30% i 40%), zmniejszenie „klina podatkowego” (obniżka składki rentowej), zmiany w podatku VAT oraz wprowadzoną w 2008 r. indeksację rent i emerytur.

W dniu 28 listopada 2008r. ogłoszona została *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 209, poz. 1320). Stanowi ona realizację zadania w zakresie „Działań na rzecz racjonalności i przejrzystości finansów publicznych”. Regulacje prawne wynikające z tej ustawy weszły w życie w podstawowej części od dnia 1 grudnia 2008 r. oraz w pozostałym zakresie od dnia 1 stycznia 2009 r. Zmiany wprowadzone ww. ustawą stanowią istotne ułatwienia dla przedsiębiorców związane z terminami i sposobem rozliczania podatków.

Należy również wskazać na zmiany zawarte w rządowym projekcie *ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług*, przekazanym do Parlamentu w dniu 4 listopada 2009 r., w zakresie podwyższenia rocznego limitu obrotu, który zwalnia od podatku podatników, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym, z kwoty 50 tys. zł do 150 tys. zł. Ze względu na sytuację budżetową zaproponowano stopniowe podwyższanie tego limitu: w 2010 r. – limit wyniósłby 100 tys. zł, w 2011 r. – limit osiągnąłby wartość docelową 150 tys. zł. Podwyższenie limitu ułatwi prowadzenie działalności gospodarczej podatnikom osiągającym niewielkie obroty, jak również wpłynie korzystnie na rozwój drobnej przedsiębiorczości.

Z kolei wzmocnieniu **popytu inwestycyjnego** służyć mają działania takie jak:

- Ø zwiększenie dostępności kredytu dla przedsiębiorstw oraz wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Rada Ministrów przyjęła program zwiększający kapitał funduszy pożyczkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw z obecnych 888,5 mln zł do ok. 1,8 mld zł w 2013 r.

15 maja 2009 r. weszła w życie *ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 65, poz. 545), wprowadzająca rozwiązania umożliwiające zwiększenie dostępu mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego poprzez wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń oraz wykreowanie dodatkowej, bezpiecznej akcji kredytowej.

∅ przyśpieszenie inwestycji współfinansowanych ze środków UE.

16 grudnia 2008 r. Rada Ministrów przyjęła „**Plan wydatkowania środków na koniec 2009 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach NSRO 2007-2013**”, zawierający cel wykorzystania środków UE na poziomie 16,8 mld zł.

∅ wprowadzenie wyższej ulgi inwestycyjnej dla nowozakładanych firm

W ramach obowiązujących od 22 maja 2009 r. przepisów wprowadzonych *ustawą z dnia 5 marca 2009 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz. U. Nr 69, poz. 587), podwyższono w latach 2009-2010 limit kwoty jednorazowej amortyzacji z 50 tys. do 100 tys. euro dla małych podatników oraz podatników rozpoczynających prowadzenie działalności w okresie 2008-2010.

∅ znoszenie barier dla inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną.

Przyspieszono działania zakładające zwiększenie inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną, finansowanych ze środków UE oraz w ramach partnerstwa publiczno-privatnego (łączny budżet tego typu inwestycji wyniesie ok. 4 mld euro do 2013 r.).

∅ wsparcie inicjatyw pobudzających polską gospodarkę.

26 maja 2009 r. Rada Ministrów przyjęła program wsparcia średnich i dużych przedsiębiorstw, realizujących ważne projekty dla polskiej gospodarki w postaci pożyczek i gwarancji Agencji Rozwoju Przemysłu – w pierwszej kolejności wsparcie uzyskują projekty związane z bezpieczeństwem i obronnością państwa (na ten cel przeznaczona jest kwota 1,5 mld zł).

∅ umożliwienie wyboru sposobu zaliczania do kosztów podatkowych wydatków na prace rozwojowe.

Wymienianą wyżej *ustawą z dnia 5 marca 2009 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*, przyjęto również rozwiązania umożliwiające podatnikom wybór sposobu zaliczania kosztów prac rozwojowych do kosztów podatkowych. Podatnicy mogą zaliczyć koszty z tego tytułu do kosztów podatkowych w miesiącu, w którym zostały poniesione albo począwszy od tego miesiąca w równych częściach w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, albo jednorazowo w roku podatkowym po ich zakończeniu, albo poprzez odpisy amortyzacyjne od wartości niematerialnej i prawnej, jeżeli podejmą decyzję o ich amortyzacji.

∅ rozwój partnerstwa publiczno-privatnego.

Zwiększenie możliwości dokonywania inwestycji w formule partnerstwa publiczno-privatnego w ramach *ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-privatnym* (Dz.U. z 2009 r. Nr 19, poz.100), która weszła w życie 27 lutego 2009 r.

- Ø wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii oraz wzmocnienie pozycji odbiorców energetyki, wzmocnienie konkurencji i pozycji regulatora w celu ochrony gospodarki i gospodarstw domowych przed niekontrolowanym wzrostem cen energii.

Rada Nadzorcza i Zarząd NFOŚiGW przyjęły „**Program wsparcia inwestycji w odnawialne źródła energii**”, który przewiduje wydatkowanie w latach 2009 - 2012 co najmniej 1,8 mld zł na budowę lub modernizację dużych inwestycji ekologicznych. Dzięki aktywności Urzędu Regulacji Energetyki i Ministerstwa Skarbu Państwa udało się ochronić gospodarstwa domowe przed nadmiernym wzrostem cen energii w 2009 r. (wzrost taryf będzie niższy niż w 2008 r. i trzykrotnie niższy w stosunku do zamiarów producentów).

3 lutego 2009 r. została przedstawiona Radzie Ministrów „**Informacja o działaniach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego podejmowanych w związku ze spowolnieniem gospodarczym**”, która zawierała **pakiet działań antykryzysowych** obejmujących założenia kompleksowego programu przyspieszania wydatkowania środków w ramach programów współfinansowanych przez UE.

W celu **przyspieszenia realizacji programów współfinansowanych ze środków UE** podjęto następujące działania:

1. Poszerzenie dostępu do finansowania inwestycji za pośrednictwem środków UE poprzez szersze stosowanie zaliczek:

- 12 lutego 2009 r. weszło w życie *rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego, z dnia 10 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych* (Dz.U. Nr 23, poz.140), które zniosło ograniczenia w pozyskiwaniu zaliczek dla beneficjentów starających się o dotację z Unii Europejskiej. Nowo przyjęte przepisy umożliwiają wypłacanie zaliczek wszystkim, także przedsiębiorcom. Zwiększa to dostęp do środków na finansowanie projektów i obniża koszty ich pozyskania, a co za tym idzie przyspiesza tempo realizacji inwestycji;
- liberalizacja przepisów, polegająca na zmianie charakteru progu (z kwoty dofinansowania na kwotę zaliczki), poniżej którego możliwe jest ustanowienie zabezpieczenia w formie weksła in blanco wraz z deklaracją wekslową, jak również na podwyższeniu wysokości wspomnianego progu (z 4 mln zł na 10 mln zł);
- umożliwienie podmiotom realizującym usługi publiczne lub usługi w ogólnym interesie gospodarczym, zgodnie z art. 73 lub art. 86 ust. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), ustanawiania zabezpieczeń należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie w formie weksła in blanco wraz z deklaracją wekslową, niezależnie od wartości dofinansowania w formie zaliczki przyznanego w umowie o dofinansowanie;
- wprowadzenie przepisów umożliwiających państwowym jednostkom budżetowym, które zawarły umowy wstępne na realizację projektów, przekazywanie wykonawcom części zapłaty w formie zaliczki.

2. Przyspieszenie oraz lepsza kontrola wydatkowania i rozliczania środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację NSRO 2007-2013 m.in. poprzez dopuszczenie możliwości składania wniosków płatniczych w tzw. „dużych projektach” jeszcze przed oficjalną decyzją KE o przyjęciu tych projektów do współfinansowania.

3. Zwiększenie motywacji do szybkiego i efektywnego wdrażania programów operacyjnych poprzez wprowadzenie elementów konkurencji pomiędzy programami operacyjnymi – najszybciej realizowane programy mogą liczyć na dodatkowe środki z tytułu podziału tzw. krajowej rezerwy wykonania w 2011 r. (1,3 mld euro).

4. Zwiększenie efektywności systemu wdrażania programów operacyjnych m.in. poprzez silniejsze uzależnienie wielkości środków pomocy technicznej udzielanych poszczególnym instytucjom od efektywności funkcjonowania instytucji, mierzonej poziomem skuteczności w realizacji założonych celów.

5. Wykorzystanie dodatkowych możliwości istniejących w przepisach wspólnotowych oraz zaproponowanych w pakiecie anty kryzysowym KE.

Ponadto, do minimalizowania negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego wykorzystywane są środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), które wspierają działania związane z aktywizacją zawodową, rozwojem kompetencji osób pracujących oraz tworzeniem nowych miejsc pracy. W celu zwiększenia zaangażowania środków tego Funduszu na działania skierowane bezpośrednio do osób poszkodowanych w wyniku pogorszenia się koniunktury gospodarczej, opracowany został **pakiet działań anty kryzysowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL)**, który przewidywał:

1. Zwiększenie puli zaangażowanych środków oraz przyspieszenie ich udostępnienia na potrzeby realizacji projektów skierowanych do osób bezpośrednio dotkniętych negatywnymi skutkami spowolnienia gospodarczego.

2. Wprowadzenie nowych instrumentów pomocy, promujących aktywność zawodową tj. np. jednorazowy dodatek relokacyjny (mobilnościowy), jednorazowy dodatek motywacyjny, projekty „szybkiego reagowania” w zakresie reintegracji zawodowej osób dotkniętych negatywnymi skutkami spowolnienia gospodarczego.

3. Zmiany w zasadach udzielania pomocy publicznej, zwiększające atrakcyjność i dostępność pomocy, wspierające realizację koncepcji „szkoleń zamiast zwolnień”.

4. Działania wspierające realizację Programu Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+ (usługi o charakterze aktywizacyjno-zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym oraz społeczno-integracyjnym w celu wspierania zdolności do podjęcia i utrzymania zatrudnienia przez osoby starsze).

Ponadto, w 2009 r. uproszczono procedury ubiegania się o wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG), z których szczególne znaczenie w kontekście zwalczania negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego ma „Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka” oraz „Kredyt technologiczny”.

Priorytet 1 SRK: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki

Zasadniczym celem działań realizowanych w ramach Priorytetu 1. Strategii Rozwoju Kraju jest rozwój gospodarczy Polski, któremu towarzyszyć powinny wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie zamożności obywateli. Kluczowym wyzwaniem umożliwiającym osiągnięcie sukcesu w tym zakresie jest podwyższenie konkurencyjności przedsiębiorstw oraz regionów kraju. SRK zakłada pobudzenie i wykorzystanie wewnętrznych źródeł wzrostu, co w okolicznościach kształtowanych przez globalny kryzys gospodarczy, stało się szczególnie aktualnym wyzwaniem. Realizacji zadań Strategii w ramach Priorytetu 1. służą działania obejmujące: tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego, rozwój przedsiębiorczości, zwiększenie dostępu do zewnętrznego finansowania inwestycji, podniesienie poziomu technologicznego gospodarki przez wzrost nakładów na badania i rozwój oraz innowacje, rozwój społeczeństwa informacyjnego, ochronę konkurencji, rozwój eksportu i współpracy z zagranicą, rozwój sektora usług, restrukturyzację tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzację, rybołówstwo.

a) Tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego

W 2009 r. sytuacja gospodarcza w Polsce uległa znacznej zmianie. Kryzys finansowy, który objął cały świat, przełożył się na pogorszenie głównych wskaźników makroekonomicznych. Działania podejmowane przez polski Rząd pozwoliły na utrzymanie dodatniego tempa wzrostu gospodarczego – w roku 2009 PKB wzrósł o 1,8%, przy jednoczesnym, ograniczonym wzroście deficytu i zadłużenia państwa – deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2009 r. wyniósł 7,1% PKB, a wartość wskaźnika dług publiczny w % PKB wyniosła 50,9.

Tworzeniu stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego służyły działania prowadzone na podstawie „**Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2009-2011**”. Ponadto, została opracowana „**Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2010-12**” mająca na celu minimalizację kosztów obsługi długu w długim horyzoncie czasu.

Wzmacnianiu stabilności makroekonomicznej, będącej istotnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie i rozwój gospodarki, służyły działania naprawcze oraz innowacyjne instrumenty aktywnego zarządzania finansami publicznymi wprowadzone przepisami „nowej” ustawy o finansach publicznych.

Pozytywnym bodźcem wpływającym na funkcjonowanie gospodarki był szereg działań prowadzących do zwiększenia popytu konsumpcyjnego. Spektrum tych przedsięwzięć obejmowało: wprowadzenie obniżonej dwustopniowej skali PIT, zmniejszenie klina podatkowego poprzez obniżkę składki rentowej, zmiany w podatku VAT oraz indeksację rent i emerytur.

W 2009 r. trwały prace nad przygotowaniem aktualizacji Programu Konwergencji. W „Programie Konwergencji. Aktualizacja 2009” utrzymane zostały główne cele i kierunki polityki gospodarczej rządu przedstawione w „Programie konwergencji. Aktualizacja 2008”. Jednym z priorytetów średniookresowej strategii rządu pozostaje wejście do strefy euro, a podejmowane działania mają na celu m.in. spełnienie kryteriów określonych w Traktacie z Maastricht. Program konwergencji. Aktualizacja 2009 został przyjęty przez Radę Ministrów 8 lutego 2010 r.

Ponadto, w związku z działaniami dotyczącymi akcesji Polski do Unii Gospodarczo-Walutowej opracowany został i przyjęty dokument rządowy „**Uwarunkowania realizacji kolejnych etapów Mapy Drogowej Przyjęcia Euro przez Polskę**” określający warunki bezpiecznego włączenia polskiej waluty do systemu ERM II. Powołane zostały również: Narodowy Komitet Koordynacyjny do Spraw Euro, Rada Koordynacyjna oraz Międzyinstytucjonalne Zespoły Robocze do Spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską (*rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie powołania Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, Rady Koordynacyjnej oraz Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską* (Dz. U. z 2009 r., Nr 195, poz. 1505).

b) Rozwój przedsiębiorczości

„Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015”, wskazując na konieczność tworzenia przyjaznego otoczenia prawnego, finansowego oraz instytucjonalnego, wyznacza zasadnicze kierunki działań sprzyjających powstawaniu i wzrostowi przedsiębiorstw. W tym zakresie w 2009 r. zasadnicze znaczenie miało przyjęcie ustaw z tzw. **pakietu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości**. Jego głównym celem było ograniczenie najpoważniejszych barier rozwoju przedsiębiorczości w Polsce, uproszczenie prawa gospodarczego i poprawa klimatu wokół działalności gospodarczej. W tym duchu znowelizowana została również *ustawa o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej (ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97)).

Podjęta została inicjatywa przygotowania ustawy usuwającej z systemu prawa bariery administracyjne związane z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

Ze względu na utrzymującą się nadal potrzebę uproszczenia i poprawy jakości procesu legislacyjnego oraz usystematyzowania istniejącego dorobku prawnego, podjęta została decyzja o aktualizacji i kontynuacji dokumentu „Program Reformy Regulacji 2006-2008”. W związku z tym rozpoczęto opracowywanie programu „**Lepsze prawo**”, którego celem jest stworzenie stabilnego procesu zarządzania legislacyjnego oraz ograniczenie biurokracji poprzez redukcję barier dla przedsiębiorczości.

W 2009 r. przystąpiono do wdrażania części działań wynikających z rekomendacji zawartych w dokumencie „**Nowe podejście do zamówień publicznych. Zamówienia publiczne a małe i średnie przedsiębiorstwa, innowacje i zrównoważony rozwój**”, mających na celu zwiększenie udziału małych i średnich przedsiębiorstw w systemie zamówień publicznych.

Liczne działania koncentrowały się na wspieraniu instytucji otoczenia biznesu ułatwiających przedsiębiorcom dostęp do kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych.

Podjęto również prace nad kolejną modyfikacją systemu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej. Mają one na celu m.in. liberalizację zapisów, uproszczenie procedur, dostosowanie kryteriów udzielania wsparcia do warunków kryzysowych w gospodarce światowej oraz zapewnienie zgodności funkcjonujących rozwiązań z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W celu poprawy warunków prowadzenia działalności inwestycyjnej podjęte zostały prace nad nowelizacją *ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, m.in. w zakresie złagodzenia przepisów dotyczących możliwości zmiany zezwoleń na działalność w strefie. W związku ze zwiększeniem limitu powierzchni stref z 12 do 20 tys. ha, 27 stycznia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła „**Koncepcję rozwoju specjalnych stref ekonomicznych**” określającą zasady

włączania do tych stref kolejnych terenów oraz kryteria oceny projektów inwestycyjnych. Dokument definiuje ponadto rodzaje inwestycji pożądane dla gospodarki kraju i kwalifikujące się do wsparcia instrumentem specjalnych stref ekonomicznych. W 2009 r. dziewięciokrotnie zmieniano granice stref poprzez włączenie terenów atrakcyjnych inwestycyjnie, rokujących szybkie zagospodarowanie. W wyniku tych zmian łączny obszar stref zwiększył się o prawie 800 ha.

Rozwojowi przedsiębiorczości oraz kształtowaniu przyjaznego otoczenia prawnego, finansowego i instytucjonalnego sprzyjało także wsparcie udzielane w ramach Programów Operacyjnych, zarówno krajowych jak i regionalnych. W ramach zakończonego **Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw** (SPO WKP) znalazły się narzędzia wspierające przedsiębiorców, zarówno bezpośrednio (inwestycje, wspieranie inwestowania w innowacyjne rozwiązania, doradztwo), jak i pośrednio – przez instytucje otoczenia biznesu. Od uruchomienia programu do końca 2009 r. zrealizowano projekty na kwotę ponad 4,8 mld zł, w tym:

- ok. 140 mln zł na wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw (wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU – ok. 68 mln zł i wsparcie innych instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu – ok. 73 mln zł),
- ponad 760 mln zł na poprawę dostępności do zewnętrznego finansowania przedsiębiorstw (w tym ponad 340 mln zł na dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych, ponad 360 mln zł na dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych i ponad 50 mln zł na wspieranie powstawania funduszy kapitału zaangażowanego typu *seed-capital*),
- ponad 700 mln zł na tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm,
- ponad 59 mln zł na wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo,
- ponad 1,704 mld zł na wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw (1,59 mld zł na wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji oraz ponad 108 mln zł na wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw),
- ponad 1,49 mld zł na wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje.

c) Zwiększenie dostępu do zewnętrznego finansowania inwestycji

Z uwagi na fakt, iż dostęp do kapitału stanowi dla polskich przedsiębiorców główną barierę prowadzenia działalności inwestycyjnej, niezwykle istotną kwestią jest zwiększenie możliwości zewnętrznego finansowania przedsięwzięć. Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do środków było ważnym elementem działań antykryzysowych. Przedsięwzięcia w tym zakresie skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorców obejmowały wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń, a także wykreowanie dodatkowej, bezpiecznej akcji kredytowej, m.in. poprzez zwiększenie kapitału funduszy pożyczkowych oraz poręczeniowych. Wsparcie dla średnich i dużych przedsiębiorstw realizowane było poprzez zwiększenie możliwości wykorzystywania przez nie takich form finansowania działalności jak: pożyczki, zakup obligacji, poręczenia, gwarancje, dokapitalizowanie.

Ponadto, Rada Ministrów przyjęła dokument pn. „**Kierunki rozwoju funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2009–2013**”, zawierający diagnozę stanu oraz opis zasad funkcjonowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, a także wskazujący działania organizacyjne i ekonomiczne, które mają służyć rozwojowi tego rodzaju instytucji. Celem podejmowanych działań jest dalsza poprawa dostępu, zwłaszcza mikro i małych przedsiębiorstw, do zewnętrznych źródeł finansowania. Ujęte w dokumencie zadania zmierzają przede wszystkim do systemowego dostosowania funduszy i świadczonych przez nie usług do zmieniających się i zróżnicowanych, także terytorialnie, potrzeb przedsiębiorców. W 2009 r. cel dokumentu realizowany był poprzez:

- przygotowanie założeń systemu monitoringu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych,
- podniesienie kompetencji konsultantów świadczących usługi finansowe w zakresie udzielania pożyczek przez organizację cyklu szkoleń z zakresu prawnych aspektów prowadzenia działalności pożyczkowej w okresie spowolnienia gospodarczego oraz opracowanie programu podnoszenia kompetencji kadr funduszy poręczeniowych,
- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych ze środków Regionalnych Programów Operacyjnych,
- ujednoczenie zasad współpracy pomiędzy bankami a funduszami poręczeniowymi,
- opracowanie i wdrożenie metodologii oceny ryzyka poręczeniowego,
- opracowanie metodologii ratingu funduszy poręczeniowych,
- opracowanie wzorcowych regulaminów udzielania poręczeń indywidualnych i portfelowych oraz wzorcowych regulacji w zakresie metodologii oceny ryzyka poręczeniowego, zasad zarządzania środkami funduszy oraz zasad tworzenia rezerw na ryzyko działalności poręczeniowej,
- przygotowanie projektów procedur na produkty reporenczeniowe,
- powołanie Krajowej Grupy Poręczeniowej Sp. z o.o. z udziałem regionalnych i lokalnych funduszy poręczeń i BGK,
- zastąpienie poręczeń i gwarancji udzielanych przez BGK ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych i Funduszu Poręczeń Unijnych – poręczeniami i gwarancjami udzielanymi przez BGK we własnym imieniu i na własny rachunek, w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego oraz rozszerzenie kategorii zobowiązań, które takimi poręczeniami lub gwarancjami mogą zostać objęte,
- nowelizację rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Celem przyjętego przez Radę Ministrów dokumentu ramowego „**Wspieranie przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. inicjatyw pobudzających polską gospodarkę**” jest zwiększenie wykorzystywania przez średnie i duże przedsiębiorstwa takich form finansowania, jak: pożyczki, zakup obligacji, poręczenia i gwarancje oraz dokapitalizowanie. Zakłada się, że działania te przyczynią się do dalszego wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki oraz do obniżenia kosztów społecznych w czasie spowolnienia gospodarczego.

Powyższy dokument stanowi realizację **Planu Stabilności i Rozwoju** oraz wynikającej z niego ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 65, poz.545). Zgodnie z jej przepisami

Rada Ministrów może w latach 2009–2010 udzielić, w imieniu Skarbu Państwa, poręczeń lub gwarancji spłaty zobowiązań wynikających z kredytów zaciągniętych lub obligacji wyemitowanych przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. Wsparcie to skierowane jest do dużych i średnich przedsiębiorstw będących w dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, mających jednak problemy z uzyskaniem środków finansowych ze względu na mocno ograniczoną w wyniku kryzysu bankową akcję kredytową. Zakłada się, że efektem tych działań będzie: poprawa dostępu do finansowania działalności gospodarczej, utrzymanie bieżącej płynności finansowej oraz aktywności gospodarczej przedsiębiorstw, a także podtrzymanie zdolności produkcyjnych polskiego przemysłu do czasu ustąpienia skutków kryzysu finansowego.

Wspomaganiu wzrostu gospodarczego oraz stymulowaniu konkurencyjności gospodarki służyły także działania wspierające inwestycje w odnawialne źródła energii, znoszące bariery dla inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną oraz przyspieszające realizację inwestycji w infrastrukturę transportową.

W 2009 r. zakończone zostały badania regulacji dotyczące barier w stosowaniu leasingu oraz istniejących na rynku *Venture Capital*. Opracowano i wydano dwa obszernie raporty z badań w tym zakresie. Na ich podstawie przygotowane zostały przepisy ułatwiające przedsiębiorcom sektora MSP ich działalność rynkową. Zmiany te znalazły się w ustawach wchodzących w skład „Pakietu na rzecz przedsiębiorczości”. Regulacje dotyczące wprowadzenia tzw. leasingu konsumenckiego włączone zostały do projektu *ustawy o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców*.

Podjęte zostały działania zmierzające do przyspieszenia wydatkowania funduszy strukturalnych, w celu utrzymania pożądanego tempa rozwoju kraju oraz uproszczenia systemu wdrażanie środków UE na różnych poziomach zarządzania. W roku sprawozdawczym kontynuował prace Zespół do spraw uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej (powołany *Zarządzeniem nr 7 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 sierpnia 2008 r.*), którego celem jest wypracowanie rozwiązań dla efektywniejszego korzystania ze środków funduszy UE. We wskazanym okresie istotne było rozszerzenie składu osobowego *Zespołu* oraz wprowadzenie zmian do formuły jego funkcjonowania. Rozszerzenie składu *Zespołu* wiązało się ze zmianą zapisów *Zarządzenia*, która nastąpiła w listopadzie 2009 r., po podpisaniu przez Ministra Rozwoju Regionalnego *Zarządzenia nr 18 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 23 listopada 2009 roku w sprawie powołania Zespołu do spraw uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej*. Stanowi ono nową podstawę jego funkcjonowania. Zgodnie z nowym brzmieniem dokumentu lista osób wchodzących w skład *Zespołu* została zastąpiona wykazem instytucji w ramach systemu realizacji programów operacyjnych delegujących przedstawicieli do prac *Zespołu* i poszczególnych Grup roboczych. Ponadto uczestnikiem prac *Zespołu* na prawach członka został przedstawiciel Związku Banków Polskich.

Utworzony został rynek obligacji *Catalyst*. Celem przedsięwzięcia jest optymalizacja i ułatwienie emitowania obligacji m.in. przez przedsiębiorstwa.

d) Podniesienie poziomu technologicznego gospodarki przez wzrost nakładów na badania i rozwój oraz innowacje

Budowa gospodarki opartej na wiedzy będącą strategicznym celem polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa wymagała ukierunkowania strumienia finansowania badań naukowych i prac rozwojowych na dziedziny i dyscypliny naukowe, które mają największy wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy kraju.

Zmiany w zakresie nauki opierają się na przyjętym pakiecie reformującym naukę, który obejmuje ustawy: o zasadach finansowania nauki, o Polskiej Akademii Nauk, o Narodowym Centrum Nauki, o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, o instytutach badawczych oraz przepisy wprowadzające reformę.

Reforma wzmacnia pro jakościowy system finansowania nauki – niezależny Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych według transparentnych zasad oceni pracę wszystkich jednostek naukowych, a te odnoszące największe sukcesy naukowe będą mogły liczyć na największe finansowe wsparcie państwa. W efekcie reformy powstanie Narodowe Centrum Nauki, które będzie decydowało o rozdziale publicznych środków na badania podstawowe. Istniejące już Narodowe Centrum Badań i Rozwoju odpowiadać będzie za zarządzanie i realizację strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych, które bezpośrednio przekładają się na rozwój innowacyjności. Zadaniem NCBiR będzie też włączanie podmiotów gospodarczych we współpracę z sektorem nauki.

W październiku 2008 roku ustanowiono „Krajowy Program Badań Naukowych i Prac Rozwojowych”, którego celem jest zdyktowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz poprawa jakości życia polskiego społeczeństwa. Została również utworzona Wirtualna Biblioteka Nauki z myślą o wszystkich polskich uczelniach, instytutach naukowych, uczonych i studentach, którym w ten sposób zagwarantowano powszechny i bezpłatny dostęp do najważniejszych publikacji naukowych na świecie. Wirtualna Biblioteka Nauki stanowi istotne wsparcie w pracach badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych we wszystkich dziedzinach wiedzy i specjalnościach naukowych w Polsce.

W 2009 r. podjęte zostały działania wspierające komercjalizację i upowszechnianie wyników prac B+R poprzez zacieśnienie współpracy sektora nauki i przedsiębiorstw. Celowi temu służyły instrumenty finansowania krajowego, przewidujące wsparcie projektów rozwojowych i celowych, realizowanych przez jednostki naukowe i przedsiębiorców. Wzmocnieniu współpracy placówek naukowo-badawczych z przedsiębiorstwami służyły takie programy jak:

- „Kreator innowacyjności - wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej”, będący narzędziem wspomagającym działalność innowacyjną i proces transferu technologii;
- „Patent Plus - wsparcie patentowania wynalazków”, zakładający zwiększenie liczby międzynarodowych zgłoszeń patentowych pochodzących z polskich jednostek naukowych oraz wzmocnienie komercjalizacji wynalazków;
- „Inicjatywa Technologiczna I” skierowana do przedsiębiorców, w ramach której środki kierowane były na dofinansowanie proinnowacyjnych projektów charakteryzujące się możliwością wdrożenia;
- „IniTech” przewidujący wsparcie projektów badawczych nakierowanych na zastosowanie w gospodarce oraz wykonania czynności przygotowawczych do wdrożenia wyników badań naukowych w praktyce gospodarczej.

Kontynuowano wspieranie Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. Wnioski o dofinansowanie zadania polegającego na utworzeniu nowych lub wsparciu już istniejących AIP mogły składać uczelnie publiczne i niepubliczne.

Dofinansowanie uzyskało szereg projektów dotyczących modernizacji infrastruktury naukowo-badawczej i informatycznej najlepszych jednostek naukowych w Polsce, w tym projektów inwestycyjnych przewidujących tworzenie wspólnej infrastruktury badawczej tych jednostek.

W zakresie finansowego wspierania innowacyjnych przedsięwzięć ze środków publicznych, do końca 2009 r. zawarto umowy z beneficjentami na ponad 4,7 mld zł. Środki te służą:

- wdrażaniu wyników prac B+R,
- wzmacnianiu przedsiębiorstw prowadzących działalność B+R,
- wsparciu inwestycji w zakresie wdrażania nowych technologii poprzez udzielenie MSP kredytu technologicznego z możliwością częściowej spłaty ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego (premia technologiczna),
- wsparciu dla nowych inwestycji, dokonywanych przez przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe oraz niezbędne dla ich realizacji projekty doradcze i szkoleniowe, obejmujące nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych,
- wsparciu dla nowych inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym, o dużej wartości i generujących znaczną liczbę miejsc pracy.

Istotne znaczenie dla realizacji omawianych zadań miało wsparcie ze środków unijnych. W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) kontynuowano rozpoczęte w 2008 roku działania zmierzające do zwiększenia znaczenia sektora nauki w gospodarce oraz wzrostu konkurencyjności polskich jednostek naukowych. Finansowane były prace B+R w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W celu zintensyfikowania współpracy nauki z biznesem dofinansowywane były projekty o charakterze aplikacyjnym, mające zastosowanie w gospodarce, w tym realizowane przez młodych naukowców. Podniesieniu innowacyjności przedsiębiorców służyło także dofinansowanie projektów celowych zakładających przeprowadzenie prac B+R, a następnie wdrożenie ich rezultatów w praktyce gospodarczej.

W ramach konkursów I i II osi priorytetowej Po IG przeprowadzonych w 2009 r. zawarto ogółem 314 umów na kwotę dofinansowania ponad 2,6 mld zł. (269 umów w ramach I osi priorytetowej oraz 45 umów w II osi priorytetowej). Ponadto zawarto 13 umów na realizację projektów indywidualnych na kwotę prawie 2,2 mld zł.

W zakresie PO KL wspierane były projekty dotyczące podnoszenia umiejętności pracowników systemu B+R. Dotyczyły one zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji ich rezultatów.

W 2009 r. zakończono realizację projektów w ramach SPO WKP. Znaczenie dla poziomu technologicznego gospodarki miało tu m.in. wspieranie inwestycji mających stymulować wzrost konkurencyjności polskich MSP poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej i technologicznej, na co przeznaczono od uruchomienia programu 1 490 mln zł. Program wspierał dodatkowo szereg innych działań, służących dyfuzji innowacji w gospodarce, w szczególności nakierowanych na:

- rozwój powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami otoczenia biznesu, w tym jednostkami naukowymi,
- wzrost dostępności kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej,
- rozwój ośrodków, służącym przedsiębiorcom i naukowcom, zlokalizowanych na obszarach o wysokim potencjale rozwoju,
- wzrost efektywności funkcjonowania rynku innowacji i przepływu rozwiązań innowacyjnych, poprzez upowszechnianie stosowania prawa własności intelektualnej, w szczególności poprzez uzyskiwanie ochrony własności przemysłowej.

Kontynuowana była realizacja programu wieloletniego „**Udział Polski w Programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji w latach 2008-2013**”, mającego na celu zapewnienie jak najszerszego udziału krajowych instytucji i podmiotów w Programie CIP i wykorzystanie jego instrumentów dla poprawy pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw i polskiej gospodarki. Program wieloletni zapewnił wsparcie finansowe dla czterech polskich konsorcjów, które weszły w skład nowej sieci europejskiej Enterprise Europe Network (EEN). Dodatkowo, finansowano działalność krajowych punktów kontaktowych, prowadzących działalność informacyjną na temat szczegółowych programów i instrumentów finansowych dostępnych w ramach Programu ramowego.

Prowadzone były prace legislacyjne nad nowelizacją *ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej*, *ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*. Zmiany legislacyjne obejmują m.in. zniesienie obowiązku dokumentowania sprzedaży do celów wypłaty premii technologicznej.

Prowadzono prace nad aktualizacją dokumentu pn. „**Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki**” polegającą na dostosowaniu zapisów dokumentu do wytycznych zawartych w Strategii Rozwoju Kraju. Celem prowadzonych prac było wskazanie obszarów gospodarki, w których interwencja publiczna przyniesie największą wartość dodaną, a także wypracowanie skutecznych mechanizmów wsparcia innowacji nietechnologicznych (w szczególności innowacji społecznych, innowacji w usługach, otwartych innowacji oraz tzw. *user driven innovation*). Poruszony został aspekt wzrostu świadomości roli innowacji w procesie uzyskiwania przewagi konkurencyjnej, której brak oceniany jest często jako główna bariera w rozwoju innowacyjności polskiej gospodarki.

Kontynuowane były reformy publicznego sektora badań w celu wzmocnienia B+R oraz innowacji, a także zachęcania sektora prywatnego do podejmowania działań w tym zakresie.

Prowadzone były prace nad określeniem polskiej polityki kosmicznej. Przygotowany w ich efekcie dokument przekształcony zostanie w „**Program rozwoju technologii kosmicznych i wykorzystywania systemów satelitarnych**” realizujący opracowywaną „Strategię innowacyjności i efektywności gospodarki”.

e) **Rozwój społeczeństwa informacyjnego**

Działania administracji rządowej nakierowane na rozwój społeczeństwa informacyjnego prowadzone są w różnych resortach, tym niemniej kierunek wszystkich działań oraz wspólne cele wyznacza w tym zakresie *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*.

Z związku z koniecznością osiągnięcia synergii rozproszonych działań wiele uwagi poświęcone zostało kwestiom koordynacji działań związanych z informatyzacją i budową gospodarki elektronicznej. W ramach realizacji *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013* zainicjowane zostały konsultacje pomiędzy ministerstwami na temat realizowanych przez nie działań z obszaru społeczeństwa informacyjnego. W celu nawiązania stałej współpracy i stworzenia skonsolidowanego środowiska ekspertów zajmujących się w administracji rządowej promowaniem tej problematyki na różnych polach tematycznych, z inicjatywy ministra właściwego ds. informatyzacji powołano koordynatorów resortowych odpowiadających za robocze kontakty i wymianę informacji w zakresie postępów w realizacji celów określonych w *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*. W 2009 r. kontakty merytoryczne utrzymywane były przede wszystkim z resortami wdrażającymi przedsięwzięcia o bardzo dużym potencjale dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Współpraca ta dotyczyła m.in.

sposobu wykorzystania dodatkowych środków przyznanych przez Komisję Europejską na inwestycje z zakresu dostępu do Internetu szerokopasmowego na wsi, wypracowania porozumienia w sprawie utworzenia programu informatyzacji polskich bibliotek publicznych, przechodzenia na cyfrowe nadawanie sygnału telewizji naziemnej.

Kluczową rolę dla koordynacji wdrażania programu zawartego w *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013* odgrywał Międzyresortowy Zespół ds. Realizacji Programu Polska Cyfrowa. Efektem prac prowadzonych przez niego w 2009 r. był przegląd dotychczasowych działań oraz zbiór rekomendacji i zaleceń, w tym zmian legislacyjnych, nakierowanych na upowszechnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz rozwijanie elektronicznej administracji, usług elektronicznych i treści cyfrowych. Szczegółowe informacje na ten temat zawarte zostały w dwóch raportach przedłożonych Prezesowi Rady Ministrów w marcu 2009 r. oraz w styczniu 2010 r.

Znaczącym dorobkiem prac Zespołu są także projekty ustaw: o nowelizacji *ustawy o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne* (ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw Dz.U. Nr 40, poz. 230) oraz o *wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* (ustawa z dnia 7 maja 2010 o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych Dz. U. Nr 106, poz. 675). Przepisy wdrażane w następstwie ustawy o informatyzacji mają m.in. ułatwić obywatelom elektroniczny kontakt z administracją publiczną (ograniczenie obowiązku opatrywania podań tzw. kwalifikowanym podpisem elektronicznym, wprowadzenie w ramach e-PUAP tzw. Zaufanego Profilu jako narzędzia uwierzytelniania przy procedurach administracyjnych). Stworzyć mają także podstawy prawne dla funkcjonowania elektronicznej administracji oraz współpracy systemów teleinformatycznych. Nowelizacja rozszerzyła ponadto krąg podmiotów objętych przepisami ustawy (m.in. o jednostki badawczo-rozwojowe, uczelnie publiczne, sądy administracyjne).

Podstawowym celem *ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* jest z kolei zapewnienie dostępu do łączności szerokopasmowej oraz likwidacja wykluczenia cyfrowego z przyczyn geograficznych i socjalnych. Jej przepisy umożliwić mają jednostkom samorządu terytorialnego podejmowanie działalności telekomunikacyjnej oraz realizację inwestycji w tym zakresie jako zadań własnych na obszarach, na których działalność taka jest nieopłacalna biznesowo. Wprowadzają także wiele rozwiązań ułatwiających inwestowanie i pobudzających konkurencję na rynku telekomunikacyjnym (m.in. obowiązek lokalizowania kanałów technologicznych przy inwestycjach drogowych, zakaz ograniczeń w planach zagospodarowania przestrzennego).

Rozwijana była współpraca administracji rządowej z samorządami, operatorami, instytucjami finansowymi, organizacjami pozarządowymi i regulatorem rynku. W tym celu powołane zostało Krajowe Forum Szerokopasmowe. Utworzony też został portal internetowy służący komunikacji, wymianie wiedzy i doświadczeń wszystkich stron zaangażowanych w rozwój usług i sieci szerokopasmowych, a także stanowiący bazę wiedzy na temat inwestycji telekomunikacyjnych w Polsce.

W sferze działań związanych z budowaniem elektronicznej administracji realizowany był projekt Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). W ramach projektu opracowano m.in. studium wykonalności systemu teleinformatycznego CEIDG, a także przygotowano aplikację dla gmin ułatwiającą przygotowanie transferu danych z systemów gminnych do bazy CEIDG. Projekt umożliwi jednostkom samorządu terytorialnego wprowadzanie danych ewidencyjnych on-line oraz pozwoli na kontrolę poprawności wniosków o wpis do ewidencji działalności gospodarczej.

W obszarze dotyczącym zwiększenia otwartości zasobów informacyjnych administracji publicznej przygotowany został projekt założeń *ustawy o ponownym wykorzystaniu informacji publicznej*. W 2009 r. stworzone zostały również podstawy instytucjonalne i prawno-organizacyjne digitalizacji dziedzictwa narodowego. Powołany został Zespół ds. Digitalizacji oraz rozpoczęto realizację zakrojonego na wiele lat „**Programu digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce**” wyznaczającego cele i instrumenty działania w tym obszarze na lata 2009-2020. W programie **tym** uwzględniona została kwestia otwartości treści publicznych. W kwietniu 2009 r. powołany został Narodowy Instytut Audiowizualny, którego misją jest rejestrowanie zjawisk polskiej kultury i ich systematyczna digitalizacja, a także upowszechnianie dostępu do zrekonstruowanych materiałów cyfrowych.

W obszarze edukacji cyfrowej kontynuowano szkolenia bibliotekarzy w zakresie kompetencji cyfrowych i przekształcanie bibliotek publicznych w multimedialne centra dostępu do wiedzy. Realizowane były działania związane z edukacją kadr administracji publicznej, których celem było przygotowanie do obsługi elektronicznych procedur administracyjnych. Na poziomie szkolnictwa wyższego wdrożony został program kierunków zamawianych, mający na celu zwiększenie liczby absolwentów m.in. kierunków informatycznych oraz podniesienie jakości kształcenia przyszłych kadr gospodarki cyfrowej. W obszarze rozwoju sektora mediów elektronicznych tworzącego treści i usługi przygotowane zostały założenia *ustawy o audiowizualnych usługach multimedialnych*.

W szkołach i placówkach systemu oświaty wprowadzono możliwość prowadzenia dokumentacji szkolnej tylko w postaci elektronicznej. W Ministerstwie Edukacji Narodowej prowadzone były prace zmierzające do wprowadzenia unowocześnionego Systemu Informacji Oświatowej SIO2. W wielu szkołach wprowadzane są e-dzienniki z elektronicznymi modułami wspomagającymi funkcje dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, w tym kontakt on-line z rodzicami. Do użytku szkolnego dopuszcza się elektroniczne podręczniki. Do budowy społeczeństwa informacyjnego przyczyniła się także współpraca międzynarodowa z European Schoolnet. Polscy nauczyciele i uczniowie mogą korzystać z treści edukacyjnych znajdujących się na portalu Lreforschools. Ponad 8 tysięcy polskich szkół i przedszkoli, w tym 11 tysięcy nauczycieli, realizuje międzynarodowe projekty w ramach programu Komisji Europejskiej eTwinning, czyniąc Polskę europejskim liderem w tym zakresie.

W lipcu 2009 r. weszła w życie nowelizacja *ustawy Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw (ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 716))* wprowadzająca prokonsumenckie zmiany dla użytkowników m.in. w zakresie przenoszenia numeru, informowania abonenta o każdej zmianie cennika oraz ograniczenia odszkodowania dostawcy usług.

Istotny wpływ na rozwój społeczeństwa informacyjnego mają projekty w ramach 8. Osi priorytetowej – *Spółeczeństwo informacyjne zwiększenie innowacyjności gospodarki PO IG*. Do końca 2009 r.:

- W ramach działania 8.1 *Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej PO IG* odbyły się 3 rundy aplikacyjne, podpisano 639 umów o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 86,5 mln EUR.
- W ramach działania 8.2 *Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B PO IG* odbyły się 3 rundy aplikacyjne, podpisano 372 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 37,2 mln EUR.

- W ramach działania 8.3 *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion* PO IG przeprowadzono 3 nabory wniosków o dofinansowanie, podpisano 47 umów na łączną kwotę ponad 15,3 mln EUR.
- W ramach działania 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”* PO IG przeprowadzono 3 nabory wniosków o dofinansowanie, podpisano 6 umów na łączną kwotę 0,4 mln EUR.

f) Ochrona konkurencji

W 2009 r., w ramach realizacji „**Polityki konkurencji na lata 2008-2010**”, kontynuowane były prace związane z dostosowaniem metod działania organu antymonopolowego, w szczególności postępowania dowodowego, do zachodzących w gospodarce zmian. Przygotowane zostały wytyczne uszczegółowujące zasady postępowania z dowodami pozyskanymi z informatycznych nośników danych.

Kontynuowany był przegląd przepisów dotyczących ochrony konkurencji i konsumentów. W ich wyniku za konieczne uznano wprowadzenie zmian w niektórych rozporządzeniach wykonawczych.

Ważnym z punktu widzenia wykrywania niedozwolonych porozumień jest *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie trybu postępowania w przypadku wystąpienia przedsiębiorców do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie*. Ułatwia ono wdrożenie do polskiego porządku prawnego programu *leniency* (funkcjonującego w Polsce od 2004 r.), ma również na celu zwiększenie zaufania przedsiębiorców do tej instytucji. Wprowadzone zmiany polegają na uproszczeniu procedur i zwiększeniu ich przejrzystości oraz stworzeniu skutecznych zabezpieczeń dla przedsiębiorców nawiązujących współpracę z organami ochrony konkurencji. Ponadto, w 2009 r. rozpoczęto stosowanie „Wytycznych Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie programu łagodzenia kar”, stanowiących praktyczną instrukcję dla przedsiębiorców zainteresowanych skorzystaniem z programu *leniency* oraz opisujących tryb postępowania ze złożonymi wnioskami. Działaniom tym towarzyszyła kampania medialna promująca program *leniency*.

W celu zwiększenia wiedzy o korzyściach, jakie wynikają z efektywnej konkurencji oraz konieczności umacniania reguł uczciwej konkurencji prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne skierowane do konsumentów, przedsiębiorców oraz ich związków, a także do władz lokalnych i podmiotów przez nie kontrolowanych.

Prowadzone były liczne badania zarówno rynków krajowych (w tym regulowanych), jak i rynków lokalnych. W części z nich dokonano przeglądu regulacji mających wpływ na stan konkurencji w danym sektorze oraz diagnozowano przeszkody hamujące jej rozwój.

g) Eksport i współpraca z zagranicą

W 2009 r. w ramach działań na rzecz rozwoju eksportu, jako istotnego czynnika stymulującego wzrost gospodarczy, udzielano wsparcia przedsiębiorcom w postaci dofinansowania:

- kosztów uzyskania certyfikatów wyrobów wymaganych na rynkach zagranicznych,
- kosztów realizacji przedsięwzięć wydawniczych promujących eksport lub sprzedaż na Jednolitym Rynku Europejskim,

- kosztów realizacji przedsięwzięć w zakresie promocji i wspierania eksportu lub sprzedaży na Jednolitym Rynku Europejskim,
- kosztów realizacji branżowych projektów promocyjnych w zakresie eksportu lub sprzedaży na Jednolitym Rynku Europejskim.

Na dofinansowanie instrumentów wspierania eksportu w roku 2009 wydatkowano łącznie 2,9 mln zł., realizując jednocześnie 284 umowy o dofinansowanie.

W celu dostosowania zasad udzielania wsparcia do aktualnych warunków gospodarczych, przeprowadzono nowelizację czterech rozporządzeń Rady Ministrów określających przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy w ramach wspierania eksportu.

Zgodnie z postanowieniami „**Strategii rozwoju gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych w latach 2006-2009**” Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. prowadziła gwarantowane przez Skarb Państwa ubezpieczenia eksportowe, ubezpieczenia należności przysługujących od kontrahentów zagranicznych i krajowych oraz udzielała gwarancji ubezpieczeniowych. W kwietniu 2010 r. KUKKE S.A. przedstawiła całościowe sprawozdanie z realizacji dotychczasowej „Strategii” oraz projekt nowej „**Strategii rozwoju gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych w latach 2010-2013**”.

W ramach realizacji programu rozwoju „**Udział Polski w Programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji w latach 2008-2013**” cztery polskie konsorcja weszły w skład *Enterprise Europe Network* (EEN). Sieć ta oferuje m.in. profesjonalną pomoc firmom i instytucjom, które szukają za granicą odbiorców dla swoich technologii i *know-how* lub które poszukują innowacyjnych rozwiązań niedostępnych na lokalnych rynkach. Klienci sieci EEN znajdują partnerów do współpracy technicznej, umów licencyjnych, umów *joint-venture*, umów produkcyjnych, współpracy techniczno-handlowej lub wspólnych dalszych badań.

h) Rozwój sektora usług

Zmiany PKB i wartości dodanej brutto w czasie następują zgodnie z zasadą cyklu koniunkturalnego. O ile jednak w okresach przyspieszania i zmniejszania tempa wzrostu gospodarczego PKB i całkowita wartość dodana brutto zmieniają się w takim samym lub zbliżonym tempie, o tyle dwie składowe wartości dodanej brutto w okresach tych reagują w odmienny sposób. Bardziej wrażliwy na zmiany koniunkturalne jest sektor produkcyjny. W okresach przyspieszania tempa wzrostu następuje szybki przyrost wartości dodanej w tym sektorze, któremu towarzyszy jednocześnie znacznie wolniejsze przyspieszenie wzrostu wartości dodanej brutto w sektorze usług. W okresach spowolnienia wzrostu gospodarczego następuje natomiast gwałtowny spadek tempa wzrostu w sektorze produkcyjnym i umiarkowany spadek w sektorze usług. Zatem, względnie stabilne tempo wzrostu wartości dodanej w sektorze usług jest czynnikiem umożliwiającym wzrost PKB w okresach dekoniunktury.

Sektor usług ma największy wkład w tworzenie wartości dodanej brutto i PKB w Polsce. W tym sektorze wytwarzane jest ok. 65% wartości dodanej brutto, przy czym w krajach rozwiniętych udział ten przekracza 70%. Jednak wzrost partycypacji usług w tworzeniu wartości dodanej w naszym kraju następuje szybciej niż w krajach rozwiniętych, dzięki czemu następuje zmniejszenie dystansu dzielącego Polskę od czołowych krajów.

Wzrastającej roli usług w gospodarce towarzyszą zmiany następujące wewnątrz sektora usług. Zwiększa się udział usług rynkowych kosztem usług nierynkowych. Sytuacja sektora usług w

Polisce stopniowo zbliża się do obserwowanej w krajach OECD, gdzie usługi rynkowe⁶ partycypują w ok. 50% wartości dodanej w gospodarce, a usługi nierynkowe⁷ w ok. 20%.

W okresie sprawozdawczym uchwalona została i weszła w życie *ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub na usługi* (Dz.U. Nr 19, poz. 101) wprowadzająca prostszą i bardziej elastyczną procedurę wyboru koncesjonariusza. Jest ona elementem zmian w regulacjach prawnych dotyczących partnerstwa publiczno-prywatnego. Umożliwia m.in. realizację przedsięwzięć z udziałem kapitału prywatnego oraz przeniesienie na partnera prywatnego zasadniczej części ryzyka ekonomicznego wykonywania koncesji. Ponadto, prowadzone były prace nad założeniami do projektu *ustawy Prawo pocztowe* zmierzającej w kierunku dalszej liberalizacji rynku tego rodzaju usług.

Wzrostowi udziału sektora usług w wartości dodanej towarzyszy także wzrost udziału pracujących w tym sektorze w liczbie pracujących ogółem. Zmniejsza się zapotrzebowanie na pracę w produkcji, a zwiększa zapotrzebowanie na pracę w usługach, które przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy.

Jednym z czynników decydujących o rozwoju sektora usług w Polsce są inwestycje zagraniczne (BIZ). O ile w pierwszych latach okresu transformacji inwestorzy zagraniczni interesowali się głównie sektorem produkcji, o tyle w ostatnich latach inwestują głównie w sektor usług, w szczególności w pośrednictwo finansowe oraz obsługę nieruchomości i firm. Z danych NBP wynika, iż napływ BIZ w 2009 r. wyniósł 8,4 mld euro.

Tempo wzrostu wartości dodanej w sektorze usług rynkowych w 2009 r. było niższe niż przed rokiem. Przyczyniły się do tego przede wszystkim sektor finansowy oraz pośrednictwa nieruchomości i wsparcia dla firm, które odnotowały wysokie spadki wartości dodanej zarówno w ujęciu kwartalnym, jak i rocznym. Po wyraźnym osłabieniu w I półroczu 2009 r., w ostatnich miesiącach ubiegłego roku nastąpiła poprawa dynamiki produkcji w sprzedaży usług w transporcie i łączności.

Ogółem, rok 2009 przyniósł wzrost wartości dodanej brutto o 1,8% w gospodarce w skali roku, co m. in. było skutkiem ustabilizowania się wzrostu produkcji usług rynkowych na poziomie 2,5% r/r. Odmiennie niż w latach poprzednich, tempo wzrostu usług nierynkowych (3,1%) było wyższe niż w usługach rynkowych.

i) Restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja

Zgodnie z harmonogramem przyjętym w dokumencie „**Strategia konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego na lata 2007-2012**” kontynuowany był proces konsolidacji wybranych podmiotów sektora obronnego oraz restrukturyzacja w spółkach przemysłowego potencjału obronnego. Przedsięwzięcia te zmierzały do dostosowania zdolności produkcyjnych do wymogów rynku krajowego i zagranicznego.

W ramach przyjętego przez Radę Ministrów dokumentu „**Wspieranie przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. inicjatyw pobudzających polską gospodarkę**” zostały wprowadzone rozwiązania umożliwiające udzielenie wsparcia finansowego podmiotom, w tym należącym do sektora zbrojeniowego, w celu sfinansowania dostaw uzbrojenia lub sprzętu wojskowego na potrzeby odbiorców wewnętrznych. Dokumentowi temu towarzyszą

⁶ Sektor usług rynkowych obejmuje m.in.: handel hurtowy i detaliczny; naprawę pojazdów samochodowych, motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego; hotele i restauracje; transport, gospodarkę magazynową i łączność; pośrednictwo finansowe; obsługę nieruchomości i firm; działalność usługową, komunalną i społeczną.

⁷ Sektor usług nierynkowych obejmuje administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne; edukację; ochronę zdrowia i pomoc społeczną.

załączniki przewidujące wsparcie także dla przedsiębiorstw działających w przemyśle koksowniczym, transporcie kolejowym, sektorach innowacyjnych i regionach najbardziej zagrożonych kryzysem gospodarczym.

W 2009 r. kontynuowano procesy prywatyzacyjne zgodnie z „**Planem prywatyzacji na lata 2008-2011**” i jego aktualizacjami oraz corocznymi kierunkami prywatyzacji. W 2009 r. przychody z prywatyzacji brutto i inne dochody wyniosły ogółem 6,59 mld zł. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. na różnych etapach zaawansowania procesu prywatyzacyjnego znajdowały się 434 projekty prywatyzacyjne spośród których: 42 znajdowały się na etapie przygotowania do prywatyzacji, w przypadku 88 spółek trwał wybór doradcy prywatyzacyjnego, dla 115 podmiotów prowadzone były analizy przedprywatyzacyjne, w 189 spółkach trwał proces poszukiwania inwestora.

Przekształceniami własnościowymi poprzez: sprzedaż pierwszego pakietu akcji/udziałów, kolejnych pakietów, wniesienie, nieodpłatne przekazanie na rzecz jednostek samorządu terytorialnego objętych zostało 121 podmiotów, w tym proces prywatyzacji zakończono (zbyto wszystkie akcje/udziały SP) w 81 spółkach.

Skomercjalizowanych zostało 31 przedsiębiorstw państwowych i jedna jednostka badawczo-rozwojowa. Powstałe spółki powiększą zasób prywatyzacyjny na kolejne lata. W stan likwidacji lub upadłości postawiono 28 podmiotów.

Sukcesem w 2009 roku okazały się oferty publiczne akcji banku PKO BP S.A. i PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A., oraz Kopalni Węgla Kamiennego Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. Spółki te z tytułu ofert publicznych pozyskały środki w wysokości 11,62 mld zł, co pozwoli na realizację ich zamierzeń inwestycyjnych.

Dochody z tytułu dywidend zaplanowane na kwotę 7,1 mld zł zostały zrealizowane w kwocie 7,84 mld zł.

j) Rybołówstwo

Istotne znaczenie w obszarze „Rybołówstwo” miało finansowanie ze środków unijnych. W ramach **Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”** podpisano 2423 umowy z beneficjentami, na łączną kwotę prawie 350 mln zł. Zrealizowano płatności na łączną kwotę prawie 200 mln zł, wszystkie w ramach Osi Priorytetowej 1 - Działania na rzecz adaptacji floty rybackiej. Płatności dokonane zostały w ramach środków:

- środek 1.1 Pomoc publiczna z tytułu trwałego zaprzestania działalności połowowej – 41,5 mln zł;
- środek 1.2 Pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej – 154,9 mln zł;
- środek 1.5 Rekompensaty społeczno-ekonomiczne w celu zarządzania krajową flotą rybacką (łącznie z zobowiązaniami zakontraktowanymi w ramach "SPO Rybołówstwo i przetwórstwo ryb" 2004-2006) – 1,57 mln zł.

W trzecim kwartale 2009 r. został rozpoczęty nabór wniosków o dofinansowanie w zakresie osi priorytetowej 2. – Akwakultura, rybołówstwo Śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury oraz w zakresie osi priorytetowej 3. – Środki służące wspólnemu interesowi.

W zakresie osi 4⁸ w dniu 30 października 2009 r. Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym ogłosiła zaproszenie do składania wniosków o wybór stowarzyszeń do realizacji lokalnych strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR). Dla stowarzyszeń wybranych w ramach tego naboru, przeznaczono ponad 798 mln zł., tj. ok. 60% całej alokacji przyznanej na oś 4”.

Ponadto, w 2009 r. kontynuowano realizację **Programu Wieloletniego Zbierania Danych Rybackich na lata 2007-2013**⁹, który ma na celu zebranie danych niezbędnych do prowadzenia Wspólnej Polityki Rybackiej.

⁸ Oś priorytetowa 4 (Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa) ma wymiar terytorialny i uzupełnia działania sektorowe. Założeniem osi priorytetowej 4 jest aktywizacja społeczności obszarów zależnych od rybactwa poprzez włączenie partnerów społecznych, publicznych i gospodarczych z określonego obszaru do planowania i wdrażania inicjatyw na danym obszarze. Zgodnie z harmonogramem wdrażania osi 4 zapisanym w Programie Operacyjnym, na wdrażanie osi priorytetowej 4 zostało przeznaczonych ponad 313 mln euro. Stanowi to ok 32% środków przeznaczonych na finansowanie całego Programu Operacyjnego. Pomoc na operacje realizowane w ramach osi priorytetowej 4 wynosi od 50 000 zł do 2 000 000 zł na operacje. W zależności od jej zakresu, refundacji podlega 60%, 85% lub 100% kosztów kwalifikowalnych operacji.

⁹ Ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 212/2007 z dnia 19 października 2007 r.

Priorytet 2 SRK: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej

W ramach Priorytetu 2. SRK realizowane zadania koncentrują się wokół tworzenia i modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej, niezbędnej do prowadzenia konkurencyjnej działalności i wpływającej na poprawę poziomu życia i dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Podjęmowane inwestycje w infrastrukturę w ramach poszczególnych działań (infrastruktura transportowa, infrastruktura mieszkaniowa, infrastruktura teleinformatyczna, infrastruktura energetyki, infrastruktura ochrony środowiska) służą przyspieszeniu rozwoju, podnoszeniu konkurencyjności i atrakcyjności gospodarki oraz stopniowemu redukowaniu regionalnych dysproporcji.

a) Infrastruktura transportowa

W związku z wejściem w życie w dniu 8 czerwca 2009 r. *ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2009 r. Nr 86, poz. 720), został wprowadzony **nowy system finansowania budowy i przebudowy dróg krajowych** poprzez Krajowy Fundusz Drogowy. Remonty, utrzymanie i zarządzanie siecią dróg krajowych (z wyjątkiem dróg krajowych w miastach na prawach powiatu) oraz prace przygotowawcze do momentu otwarcia tytułu inwestycyjnego w KFD są finansowane z budżetu państwa. W związku z powyższym, przestał obowiązywać „Program rzeczowo-finansowy dla inwestycji drogowych realizowanych z wykorzystaniem środków Krajowego Funduszu Drogowego”. Aktualnie, zgodnie z ustawą, Bank Gospodarstwa Krajowego przygotowuje Plan finansowy KFD na dany rok, który to dokument jest uzgadniany z Ministrem Finansów i Ministrem Infrastruktury i opiniowany przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z programem wieloletnim „**Program budowy dróg krajowych na lata 2008-2012**”, w 2009 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad podpisała 36 umów na budowę dróg. Zostały wszczęte 54 postępowania przetargowe. W 2009 r. oddano do ruchu łącznie 88,9 km autostrad, w tym: A1 Sośnica – Bełk, A1 węzeł Sośnica na skrzyżowaniu autostrad A1 i A4, A4 Zgorzelec – Wykroty, A4 Wykroty – Krzyżowa, A4 Kraków – Szarów.

Oddano do ruchu łącznie 119,1 km odcinków dróg ekspresowych, w tym fragmentów obwodnicowych. Dokonano wzmocnień i przebudowy 177,7 km dróg krajowych. Wybudowano 24,5 km obwodnic (z wyłączeniem odcinków w ciągu dróg ekspresowych). Po uwzględnieniu oddanych do ruchu w 2009 r. odcinków autostrad, dróg ekspresowych, obwodnic i wzmocnień, w sumie do nośności 115 KN/oś dostosowano 410,2 km dróg krajowych.

W ramach „**Narodowego programu przebudowy dróg lokalnych 2008–2011**” dofinansowano z budżetu państwa realizację 1162 lokalnych inwestycji drogowych o łącznej wartości ponad 2 mld zł. Jednostki samorządu terytorialnego wykorzystywały 960 mln zł dotacji celowych na przebudowę, budowę oraz remonty dróg powiatowych i gminnych. Zadaniem zrealizowanymi w ramach programu o łącznej wartości ponad 2 mld zł. objętych zostało łącznie 2 748 km dróg lokalnych. Ogółem przebudowano 1 931 km oraz wyremontowano 646 km dróg gminnych i powiatowych, a ponadto wybudowano 170 km nowych dróg lokalnych. Wdrożenie rządowego instrumentu wsparcia potencjału inwestycyjnego jednostek samorządu

terytorialnego przyczyniło się do intensyfikacji rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym.

Zgodnie z harmonogramem programu wieloletniego, przeprowadzony został przez wojewodów nabór wniosków jednostek samorządu terytorialnego o dofinansowanie zadań planowanych do realizacji w roku 2010. Nabór przeprowadzono z uwzględnieniem zmodyfikowanych zasad realizacji programu, ustalonych uchwałą Nr 157/2009 Rady Ministrów z dnia 15 września 2009 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych 2008 -2011”. Ustalone przez wojewodów, na podstawie oceny dokonanej przez komisje wojewódzkie, listy wniosków jednostek samorządu terytorialnego, zakwalifikowanych do dofinansowania z budżetu państwa w 2010 r., zostały zatwierdzone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z dużym powodzeniem realizowany był „**Krajowy program bezpieczeństwa ruchu drogowego 2005-2007-2013 GAMBIT 2005**”, w tym w 2009 r. - „**Program Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych na Drogach (2005-2009)**” - program Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na rzecz poprawy bezpieczeństwa infrastruktury na drogach samorządowych. Do 31 grudnia 2009 r. we wszystkich województwach przebudowano 368 miejsc niebezpiecznych. Biorąc pod uwagę duże zainteresowanie ze strony władz samorządowych, sukces w realizacji inwestycji oraz wymierne efekty działań w postaci redukcji liczby ofiar śmiertelnych, rannych, wypadków i kolizji, program powinien być kontynuowany w następnych latach.

Przeprowadzono także kampanie społeczne, których celem było zwiększenie bezpieczeństwa na polskich drogach oraz podniesienie świadomości społecznej na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego. W tej kwestii istotną rolę odegrał program „Drogi zaufania”¹⁰, który powstał, by chronić życie i zdrowie użytkowników dróg krajowych. Jego celem jest zmniejszenie do 2013 r. liczby śmiertelnych ofiar wypadków na drogach krajowych o 75 %. Programem zostały objęte wszystkie drogi krajowe. W rezultacie, w 2009 r. liczba wypadków spadła do 4554 (w 2008 roku - 5338), co daje poprawę o 14,6 %. Liczba rannych spadła o 14,6 % (2009 r. - 6146, 2008 r. - 7338), natomiast liczba zabitych aż o 27 % (2009 r. - 672, 2008 r. - 918).

Zrealizowano również działania informacyjno-edukacyjne, o kluczowym znaczeniu w przypadku kształtowania właściwych postaw i ochrony dzieci i młodzieży. Do innych działań realizowanych w tej dziedzinie należało upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego, stworzenie bazy informacji o stanie bezpieczeństwa, jak również prowadzenie współpracy międzynarodowej, wymiana doświadczeń i implementacja nowatorskich rozwiązań na polski grunt.

W zakresie rozwoju **infrastruktury lotniskowej** w okresie sprawozdawczym podjęto następujące działania:

- W kwietniu 2009 r. weszła w życie *ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego*

¹⁰ Program składa się przede wszystkim z prac inżynierskich, które mają poprawić bezpieczeństwo kierowców, pieszych i rowerzystów. W wielu miejscach wymieniana jest nawierzchnia, remontowane są zatoki autobusowe, układane są chodniki, powstają ścieżki rowerowe, kładki dla przechodniów, bariery ochronne, montowane są latarnie oświetlające przejścia dla pieszych oraz sygnalizacja świetlna. W najniebezpieczniejszych miejscach dopuszczalna prędkość ograniczana jest do 50 km/h. By egzekwować ten zakaz, wzdłuż dróg krajowych instalowane są oznakowane fotoradary. W ramach „Drog zaufania” prowadzone są też działania edukacyjne, których celem jest zmiana niebezpiecznych zachowań w ruchu drogowym np. w postaci happeningów.

(Dz.U. Nr 42, poz. 340) mająca na celu przyspieszenie realizacji inwestycji lotniczych.

- Realizowano projekty w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). W 2009 r. wnioski o dofinansowanie złożyły dwa porty lotnicze – PL Gdańsk (2 wnioski) i PL Wrocław. Ponadto, w 2009 r. zakończony został przetarg na wykonanie opracowania w ramach projektu – „*Koncepcja lotniska centralnego dla Polski - prace analityczne*”. W dniu 22 października 2009 r. została podpisana umowa na wykonanie opracowania, które zgodnie z harmonogramem zaplanowano do realizacji w terminie 180 dni kalendarzowych od dnia podpisania umowy.
- Realizowano 4 projekty, które uzyskały dofinansowanie z Funduszu TEN-T. W ramach tych projektów opracowywano dokumentację studialną dotyczącą rozwoju 4 polskich portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T. Są to następujące projekty:
 - **2006-PL-92609-S** Dostosowanie Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w Krakowie-Balicach, węzła sieci TEN-T, kluczowego portu Małopolski (Polska Południowo-Wschodnia), do obecnych i przyszłych potrzeb w zakresie ruchu z uwzględnieniem wymogów ochrony i bezpieczeństwa oraz wymogów ochrony środowiska;
 - **2007-PL-92105-S** Prace studyjne związane z długofalowym rozwojem Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach;
 - **2008-PL-92004-S** Kompleksowa dokumentacja studialna i techniczna rozwoju Międzynarodowego Portu Lotniczego Wrocław S.A.;
 - **2008-PL-92005-S** Analiza długoterminowego dostosowania Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku, węzła TEN-T w Polsce Północnej, do potrzeb transportu lotniczego.

Ponadto, w wyniku przeprowadzonego przez KE w 2009 r. konkursu, dofinansowanie z Funduszu TEN-T uzyskał projekt **2009-PL-92003-S** Prace studialne związane z długofalowym rozwojem Portu Lotniczego im. F. Chopina w Warszawie.

- W roku 2009 r. zrealizowano jeden z istotnych celów „Programu rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych”, polegający na przekazywaniu byłych lub części istniejących lotnisk wojskowych do samorządów. Całe przedsięwzięcie jest realizacją ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. *o zmianie ustawy o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 144, poz. 901) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2008 r. *w sprawie wykazu lotnisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego* (Dz. U. z 2009 r. Nr 3, poz. 12). Przekazywanie nieruchomości lotniskowych do samorządów odbywało się przy współpracy resortów Obrony Narodowej, Infrastruktury i Skarbu Państwa. Na szczeblu centralnym przekazano w drodze darowizny 12 nieruchomości o łącznej powierzchni 2876,53 ha, w tym 6 lotnisk. W drodze użyczenia na co najmniej 30 lat przekazano do jednostek samorządu terytorialnego nieruchomości o łącznej powierzchni 1475,09 ha, w tym 2 lotniska.
- W ramach realizacji zadań „Programu rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych” wdrożono na etapie testowania nowe procedury nawigacyjne (karty podejścia do lotnisk) dla 3 lotnisk w Polsce o różnych charakterystykach operacyjno-

nawigacyjnych oraz dokonano implementacji na etapie monitoringu sygnału satelitarnego (EGNOS) wraz z przygotowaniem do certyfikacji podsystemu SBAS-EGNOS. Ponadto, stworzono trzy procedury podejścia nawigacyjnego do lotnisk w Katowicach, Gdańsku i Mielcu.

- Dokonano identyfikacji obszarów i wstępnych potrzeb wdrożeniowych dla pierwszego pakietu implementacyjnego programu SESAR¹¹. Zmodernizowano również system dozoru – jako element wdrażania systemu Pegasus 21¹².

Jednym z celów „Strategii rozwoju polskiej gospodarki morskiej do roku 2015” w zakresie rozwoju portów morskich jest włączenie ich do infrastruktury transportowej kraju, która jest częścią transeuropejskiej sieci transportowej. W tym celu niezbędne jest stworzenie łańcuchów lądowo-morskich w układzie Północ-Południe w oparciu o budowę autostrad A1 i A3 oraz przy wykorzystaniu autostrad morskich.

W 2009 r. trwały prace nad przygotowaniem przez MI propozycji modyfikacji sieci TEN-T. W grudniu 2009 r. został przygotowany „Materiał dla Komisji Europejskiej dotyczący propozycji modyfikacji wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) w Polsce”.

W zakresie infrastruktury morskiej dokument ten zawiera propozycje utworzenia trzech autostrad morskich:

- Gdynia – Karlskrona,
- Świnoujście – Ystad,
- Gdańsk – Rotterdam

oraz objęcie siecią TEN-T portu Police jako zespołu portowego Szczecin – Świnoujście – Police.

W 2009 r. Komisja Europejska przyznała środki na współfinansowanie projektu „Baltic-Link: Gdynia-Karlskrona Motorways of the Sea” w ramach Programu TEN-T Multi Annual Call 2009 (konkurs rozstrzygnięto 7 grudnia 2009 r.). Całkowita wartość projektu wynosi 85,45 mln euro.

Ogólnym celem projektu jest poprawienie jakości przewozów drogą morską na już istniejącym połączeniu między Gdynią a Karlskroną oraz poprawienie infrastruktury portowej i kolejowej w obu portach, co umożliwi obsługiwanie prognozowanej rosnącej wielkości przewozów między Skandynawią a Regionem Adriatyckim. Realizacja tych zadań pozwoli na uzyskanie dla tego połączenia statusu „Autostrady morskiej”.

Ponadto trwały prace budowlane na A1 oraz S-3 (droga ekspresowa zamiast planowanej wstępnie A3).

W ramach „Strategii rozwoju portów morskich do 2015 roku” przewidziana jest realizacja projektów w zakresie budowy i modernizacji morskiej infrastruktury portowej oraz dostępu

¹¹ SESAR (Single European Sky ATM Research) – program jednolitego, europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym, którego zadaniem jest opracowanie systemu zarządzania ruchem lotniczym (ATM) nowej generacji w Europie oraz programu jego stopniowej modernizacji, synchronizacja planów i działań uczestników w zakresie ATM, jak również efektywne zarządzanie środkami przeznaczonymi na modernizację systemu ATM w Europie, w odniesieniu do infrastruktury naziemnej i pokładowej. Inicjatywa SESAR w perspektywie długoterminowej (do 2020 roku), ma doprowadzić do zwiększenia płynności i bezpieczeństwa transportu lotniczego.

¹² Pegasus 21 – nowy system zarządzania ruchem lotniczym, obsługujący Polski Rejon Informacji Powietrznej, obejmujący przestrzeń powietrzną nad polskim terytorium (obszarem lądowym, wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym RP) oraz tę przestrzeń nad wodami morza Bałtyckiego, w której na podstawie umów międzynarodowych działają polskie służby ruchu lotniczego.

do portów finansowanych ze środków UE w ramach następujących programów: PO IiŚ, Programu TEN-T, PO Ryby 2007-2013, RPO Województwa Pomorskiego oraz RPO Województwa Zachodniopomorskiego. Ponadto, szereg inwestycji wymienionych w „Strategii” realizowanych jest ze środków budżetowych, w tym w ramach programów wieloletnich oraz środków własnych podmiotów zarządzających portami i inwestorów prywatnych.

W 2009 r. w Centrum Unijnych Projektów Transportowych trwała ocena wniosków o dofinansowanie następujących przedsięwzięć:

- *Krajowy System Bezpieczeństwa Morskiego (KSBM) Etap I,*
- *Rozbudowa infrastruktury portowej w północnej części półwyspu Ewa w porcie w Szczecinie,*
- *Przebudowa infrastruktury drogowej w portach w Szczecinie i Świnoujściu,*
- *Przebudowa infrastruktury kolejowej w portach w Szczecinie i Świnoujściu,*
- *Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Portu Morskiego w Elblągu (w obrębie Starego Miasta),*
- *Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie,*
- *Projekt poprawy dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa) – prace przygotowawcze,*
- *Budowa statku ratowniczego I kat. Typu SAR-3000/III,*
- *Przebudowa falochronu wschodniego w Świnoujściu,*
- *Przebudowa Kanału Portowego w Porcie Gdynia.*

W roku 2009 następowało przygotowanie wniosków o dofinansowanie oraz przygotowanie dokumentacji budowlanej wraz z uzyskiwaniem niezbędnych decyzji i zezwoleń. Dopiero w latach następnych nastąpi faktyczna realizacja założonych zadań.

Trwały prace nad programem wieloletnim na lata 2008-2013 pn. **„Budowa falochronu osłonowego dla portu zewnętrznego w Świnoujściu”** (przygotowano projekt budowlany – wykonawczy oraz uzyskano decyzje i pozwolenia na realizację projektu) i programem wieloletnim na lata 2008-2017 **„Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską”** (w 2009 r. przeprowadzono procedurę określenia prognozowanego wpływu na środowisko inwestycji, ustalono dalszy zakres badań i monitoringu w celu uzyskania pełnej oceny wpływu na środowisko, złożono wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz o określenie zakresu raportu, wykonano inne prace merytoryczne, związane z programem).

Pozostałe inwestycje w portach morskich polegały na budowie nabrzeża w porcie zewnętrznym w Świnoujściu (do obsługi gazowców- terminal LNG) oraz głębokowodnego terminalu kontenerowego (DCT) w Porcie Gdańsk.

Realizacja zadań w zakresie infrastruktury dostępu do portów od strony morza, infrastruktury portowej oraz dostępu do portów od strony lądu w zakresie budowy autostrady A1 i S-3 następowała zgodnie z przyjętym harmonogramem. Opóźnienia występują w zakresie dostępu kolejowego.

W ciągu 2009 r. weszły w życie regulacje usprawniające **prowadzenie procesu inwestycyjnego w dziedzinie infrastruktury transportowej**. Wprowadzono nowy, elastyczny model finansowania inwestycji drogowych, zapewniający bardziej efektywne

wykorzystanie środków publicznych oraz zmiany zakładające przyspieszenie budowy, przebudowy i modernizacji linii kolejowych.

W grudniu 2008 r. Rada Ministrów, przyjmując „**Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku**”, stworzyła nowe ramy dla długofalowego programowania i planowania rozwoju sektora kolejowego. Tym samym, w miejsce obowiązującej od kwietnia 2007 r. „Strategii dla transportu kolejowego do roku 2013” konieczne stało się przygotowanie nowego dokumentu o charakterze średniookresowym, który precyzowałby zamierzenia Rządu w dziedzinie organizacyjno-prawnej dotyczącej transportu kolejowego, bazując jednocześnie na wytycznych „Master Planu”, a także uwzględniając zmiany, jakie zaszły na rynku transportu kolejowego w wyniku usamorządowienia. Warunki te będzie spełniać przygotowywany w Ministerstwie Infrastruktury „**Program działań dla rozwoju transportu kolejowego do roku 2015**”.

W związku z usamorządowieniem spółki Przewozy Regionalne sp. z o.o. i realizacją postanowień „Porozumienia” zawartego w dniu 9 grudnia 2008 r. pomiędzy Ministrem Infrastruktury a Marszałkami województw, w roku 2009 dokonano nowelizacji ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym (ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 115, poz. 966)). Do dyspozycji samorządów województw w 2009 r. postawione były środki w wysokości 200 mln zł z przeznaczeniem na cele inwestycyjne (zakupy i modernizacje), jak i operacyjne (naprawy) dotyczące pojazdów kolejowych służących do regionalnych przewozów pasażerskich wykonywanych na podstawie umów o świadczenie usług publicznych.

Realizowane były elementy „**Strategii budowy Kolei Dużych Prędkości**”, m.in.: dokonano wyboru wykonawcy Studium Wykonalności dla linii dużych prędkości Wrocław/Poznań – Łódź – Warszawa; sporządzono wnioski o dofinansowanie projektu budowy linii dużych prędkości w ramach POIiŚ i złożono do CUPT-u¹³; podjęto działania komplementarne związane z „**Programem budowy i uruchomienia przewozów kolejami dużych prędkości w Polsce**”.

Dokonano przyspieszenia i poprawy koordynacji działań podejmowanych w ramach „**Narodowego planu wdrażania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym**” (NPW ERTMS), w tym w zakresie następujących projektów POIiŚ:

- Projekt 7.1-16 „*Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Pilotażowe wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica – Węgliniec – Bielawa Dolna - w część GSM-R*”¹⁴,
- Projekt 7.1-25 „*Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie NPWERTMS*”; projekt z listy podstawowej,
- Projekt 7.1.-36 „*Budowa infrastruktury systemu GSM-R; etap 1: na liniach kolejowych zgodnych harmonogramem NPWERTMS*”; projekt z listy rezerwowej,

¹³ CUPT – Centrum Unijnych Projektów Transportowych, utworzone na mocy Zarządzenia Nr 5 Ministra Transportu z dnia 29 marca 2007 roku, którego przedmiotem działalności jest wdrażanie programów i projektów rozwoju infrastruktury transportowej, w szczególności współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007–2013, a także opracowywanie i inicjowanie rozwiązań organizacyjnych i systemowych wspierających ich realizację.

¹⁴ Projekt 7.1-16 nie występuje obecnie na liście projektów indywidualnych. Od 2 lutego 2010 r. na liście projektów indywidualnych zamieszczony jest projekt 7.1-15.1, obejmujący zarówno ECTS jak i GSM-R na odcinku Legnica – Węgliniec – Bielawa Dolna, a ponadto zgłoszony został projekt 7.1-15.2 obejmujący prace przygotowawcze w tym zakresie.

- Projekt 7.1.-37 „Budowa infrastruktury systemu GSM-R; etap 2: na pozostałych liniach kolejowych zgodnych harmonogramem NPW ERTMS”.

NPW ERTMS powstał w celu wypełnienia zobowiązań nałożonych na państwa członkowskie przez Komisję Europejską zapisami Decyzji Komisji nr 2006/679/WE z 28 marca 2006 r., dotyczącej technicznej specyfikacji interoperacyjności dla podsystemu sterowania ruchem kolejowym transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych. Decyzja nakłada na państwa członkowskie UE obowiązek ustanowienia krajowych strategii wdrażania ERTMS.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. ogłosiły 4 przetargi na projekty z zakresu ERTMS:

- Nadzór i zarządzanie dla zadania pn: „Projekt i zabudowa systemu ETCS Poziom 1 na odcinku linii E 65, CMK, Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie”;
- Projekt i zabudowa systemu ETCS poziom 1 na odcinku linii kolejowej E 65, CMK, Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie”;
- Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Pilotażowe wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica - Węgliniec - Bielawa Dolna - w części ETCS II”;
- Nadzór i zarządzanie projektem „Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Pilotażowe wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica - Węgliniec - Bielawa Dolna - w części ETCS II”.

Ponadto złożono w Komisji Europejskiej wnioski o modyfikację Decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 06.07.2009 r. na rzeczową realizację działań w ramach projektu „GSM-R Pilotaż”.

b) Infrastruktura mieszkaniowa

W ramach tego działania podejmowane są zadania związane z rozwojem infrastruktury mieszkaniowej oraz stwarzaniem bodźców instytucjonalnych i finansowych do inwestowania w mieszkalnictwo.

W tym obszarze realizowano m.in. następujące programy:

„Program budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej”. W 2009 r. w ramach realizacji programu Bank Gospodarstwa Krajowego przyznał wsparcie finansowe na realizację 97 przedsięwzięć, w wyniku których planuje się wybudowanie 1115 lokali socjalnych, 268 mieszkań komunalnych, 32 miejsca w domach dla bezdomnych oraz 6 mieszkań chronionych. W rezultacie realizacji programu w 2009 r. wybudowano 1714 lokali socjalnych, 91 miejsc w domach dla bezdomnych oraz 21 noclegowni.

„Program budownictwa społecznego”. W ramach realizacji programu Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił 75 kredytów na łączną kwotę 435,7 mln zł. na finansowanie przedsięwzięć w wyniku których powstaną mieszkania na wynajem o umiarkowanym czynszu. W efekcie udzielonych w 2009 r. kredytów powstaną 4 562 mieszkania. W roku 2009 wybudowano 3 600 mieszkań.

Program „Rodzina na swoim”. W ramach realizacji tego programu kontynuowano udzielanie dopłat do odsetek od kredytów zaciągniętych w związku z zakupem/budową lokali mieszkalnych i domów jednorodzinnych. W 2009 r. podpisano 30 868 umów kredytowych na łączną kwotę kredytów 5 416,5 mln zł. Aktualnie realizowany program powoduje coraz poważniejsze skutki dla budżetu państwa i obecnie prowadzone są prace w celu jego modyfikacji i stopniowego wygaszania.

„Program termomodernizacji i remontów”. W ramach realizacji programu kontynuowano udzielanie premii termomodernizacyjnych oraz rozpoczęto udzielanie premii remontowych i kompensacyjnych. W 2009 r. przyznano 3267 premii termomodernizacyjnych na realizację inwestycji o wartości 1 137,3 mln zł oraz 65 premii remontowych na realizację inwestycji o wartości 22,2 mln zł.

W mieszkalnictwie, jak też w odniesieniu do infrastruktury środowiskowej, duże znaczenie miało przyjęcie przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. programu wieloletniego pn. **„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”**. Podpisano i rozliczono 93 umowy na realizację zadań wynikających z Programu, w tym udzielono dotacji dla 68 gmin, 4 powiatów i 3 województw na opracowanie programów usuwania azbestu i przeprowadzenie lokalnych akcji edukacyjno-informacyjnych. Kontynuowane były też działania edukacyjno-informacyjne. Rozpoczęto modernizację elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu (bazy azbestowej).

c) Infrastruktura teleinformatyczna

Jednym z celów SRK w ramach działania: infrastruktura teleinformatyczna jest rozwijanie technik informacyjnych i komunikacyjnych oraz szybkiego i bezpiecznego dostępu do Internetu (zwłaszcza szerokopasmowego), jak również wspieranie przedsięwzięć rozwijających nowoczesne modele komunikacji.

Ważną rolę spełniły prace **Międzyresortowego Zespołu ds. Realizacji Programu Polska Cyfrowa**. W 2009 r. wypracował on zbiór rekomendacji i zaleceń, w tym zmian legislacyjnych, nakierowanych na upowszechnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz rozwój elektronicznej administracji. W gestii Zespołu znalazły się takie wyzwania jak pobudzenie inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną, znoszenie barier prawnych, administracyjnych i technicznych oraz stworzenie najdogodniejszych warunków dla efektywnego wykorzystania środków unijnych przeznaczonych na finansowanie inwestycji telekomunikacyjnych. Szczegółowe informacje podsumowujące efekty działalności Zespołu zawarte zostały w dwóch raportach przekazanych zgodnie z obowiązkiem sprawozdawczym Prezesowi Rady Ministrów – w marcu 2009 r. oraz w styczniu 2010 r. W ramach prac Zespołu przygotowana została *ustawa o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (ustawa z dnia 7 maja 2010 o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych Dz. U. Nr 106, poz. 675)*. Celem tej ustawy jest stworzenie ram prawnych powszechnego dostępu do telekomunikacji, ze szczególnym naciskiem na szerokopasmowy dostęp do Internetu. Projekt zawiera szereg uregulowań zmierzających do ułatwienia inwestycji telekomunikacyjnych, w tym w szczególności prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, np. w sytuacji gdy na danym terenie prywatni inwestorzy nie podejmują się rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej. Ponadto, projekt ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych zawiera także regulacje przewidujące udogodnienia dla lokowania inwestycji z zakresu telekomunikacji, w szczególności tzw. regionalnych sieci szerokopasmowych.

Centrum Projektów Informatycznych MSWiA powierzono realizację projektu budowy Ogólnopolskiej Sieci Teleinformatycznej na potrzeby obsługi numeru alarmowego 112 (Decyzja Nr 36 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lutego 2009 r., zmieniona Decyzją Nr 56 Ministra SWiA z dnia 13 marca 2009 r.). Rozpoczęto także prace nad projektem *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie centralnego punktu systemu centrów powiadamiania ratunkowego oraz punktów centralnych służb*. Jednocześnie przeprowadzone zostało przez CPI MSWiA postępowanie przetargowe na

budowę i wdrożenie ogólnopolskiej sieci telekomunikacyjnej na potrzeby obsługi numeru alarmowego 112, w celu wyłonienia wykonawcy przedsięwzięcia.

Utworzono **Krajowe Forum Szerokopasmowe** – platformę współpracy rządu, samorządu, operatorów, instytucji finansowych, organizacji pozarządowych i regulatora rynku. Realnym efektem działań Krajowego Forum Szerokopasmowego jest portal internetowy www.forumszerokopasmowe.pl służący komunikacji, wymianie wiedzy i doświadczeń wszystkich stron zaangażowanych w rozwój usług i sieci szerokopasmowych, a także stanowiący bazę wiedzy na temat inwestycji telekomunikacyjnych w Polsce.

d) Infrastruktura energetyki

Zagwarantowanie odpowiedniego stanu infrastruktury energetycznej jest jednym z podstawowych elementów wpływających na stan bezpieczeństwa energetycznego kraju. Konieczność pokrycia wzrastającego zapotrzebowania na energię rodzi potrzebę rozwoju infrastruktury wytwórczej, transportowej i magazynowej.

Podejmowane przedsięwzięcia mają na celu poprawę sprawności i jakości wykorzystania głównych krajowych nośników energii, rozwijanie innowacyjnych technologii produkcji energii z tych paliw oraz dywersyfikację źródeł energii, w szczególności dostaw surowców energetycznych, zwłaszcza gazu i ropy naftowej.

Podstawowe działania, zgodnie z przyjętą w dniu 10 listopada 2009 r. przez Radę Ministrów „**Polityką energetyczną Polski do 2030r.**”, koncentrują się na wspieraniu rozwoju zdolności przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów naftowych. W tym zakresie przewidziano stworzenie rozwiązań systemowych dla znoszenia barier w rozwoju infrastruktury sieciowej, efektywną absorpcję środków z funduszy UE (w szczególności w ramach POIiŚ) oraz wspieranie działań zwiększających możliwości bezpieczeństwa i dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej, a także bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej. Priorytetowo traktowane są działania w zakresie dywersyfikacji kierunków pozyskania, dostawców, dróg przesyłu oraz metod transportu importowanych surowców energetycznych. W celu dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej przewidziano uruchomienie wytwarzania w Polsce energii jądrowej.

Przygotowano założenia do *ustawy o korytarzach przesyłowych*, która ma normować zasady wyodrębniania gruntów, na których będą lokalizowane urządzenia liniowe mające znaczenie z uwagi na realizację celu publicznego. W przygotowaniu jest także projekt rozporządzenia w sprawie programu zadań rządowych polegających na rozwoju elektroenergetycznych sieci przesyłowych.

W zakresie połączeń elektroenergetycznych skupiono się na przygotowaniu planu realizacji połączenia Polska-Litwa. Projektowany most energetyczny Polska-Litwa ma stanowić ważny element tzw. Pierścienia Bałtyckiego, obejmującego systemy elektroenergetyczne krajów leżących nad Bałtykiem. Został on uznany za projekt priorytetowy w ramach transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E).

Jednym z sześciu priorytetów polityki energetycznej jest dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej. W dniu 13 stycznia 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę Nr 4/2009 w sprawie *działań podejmowanych w zakresie rozwoju energetyki jądrowej*. Zgodnie z tą uchwałą, zostaną w Polsce wybudowane co najmniej dwie elektrownie jądrowe i przynajmniej jedna z nich powinna zacząć działać do 2020 r. W dniu 12 maja 2009 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polskiej Energetyki

Jądrowej. W ramach prac związanych z przygotowaniem „**Programu Polskiej Energetyki Jądrowej**” w 2009 r. wykonano analizy dotyczące kosztów wytwarzania energii z różnych źródeł, przystąpiono do opracowywania „**Krajowego planu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym**”, rozpoczęto kształcenie kadr dla energetyki jądrowej, opracowano koncepcję kampanii informacyjnej, przystąpiono do wyboru lokalizacji dla budowy elektrowni jądrowych oraz budowy zaplecza naukowo-badawczego dla energetyki.

W roku 2009 kontynuowano: prace przy budowie terminalu LNG na polskim wybrzeżu; budowę połączenia międzysystemowego na granicy południowej (Polska – Czechy w okolicach Cieszyna); budowę połączenia międzysystemowego na granicy zachodniej (Polska – Niemcy w rejonie Lasowa); budowę tzw. „trzeciej nitki” polskiego odcinka rurociągu „Przyjaźń”; wspierano działania na rzecz budowy korytarza transportowego nośników energii z regionu Morza Kaspijskiego (Odessa-Brody-Płock).

Minister Gospodarki wydał 5 rozporządzeń dla poszczególnych działań w energetyce:

- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wysokosprawnego wytwarzania energii* (DZ.U. Nr 21, poz.111),
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii* (DZ.U. Nr 21, poz.112),
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na budowę instalacji do wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych* (DZ.U. Nr 183, poz.1429),
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy i przebudowy sieci dystrybucyjnej gazowej oraz prawidłowego funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazowego* (DZ.U. Nr 183, poz.1430),
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstw produkujących maszyny i urządzenia służące do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii oraz biokomponentów i biopaliw ciekłych* (DZ.U. Nr 183, poz.1431).

Do końca 2009 r., w ramach PO IiŚ zostały zawarte umowy w ramach działania dotyczącego termomodernizacji na kwotę dofinansowania wynoszącą ok. 72 mln zł. Pierwsze płatności w ramach tego działania wyniosły ponad 5 mln zł.

Rozpoczęto prace nad projektem *ustawy o odnawialnych źródłach energii* implementującej dyrektywę 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Przygotowano projekty dokumentów „**Krajowy plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych**” oraz „**Kierunki rozwoju biogazowi rolniczych w Polsce**” i opracowano projekt rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla biokomponentów, metod badań jakości biokomponentów oraz sposobu pobierania próbek biokomponentów.

W zakresie poprawy warunków konkurencji w sektorach sieciowych oraz poprawy poziomu bezpieczeństwa energetycznego w 2009 r. trwały prace nad projektem *ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2010 r. Nr 21, poz. 104), która umożliwiła implementację do prawa polskiego dyrektywy 2005/89/WE

Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. *dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych*. Nowelizacja umożliwi m.in. prowadzenie właściwej polityki w zakresie rozwoju połączeń sieciowych, podejmowanie skutecznych działań w przypadku braku realizacji nałożonych na operatora ustawowych obowiązków, a także zapewni zgodność prawa polskiego z prawem unijnym. Ponadto, ww. nowelizacja przewiduje rozwiązania wpływające na rozwój konkurencyjnego rynku energii elektrycznej, wprowadzając obowiązek upublicznienia części obrotu energią elektryczną. Nowela prawa energetycznego stworzyła podstawę prawną do działań w zakresie zwiększenia wykorzystania metanu z kopalń węgla kamiennego, obejmując go systemem wsparcia dla energii elektrycznej wytwarzanej w kogeneracji. Powyższa ustawa stworzyła podstawę prawną do podłączania biogazowi do gazowych systemów przesyłowych, jak również umożliwiła skorelowanie systemu świadectw biogazu z systemem świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z OZE (tzw. świadectw zielonych).

e) Infrastruktura ochrony środowiska

W zakresie ochrony środowiska podejmowane przedsięwzięcia obejmują problemy oczyszczania ścieków, zapewnienia wody pitnej wysokiej jakości, zagospodarowania odpadów i rekultywacji terenów zdegradowanych, ochrony powietrza oraz ochrony przed hałasem, drganiami i wibracjami.

W zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wzrostu efektywności energetycznej w 2009 r. prowadzone były prace nad projektem *ustawy o efektywności energetycznej*, której zadaniem jest stworzenie ram prawnych dotyczących krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią przez odbiorców końcowych oraz stworzenie systemu wsparcia dla tych działań poprzez system „białych certyfikatów”. Ponadto, projekt ustawy przewiduje wprowadzenie obowiązku dla jednostek sektora publicznego do dokonywania oszczędności energii oraz informowania o realizowanych środkach poprawy efektywności energetycznej.

Wykonanie programu wieloletniego „**Program ochrony brzegów morskich**” zgodnie z przygotowanym harmonogramem w 2009 r. wyniosło 94,8%. W 2009 r. zrealizowano działania na łączną kwotę blisko 40 mln zł. W ramach działania podjęte zostały zadania mające na celu zahamowanie postępu erozji oraz zwiększenie odporności przybrzeża i brzegu na działania czynników hydrometeorologicznych, na wybranych odcinkach linii brzegowej.

W 2009 r. w ramach realizacji programu wieloletniego pn. „**Program Rozwoju Służb Ratownictwa Morskiego w latach 2007-2009**” oddano do użytku bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu.

W zakresie wdrażania „**Strategii zarządzania substancjami zubożającymi warstwę ozonową (SZWO)-CFCs, w tym strategii wycofywania substancji CFCs z aerozoli przeciwastmatycznych**” w 2009 r. Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła coroczny cykl kontrolny dotyczący używania substancji kontrolowanych objętych Protokołem Montrealskim w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową oraz urządzeń i instalacji zawierających te substancje. Wykonano 586 kontroli. W ich wyniku wykryto 343 naruszenia postanowień ww. protokołu. Oceniając stopień realizacji zarządzeń pokontrolnych wydanych w latach 2008-2009 po kontrolach przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, który wynosi 85%, stwierdzić należy, że skontrolowane zakłady dostosowują się do wymagań prawa i że kontrole IOŚ odnoszą zamierzony skutek.

W 2009 r. cele SRK były wspierane poprzez wdrażanie działań POIiŚ: 4.3. - „Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik BAT” oraz 4.5. -

„Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza”. W ramach działania 4.3. podpisano 10 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania ponad 99 mln zł. W ramach działania 4.5 podpisano 17 umów na łączną kwotę dofinansowania ponad 171 mln zł.

W celu realizacji postanowień Protokołu z Kioto, uzupełnionego decyzjami Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej oraz wdrażania rozwiązań uzgodnionych w procesie negocjacyjnym z UE, przeprowadzono szereg działań w tym zakresie.

W oparciu o dokumenty: „**Polityka klimatyczna Polski**”, „**Strategia redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020**” w 2009 r. zrealizowano projekty wspólnych wdrożeń oraz projekty GIS (Green Investment Scheme) - Systemu Zielonych Inwestycji, które sprzyjają ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych.

W latach 2007-2009 zrealizowane zostały założenia „Strategii zarządzania substancjami zubożającymi warstwę ozonową – CFSs oraz Strategii wycofywania substancji CFCs z aerozoli przeciwastmatycznych” (zaprzestano stosowania substancji CFCs do produkcji aerozoli przeciwastmatycznych). Przeprowadzono również działania z zakresu wydawania świadectw kwalifikacji, ewidencji używania substancji zubożających warstwę ozonową oraz pobierania opłat za wprowadzanie do obrotu substancji zubożających warstwę ozonową.

W 2009 r. Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła coroczny cykl kontrolny dotyczący używania substancji kontrolowanych objętych Protokołem Montrealskim w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową (Dz. U. z 1992 r. Nr 98, poz. 490 z późn. zm.) oraz urządzeń i instalacji zawierających te substancje. Zgodnie z danymi Inspekcji Ochrony Środowiska, w 2009 r. poza jednym przypadkiem nie stwierdzono użycia halonu do innych zastosowań niż krytyczne.

Dokonano weryfikacji zapisów projektu „**Strategii gospodarki wodnej**” uwzględniając prognozę oddziaływania na środowisko, jak również pod kątem ochrony przeciwpowodziowej oraz uwzględnienia potrzeb innych branż związanych z gospodarką wodną. Opracowano również **projekt „Narodowej Strategii Gospodarki Wodnej”** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W wyniku realizacji „**Krajowego programu zwiększenia lesistości**” w 2009 r. zalesiono ok. 5,5 tys. ha, w tym ok.3,4 tys. ha gruntów prywatnych (w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2007-2013 ze środków Lasów Państwowych)

W omawianym okresie realizowane były działania określone w „**Polityce leśnej państwa**”, ukierunkowane na ochronę i zrównoważony rozwój lasów. W dalszym ciągu prowadzone były przez Lasy Państwowe działania związane z zachowaniem trwałości lasu i poprawą stabilności ekosystemów leśnych, wzbogacaniem różnorodności biologicznej, wzrostem lesistości kraju, zmianą składu gatunkowego drzewostanów, ochroną rzadkich gatunków zwierząt, roślin i siedlisk, ochroną leśnej różnorodności genetycznej, wzrostem pozyskania drewna i rozwojem przesyłu drzewnego. Realizowane były również programy zagospodarowania powierzchni pokłeskowych. W 2009 r. wykonano pierwszy etap Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu. Cele „Polityki leśnej państwa” były realizowane poprzez wdrażanie działań 5.1 i 5.4 V osi priorytetowej. „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych” POIiŚ. W roku 2009 ogłoszono 6 konkursów w ramach ww. działań. W ramach działania 5.1. podpisano 13 umów na łączną wartość dofinansowania ok. 33 mln zł., zaś w ramach działania 5.4 podpisano 13 umów o dofinansowanie na łączną wartość ponad 16 mln zł.

W odniesieniu do projektu Aktualizacji „**Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)**”, w 2009 r. przedstawiono Radzie Ministrów Sprawozdanie z wykonania KPOŚK w latach 2006-2007. Opracowano Sprawozdanie z realizacji KPOŚK w

2008 r. Po sprawdzeniu i weryfikacji sprawozdań będzie możliwe określenie osiągniętych efektów Programu w 2009 r.

W roku 2009, w ramach POIiŚ zostały ogłoszone dwa konkursy dla działania 1.1 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM”. W ramach tego działania złożono i poddano ocenie 24 wnioski o dofinansowanie projektów umieszczonych na liście projektów indywidualnych oraz podpisano 78 umów o dofinansowanie na łączną wartość dofinansowania ponad 4 mld zł.

Do zadań realizowanych w roku 2009 w ramach **„Polityki ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”** należało:

- uzupełnianie sieci obszarów chronionych, opracowanie projektów planów ochrony (126 projekty) oraz zadań ochronnych (91 projekty) dla obszarów chronionych, wdrażanie systemu ochrony gatunkowej w celu zachowania zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Utworzono w Polsce 13 rezerwatów przyrody, 1 park krajobrazowy oraz 8 obszarów chronionego krajobrazu;
- realizowanie zadań określonych w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, w efekcie których otrzymano dane i informacje o stanie środowiska na potrzeby zarządzania w ochronie środowiska;
- prowadzenie działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym (kampanie społeczne „Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu” oraz „Europejski Dzień bez Samochodu”, konferencja na temat edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

Realizacja celów SRK była dokonywana poprzez wykorzystanie środków UE, w tym w ramach osi priorytetowych I-V POIiŚ. W 2009 r. w ramach ogłoszonych 40 konkursów, podpisano 195 umów o dofinansowanie przedsięwzięć na łączną kwotę dofinansowania ponad 5,6 mld zł. Zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- podjęto inicjatywę tworzenia geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa narodowego i rozwoju geoturystyki,
- zintensyfikowano prace geologiczne mające na celu udokumentowanie strategicznych złóż kopalin energetycznych, w tym udokumentowanych złóż gazu ziemnego (shale gas) i udzielono 40 koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych,
- wytypowano struktury geologiczne dla projektów demonstracyjnych w celu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- utworzono bazę danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji wrocławskiej.

Do zadań z zakresu **„Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Programu działań na lata 2007-2013”**, realizowanych w 2009 r. należały:

- uzupełnianie sieci obszarów chronionych w Polsce (utworzono 13 rezerwatów przyrody, 1 park krajobrazowy oraz 8 obszarów chronionego krajobrazu),
- opracowywanie i formalne zatwierdzanie planów ochrony oraz zadań ochronnych na tych obszarach (opracowano 91 projektów zadań ochronnych oraz 126 projektów planów ochrony dla rezerwatów przyrody; w trakcie opracowywania są 84 projekty zadań oraz 121 projektów planów ochrony),
- wdrażanie systemu ochrony gatunkowej w celu zachowania zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Przepisy w tym zakresie implementują

Dyrektywę siedliskową i Dyrektywę ptasią i oparte są na systemie zakazów oraz odstępstw,

- ustanawianie krajowej sieci ogrodów botanicznych i zoologicznych realizujących ochronę *ex situ* ginących i zagrożonych gatunków roślin poprzez utrzymywanie kolekcji żywych roślin, banku nasion i kultur *in vitro*.

Cele SRK były wspierane poprzez wdrażanie V osi priorytetowej POIiŚ „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych”. W roku 2009 ogłoszono 8 konkursów w ramach ww. osi i podpisano 29 umów o dofinansowanie przedsięwzięć na łączną wartość ponad 71 mln zł

Realizacja celów „**Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010**” została wsparta poprzez wdrażanie następujących działań POIiŚ: 2.1. „Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych”; 4.2. „Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach” oraz 4.6. „Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne”. W roku 2009 ogłoszono konkursy do ww. działań.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Podnoszenie poziomu życia mieszkańców oznacza, poza inwestycjami w infrastrukturę techniczną, także inwestycje w infrastrukturę społeczną obejmującą zarówno infrastrukturę fizyczną, jak i zwiększenie dostępu oraz poprawę jakości świadczonych usług w dziedzinie edukacji, zdrowia, usług opiekuńczych, usług socjalnych, a także innych usług służących poprawie jakości kapitału ludzkiego. W ramach podnoszenia poziomu życia mieszkańców i kształtowania jakości kapitału ludzkiego - zgodnie z założeniami SRK - w 2009 r. realizowano przedsięwzięcia dotyczące: infrastruktury edukacji, infrastruktury ochrony zdrowia i socjalnej oraz infrastruktury kultury, turystyki i sportu.

a) Infrastruktura edukacji

Działanie nakierowane jest na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich poziomach poprzez zapewnienie wykwalifikowanej kadry pedagogiczno-wychowawczej, materialne wsparcie dzieci i młodzieży oraz poprawienie warunków infrastrukturalnych do zdobywania wiedzy i kształtowania umiejętności.

Realizując „**Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012**”, w ramach działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych zorganizowano i sfinansowano wypoczynek letni dzieci i młodzieży z terenów wiejskich, pochodzących ze środowisk defaworyzowanych oraz pobyt edukacyjny dzieci Polaków zamieszkałych za granicą, pozwalający na doskonalenie posługiwania się językiem polskim, poznawanie historii Polski oraz tradycji i kultury narodowej.

Wdrażanie Strategii w roku 2009 r. odbywało się także poprzez kontynuowanie programów „Młodzież w działaniu” oraz „Uczenie się przez całe życie”, mających na celu wspieranie uczestnictwa w edukacji pozaformalnej.

W ramach zadań zleczanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej organizacjom pozarządowym w trybie *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz.U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) realizowano między innymi następujące działania: zapewnienie uczniom niewidomym i słabowidzącym czasopism

wykonanych w systemie Braille'a, wspieranie inicjatyw edukacyjnych na rzecz uchodźców i mniejszości narodowych, pomoc dla uczniów wybitnie uzdolnionych, propagowanie krajoznawstwa i turystyki młodzieżowej.

Ponadto, w roku 2009 na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej opracował suplementy do dyplomów potwierdzających kwalifikacje w 10 zawodach (Europass).

Natomiast, w ramach wsparcia współpracy międzynarodowej finansowane były programy takie jak: Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży, Polsko-Koreańska Współpraca Szkół i Wymiana Młodzieży, Program Eurodesk (europejski program informacyjny dla młodzieży i osób pracujących z młodzieżą) oraz program Salto-Eastern Europe & Caucasus (wsparcie współpracy pomiędzy krajami biorącymi udział w programie Młodzież w Działaniu a partnerami z Europy Wschodniej i Kaukazu).

Ponadto, w okresie sprawozdawczym podejmowano następujące działania:

- W ramach „**Narodowego Programu Stypendialnego**” w 2009 r. dofinansowanie pomocy materialnej dla uczniów zrealizowano w postaci stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych oraz zakupu podręczników szkolnych z **Rządowego programu pomocy uczniom „Wyprawa szkolna”**. Na stypendia przeznaczono 470 mln. zł. Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej w roku szkolnym 2008/2009 z pomocy materialnej w formie stypendiów szkolnych skorzystało ogółem 567 123 uczniów, zaś zasiłki szkolne otrzymało 23 675 uczniów. Średni stopień wykorzystania środków dla kraju wynosił 91%, a stopień pozytywnie rozpatrzonych wniosków o przyznanie stypendium szkolnego w poszczególnych województwach kształtował się na poziomie 86% - 97%. Z pomocy polegającej na dofinansowaniu zakupu podręczników uczniom z rodzin, w których dochód nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego, a także uczniom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej oraz szczególnie trudnej sytuacji losowej (np. choroba) skorzystało ok. 278 800 uczniów.
- **Udzielanie pomocy materialnej** - o charakterze socjalnym (zadanie ciągłe), socjalnym i motywacyjnym (w krótszych sekwencjach czasowych) oraz o charakterze motywacyjnym (zadanie ciągłe).
- W 2009 r. wykonano zadanie: „*Udział Ministra Edukacji Narodowej w realizacji krajowych i narodowych programów w zakresie profilaktyki problemów dzieci i młodzieży*”. W ramach tego zadania zorganizowano seminaria, kursy i szkolenia, m.in. „*Nadzór nad jakością szkolnego programu profilaktyki, spójnego z programem wychowawczym szkoły*”, „*Zadania wynikające z krajowych i narodowych programów profilaktyki*”, „*Współpraca na rzecz dzieci doświadczających trudności i ich rodzin – tworzenie warunków organizacyjno-prawnych do działań wielodyscyplinarnych w środowiskach lokalnych*”, „*Szkolna Interwencja Profilaktyczna*”, „*Szkoła dla Rodziców i Wychowawców*”. Ponadto, opracowano ankiety do monitorowania i autoewaluacji zjawiska agresji i przemocy w szkołach i placówkach oświatowych, przygotowano poradnik dla rodziców i nauczycieli pt. „*Jak uchronić dziecko przed biernym i czynnym paleniem tytoniu*”, przeprowadzono pilotaż procedury „*Niebieska Karta - Oświata*”.
- Przygotowanie zmian w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W ramach realizacji „**Rządowego Programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”** w 2009 r. podjęto następujące działania:

- Dokonano diagnozy problemów uczniów, których rodzice pracują poza terytorium kraju. Działania związane z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom migracji zarobkowej rodziców koncentrowały się na przygotowaniu materiałów informacyjnych dotyczących tego zjawiska oraz organizacji konferencji dla ok. 3 000 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, a także kuratorów sądowych. Został również opracowany projekt badawczy pn. *Sytuacja edukacyjna i wychowawcza dzieci i młodzieży, których rodzice wyjechali w celach zarobkowych za granicę*. W ramach rozwiązywania najistotniejszych problemów dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, wspierania rozwoju dziecka i przeciwdziałania negatywnym skutkom migracji zarobkowej rodziców zorganizowano także cykl konferencji dla wojewódzkich koordynatorów, podczas których podsumowano wyniki badań pilotażowych dotyczących zagadnienia tzw. eurosieroctwa.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło konkurs ofert na realizację zadania publicznego pn.: *„Bezpieczna i przyjazna szkoła. Wsparcie działalności młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW). Zwiększenie liczby miejsc w młodzieżowym ośrodku wychowawczym dla uczniów, wobec których sąd orzekł środek wychowawczy w postaci umieszczenia w MOW-ie i działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania tych placówek”*. Ważnym celem konkursu była poprawa jakości pracy i warunków funkcjonowania tych placówek.

W celu podniesienia standardu świadczenia usług edukacyjnych w ramach **Rządowego Programu na lata 2009-2014 „Radosna szkoła”**, szkoły wyposażyły swoje miejsca zabaw w pomoce dydaktyczne wspomagające kształtowanie umiejętności motorycznych oraz rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej, spostrzegawczości, a także sprawności i zdolności manualnych, jak również precyzji i celowości ruchu oraz wyobraźni przestrzennej. Dzięki Programowi szkoły uzyskały możliwość dodatkowego wyposażenia sal i stworzenia, zwłaszcza uczniom sześciolatni, rozpoczynającym spełnianie obowiązku szkolnego, bezpiecznych i przyjaznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole. W roku 2009 w pomoce dydaktyczne wyposażono 4957 placówek, w tym 3976 znajdujących się na terenach wiejskich, na co wykorzystano 99% przewidzianych na ten cel funduszy. Program zebrał bardzo pozytywne opinie wśród rodziców, nauczycieli, dyrektorów oraz organów prowadzących. Dzieci chętnie przebywają w szkolnych miejscach zabaw i świetlicach, uznając je za atrakcyjne dla nauki, spędzania wolnego czasu i odpoczynku.

b) Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna

W 2009 r. skupiono się na poprawie efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia m.in. poprzez wprowadzanie zmian w obszarze organizacji i finansowania ochrony zdrowia, działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz prace nad realizacją zadań zawartych w **„Narodowym Programie Zdrowia na lata 2007-2015”**.

W ramach programu wieloletniego pn. **„Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych”** prowadzono działania o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym zmierzające do poprawy jakości leczenia i diagnostyki chorób nowotworowych. Dotyczyły one m.in. rozwoju profilaktyki pierwotnej nowotworów złośliwych, w tym zwłaszcza zależnych od palenia tytoniu i niewłaściwego żywienia, programów wczesnego wykrywania raka szyjki macicy, piersi, jelita grubego oraz wybranych nowotworów dzieci, rozwoju i upowszechnienia nauczania onkologii w kształceniu przeddyplomowym i podyplomowym przedstawicieli zawodów medycznych oraz upowszechniania wiedzy w społeczeństwie na temat profilaktyki, wczesnego rozpoznawania i leczenia nowotworów.

Priorytetem w ramach zakupów inwestycyjnych programu było doposażenie i modernizacja zakładów radioterapii pod kątem zagwarantowania bezpieczeństwa leczenia oraz poprawy dostępu pacjentów do leczenia. W ramach zadań o charakterze inwestycyjnym w 2009 r. dokonywano sukcesywnego doposażenia zakładów radioterapii. Ponadto, zakończona została budowa sieci ośrodków diagnostyki PET (sfinansowano uruchomienie środka PET w Polsce północnej). W sposób ciągły prowadzona była kontynuacja doposażenia oddziałów torakochirurgii i pulmonologii w sprzęt niezbędny do diagnozowania i leczenia raka płuc. W ramach zadania pn. zakup aparatury diagnostycznej dla wczesnego wykrywania nowotworów dokonano zakupu sześciu rezonansów magnetycznych dla potrzeb wczesnego wykrywania nowotworów. Prowadzono zakup sprzętu specjalistycznego w celu poprawy działania systemu rejestracji nowotworów w Polsce, a także sprzętu specjalistycznego dla potrzeb leczenia białaczek w Polsce.

W 2009 r. zrealizowanych zostało wiele zadań w ramach **Programu Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego „Polkard”**, w tym m.in. prowadzone były następujące rejestry: „Ogólnopolski rejestr ostrych zespołów wieńcowych”, „Ogólnopolski rejestr udarów mózgu”, „Rejestr tętniczego i zakrzepowo-zatorowego nadciśnienia płucnego”, „Rejestr zatorowości płucnej ZATPOL-2”. Rejestry dostarczyły wiarygodnych i wszechstronnych informacji o sytuacji epidemiologicznej w kraju, umożliwiając tym samym wyznaczenie najważniejszych kierunków działań dla edukacji zdrowotnej. Ponadto, kontynuowano tworzenie sieci pododdziałów udarowych oraz zakup aparatury. Efektem realizacji programu w ramach wydatków inwestycyjnych w 2009 r. było doposażenie jednostek w specjalistyczny sprzęt, który umożliwił wprowadzenie nowoczesnych oraz skutecznych metod diagnostycznych i terapeutycznych. Nowy sprzęt umożliwia przyjęcie większej liczby pacjentów oraz bardziej skuteczną i dokładną opiekę medyczną.

W ramach **Narodowego programu rozwoju medycyny transplantacyjnej na lata 2006 – 2009 „Polgraft”** w 2009 r. kontynuowano rozpoczęte w latach ubiegłych niezbędne prace modernizacyjno-inwestycyjne w ośrodkach przeszczepiających narządy i komórki krwiotwórcze, mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa pacjentów. Doposażono również te ośrodki oraz pracownie badań antygenów zgodności tkankowej HLA w wysoko specjalistyczny sprzęt i aparaturę z certyfikatami. Jednocześnie podjęto działania umożliwiające wdrożenie nowych metod leczenia w zakresie przeszczepiania kończyny górnej oraz nowych metod i schematów leczenia immunosupresyjnego u chorych o wysokim ryzyku immunologicznym. Dodatkowo, zwiększono liczbę potencjalnych dawców szpiku w „Centralnym Rejestrze Niespokrewnionych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej” poprzez znaczne obniżenie kosztów ich rekrutacji. Ze środków Programu wdrożono elektroniczny system znakowania komórek, tkanek i narządów ISBT 128 umożliwiający monitorowanie stanu pobranych komórek, tkanek i narządów. Przeprowadzono także szkolenia osób zatrudnionych w bankach tkanek i komórek, ośrodkach kwalifikujących do przeszczepienia oraz ośrodkach pobierających i przeszczepiających komórki, tkanki i narządy, w tym koordynatorów transplantacyjnych. Prowadzono programy edukacyjne społeczne i środowiskowe w zakresie pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów.

Kontynuowano realizację programu wieloletniego na lata 2007-2012 pn. **„Polskie Sztuczne Serce”**. W 2009 r. dokonano po raz pierwszy w Polsce wszczepienia implantowalnej, długoterminowej pompy wspomaganie serca – *HeartWare*. Przeszkolono zespoły i wykonano dwa zabiegi wszczepienia pompy wirowej rozpoczynające długoterminowe mechaniczne wspomaganie serca. Pierwszą implantację wykonano w Instytucie Kardiologii w Warszawie, a drugą w Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrze. Polska dołączyła do krajów, które stosują najnowocześniejsze technologie wspomagań serca na świecie.

Realizowano inwestycje w obszarze infrastruktury ratownictwa medycznego. W 2008 r. podpisano umowę na zakup 23 śmigłowców i symulatora lotów dla SPZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe. W 2009 r. nastąpiła realizacja części zobowiązań umownych, w tym dostawa 6 śmigłowców ratunkowych typu EC 135 P2i. Przeprowadzono szkolenia pilotów, mechaników, awioników, inspektorów Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz personelu medycznego, co pozwala na dopuszczenie ich do wykonywania pracy na nowych śmigłowcach oraz dostarczono dokumentację techniczną i szkoleniową oraz narzędzia do obsługi śmigłowców. Podpisano również aneks nr 2 do powyższej umowy, na mocy którego możliwe było zmodyfikowanie niektórych części wyposażenia śmigłowców. Zawarto także drugą umowę z konsorcjum *Eurocopter* w celu dokonania zakupu dodatkowego wyposażenia do wszystkich 23 śmigłowców. Modyfikacja wyposażenia wpłynęła znacząco na bezpieczeństwo załogi oraz bezpieczeństwo pacjenta. Opracowano także wstępną koncepcję wdrożenia nowych śmigłowców do działań operacyjnych. Do końca 2009 r. dwie bazy SPZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe (w Krakowie i Szczecinie) zostały wyposażone w nowe śmigłowce EC 135 P2i. Pozostałe 4 śmigłowce dostarczone na koniec 2009 r. są aktualnie wdrażane do kolejnych baz.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem realizacji „**Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2007-2011**” realizowano zadania związane z profilaktyką zakażeń HIV obejmującą działania skierowane na ograniczanie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV oraz zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Prowadzono także działania mające na celu poprawę jakości życia w sferze psychospołecznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich. Poprawie uległa jakość i dostępność do diagnostyki i opieki medycznej nad ludźmi żyjącymi z HIV/AIDS oraz osobami narażonymi na zakażenie HIV oraz ograniczenie zakażeń HIV wśród dzieci.

W celu promocji zdrowego trybu życia i zredukowania zjawiska wykluczenia społecznego wspierano inicjatywy w zakresie profilaktyki narkomanii. Realizowano wiele programów dla osób uzależnionych lub zagrożonych narkomanią. Przeprowadzono szereg inicjatyw szkoleniowych w zakresie terapii i rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków. Prowadzono także edukacyjne kampanie społeczne, tj. ogólnopolską akcję profilaktyczno-edukacyjną pod hasłem „Dopalacze mogą Cię wypalić – poznaj fakty” oraz ogólnopolską kampanię na rzecz zapobiegania prowadzeniu pojazdów przez kierowców będących pod wpływem narkotyków „Brałeś? Nie jedź! Po narkotykach rozum wysiada”. Ponadto, opracowano i upowszechniano wiele materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

W ramach zapobiegania i zwalczania zakażeń oraz chorób zakaźnych u ludzi skupiono się na poprawie efektywności funkcjonowania nadzoru nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami. Dostosowano laboratoria znajdujące się w strukturze Państwowej Inspekcji Sanitarnej do poziomu umożliwiającego diagnostykę grypy typu A/H1N1 metodami molekularnymi. Podjęte działania pozwoliły na ujednoczenie metodologii badań a także, przede wszystkim, umożliwienie ich sprawnej realizacji na terenie całego kraju.

Zakończono realizację programu wieloletniego na lata 2007-2009 pn. „**Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli**”, ustanowionego na mocy Uchwały Rady Ministrów Nr 19/2007 z dnia 6 lutego 2007 r. Program skierowany był do publicznych zakładów opieki zdrowotnej pełniących kluczową rolę w zabezpieczeniu potrzeb zdrowotnych społeczeństwa. W 2009 r. pomoc finansową w wysokości 200 mln zł otrzymało łącznie 19 placówek.

Rozpoczęto realizację programu przekształceń zakładów opieki zdrowotnej ustanowionego na mocy Uchwały Rady Ministrów Nr 58/2009 z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „**Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia**”. Celem programu jest stworzenie warunków do rozwoju oraz wzrostu konkurencyjności regionów poprzez powstanie stabilnych ekonomicznie podmiotów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w systemie ochrony zdrowia w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego nieobjętych kontraktami wojewódzkimi.

Realizowano także zadania związane z informatyzacją w obszarze ochrony zdrowia (e-Zdrowie) w ramach projektów pn. „Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o zdarzeniach medycznych (P1)” oraz „Platforma udostępniania on-line przedsiębiorcom usług i zasobów cyfrowych rejestrów medycznych (P2)”.

W 2009 r. działania związane z rozwojem infrastruktury ochrony zdrowia były także prowadzone w ramach następujących programów operacyjnych:

1. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W ramach Priorytetu XII ***Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*** - kontynuowano realizację projektów wpierających rozwój zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego oraz zapewniających wysoki standard specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych oferowanych przez zakłady opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym.

Realizowano projekty dotyczące zakupu środków transportu sanitarnego na potrzeby specjalistycznych i podstawowych zespołów ratownictwa medycznego. Do dnia 31.12.2009 r. zawarto 113 umów o dofinansowanie na kwotę łączną dofinansowania z EFRR 89 315 786,94 PLN. W analizowanym okresie zakupiono 63 ambulanse, co wpłynęło m.in. na skrócenie czasu dotarcia zespołu ratunkowego na miejsce zdarzenia. Rozpoczęto również realizację projektów polegających na remoncie, rozbudowie oraz doposażeniu szpitalnych oddziałów ratunkowych, w tym również budowie lądowisk przy szpitalnych oddziałach ratunkowych. Do końca grudnia 2009 r. pozytywnie oceniono i przyznano dofinansowanie 59 projektom.

W roku 2009 dokonano wyboru 13 zakładów opieki zdrowotnej, w których zostaną utworzone centra urazowe. W ramach XII osi priorytetowej PO IiŚ na realizację ww. projektów przeznaczono 146 mln PLN. Ponadto, podpisano 5 umów o dofinansowanie na realizację projektów polegających na rozbudowie, remoncie oraz doposażeniu zakładów opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym na łączną kwotę 279,03 mln PLN. Projekty te są w zaawansowanej fazie realizacji. Dokonano także oceny projektów konkursowych dotyczących ww. prac na łączną kwotę ok. 300 mln PLN.

2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - w ***Działaniu 2.3 Wzmocnienie potencjału zdrowia osób pracujących oraz poprawa jakości funkcjonowania systemu ochrony Zdrowia*** kontynuowano realizację dotychczasowych projektów systemowych. W obszarze realizowanych projektów m. in.: opracowano kompleksowy program profilaktyczny ochrony słuchu oraz kompleksowy program nakierowany na powrót do pracy osób z zawodowymi chorobami narządu głosu, wydano 16 certyfikatów akredytacyjnych dla szpitali, przeszkolono znaczącą liczbę pielęgniarek i lekarzy w zakresie niezbędnych specjalizacji oraz dostarczono wysokospecjalistyczne szkolenia dla kadry zarządzającej szpitali. Jednocześnie przyjęto do realizacji 3 nowe projekty: „Wsparcie systemu ratownictwa medycznego poprzez kształcenie zawodowe lekarzy, ratowników medycznych i dyspozytorów medycznych”, „Profesjonalne pielęgniarstwo systemu ratownictwa medycznego w Polsce – wsparcie kształcenia

podyplomowego”, „Nowoczesne zarządzanie zasobami w zakładach opieki zdrowotnej - szkolenia z zakresu rachunku kosztów i informacji zarządczej”.

Ponadto, w latach 2004-2009 Polska uzyskała na ochronę zdrowia w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego ok. 60 mln euro (początkowa alokacja wynosiła ok. 43 mln euro). W 2009 r. w ramach **Priorytetu 5 Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem** Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego realizowane były 74 projekty mające na celu poprawę warunków zdrowotnych społeczeństwa, poprzez m.in. programy promocji zdrowia i profilaktyki, poprawę jakości usług w jednostkach ochrony zdrowia, zwiększenie dostępności, usprawnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej. Zakres realizowanych projektów obejmował: szkolenia personelu medycznego, zakup sprzętu medycznego, przeprowadzenie badań profilaktycznych, zakup i instalację systemów informatycznych, w tym systemów rejestracji pacjentów wraz z oprogramowaniem, remont i modernizację budynków, w tym obiektów należących do zakładów opieki zdrowotnej, przeprowadzenie programów szczepień, realizację działań szkoleniowo-rehabilitacyjnych oraz programów terapeutycznych, utworzenie obiektów sportowo-rekreacyjnych, zakup sprzętu sportowego oraz przeprowadzenie zajęć sportowych.

Ponadto, w celu ukształtowania u dzieci trwałych nawyków żywieniowych były realizowane następujące działania:

§ **program „Owoce w szkole”** współfinansowany ze środków unijnych. Począwszy od pierwszego semestru roku szkolnego 2009/2010 bezpłatnie udostępniano dzieciom w klasach I-III szkół podstawowych świeże owoce i warzywa oraz soki owocowe, warzywne i owocowo-warzywne. W I semestrze 2009/2010 objęto programem 27,03% dzieci z grupy docelowej (1 076 881 dzieci), natomiast w II semestrze 53% tej grupy.

§ **działanie „Szkłanka mleka”**, którego celem jest promowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych wśród dzieci uczęszczających do placówek oświatowych. Na działanie w roku szkolnym 2008/2009 wydatkowano ogółem ok. 220 mln zł. W rezultacie 2,4 mln uczniów korzystających z programu „Szkłanka mleka” spożyło ok. 77,5 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

W ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”¹⁵ do najbardziej potrzebujących trafiło blisko 137 tys. ton gotowych artykułów spożywczych w postaci mąki, makaronu, płatków kukurydzianych, musli, kaszy jęczmiennej, mleka UHT, serów żółtych i topionych, cukru oraz dżemu. Na realizację programu w 2009 r. wynegocjowano środki pochodzące z budżetu UE w wysokości 102,2 mln euro.

c) Infrastruktura kultury, turystyki i sportu

W 2009 r. podejmowane były następujące działania wynikające z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

- W ramach programu **Wydarzenia Artystyczne** objęto wsparciem w wysokości 36,7 mln zł liczne przedsięwzięcia, m.in.: koncerty, nagrania płytowe, festiwale, premiery spektakli muzycznych, teatralnych i tanecznych, wystawy sztuki współczesnej;

¹⁵ Jest to jeden z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej administrowany przez Agencję Rynku Rolnego. Celem mechanizmu dostarczania żywności najuboższej ludności w UE w ramach WPR jest poprawienie bytu osób najuboższych w UE. Obecnie liczba beneficjentów ww. programu w Polsce wynosi ok. 4 mln osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji finansowej.

- w ramach programu **Edukacja kulturalna i diagnoza kultury** wyodrębniono dwa priorytety: „Edukacja artystyczna” dysponujący budżetem 10 mln zł, który służy wspieraniu różnych form aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz „Obserwatorium kultury” z budżetem 2 mln zł, który umożliwia wspieranie konferencji naukowych i publikacji związanych z analizą i szukaniem najwłaściwszych rozwiązań dla poprawy dostępu do kultury.
- W ramach programu **Literatura i czytelnictwo** wsparto liczne wydawnictwa książkowe, imprezy promujące czytelnictwo, wzmocniono finansowanie wielu czasopism, a także sfinansowano zakupy nowości wydawniczych do ponad 2400 bibliotek w całym kraju. W sumie na te działania wydano 19 mln zł.
- W ramach programu **Promocja kultury polskiej za granicą** przeznaczono 5,5 mln zł. na wsparcie udziału polskich artystów w zagranicznych konkursach, festiwalach, prezentacjach i międzynarodowych projektach artystycznych.
- Dla uczczenia pamięci słynnego kompozytora, w dwusetną rocznicę urodzin zaplanowane zostały zakrojone na szeroką skalę przedsięwzięcia artystyczne w kraju i za granicą. Na ten cel z programu **Fryderyk Chopin** wydano prawie 7 mln zł.
- W ramach programu **Dziedzictwo kulturowe** wydano prawie 80 mln zł na ochronę i rewaloryzację zabytkowych nieruchomości, organizację wystaw muzealnych, konserwację starodruków, popularyzację i ochronę kultury ludowej oraz renowację zabytków polskiej kultury znajdujących się poza granicami kraju. W ramach programu funkcjonowały następujące priorytety: Ochrona zabytków, Rozwój instytucji muzealnych, Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju, Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego oraz Ochrona dziedzictwa kultury ludowej.
- W ramach programu **Rozwój infrastruktury kultury** przeznaczono prawie 48 mln zł. na dofinansowanie wyposażenia (np. zakup instrumentów lub sprzętu komputerowego), prac projektowych, gromadzenia niezbędnej dokumentacji planowanych inwestycji, remontów, modernizacji i adaptacji nieruchomości.
- W ramach programu **Infrastruktura bibliotek** przeznaczono środki w wysokości 3 mln zł na modernizację bibliotek, w tym m. in. na inwestycje związane z zakupem sprzętu komputerowego dla bibliotek gminnych.
- W ramach programu **Promesa** dofinansowane zostały wkłady własne wnioskodawców w związku z realizacją projektów współfinansowanych z funduszy unijnych. Program ten pozwala pozyskać ze środków MKiDN do 85% wkładu wymaganego przez projekt europejski.

Działania związane z rozwojem infrastruktury kultury zostały także podjęte w ramach projektów unijnych. Najistotniejsze znaczenie mają środki **XI Priorytetu PO IiŚ**: 11.1 „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym”; 11.2 „Rozwój oraz poprawa infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym”; 11.3 „Infrastruktura szkolnictwa artystycznego”. W ramach konkursu do XI Priorytetu PO IiŚ Kultura i dziedzictwo kulturowe – który odbył się w 2008 r. – zostało złożonych 120 wniosków aplikacyjnych. Alokacja środków przeznaczonych na konkurs wyniosła 690 mln zł. Łączna wartość złożonych projektów przekroczyła 5,5 mld zł, a wnioskowana kwota dofinansowania wyniosła ponad 3,92 mld zł. W sumie – spośród wszystkich złożonych wniosków aplikacyjnych – do dofinansowania wybrano 33 projekty na łączną wartość całkowitą projektów przekraczającą 1,3 mld zł, zaś kwota dofinansowania z EFRR wyniosła w sumie ponad 0,8 mld zł. Obok projektów dofinansowanych w ramach konkursu, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego rekomenduje Ministrowi Rozwoju Regionalnego projekty

o strategicznym znaczeniu dla polskiej kultury (projekty indywidualne, tzw. kluczowe). Na liście podstawowej obecnie znajdują się 24 projekty wybrane do dofinansowania oraz 11 projektów rezerwowych. Łączna wartość całkowita projektów znajdujących się na liście podstawowej wynosi 2,04 mld zł, zaś kwota dofinansowania z EFRR wyniosła w sumie ponad 1,21 mld zł. Do końca 2009 r. podpisano umowy o dofinansowanie z 34 beneficjentami projektów konkursowych oraz indywidualnych

Ponadto, w latach 2004-2009 Polska uzyskała w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 533 mln euro, z czego wsparcie dla Priorytetu 3 „Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego” było najwyższe w Europie. Alokacja wynosząca początkowo 70,01 mln euro, dzięki sprawnemu wdrażaniu Priorytetu została zwiększona do 87,7 mln euro. Kultura uzyskała najwyższe, obok ochrony środowiska i wdrażania przepisów z Schengen, wsparcie stanowiące 16,4% całości środków przekazanych Polsce.

W ramach dwóch naborów wybrano i zarekomendowano do dofinansowania 34 projekty. Wszystkie zostały zaakceptowane przez Państwa-Darczyńców: Norwegię, Islandię i Liechtenstein. Do 15 września 2009 r. podpisane zostały wszystkie umowy o dofinansowanie z 34 beneficjentami.

W okresie sprawozdawczym odbyły się również cztery nabory wniosków w ramach których rekomendowano 55 projektów, finansowanych z Funduszu Wymiany Kulturalnej, który jest poświęcony dofinansowywaniu projektów miękkich („nieinwestycyjnych”), czyli szeroko rozumianej twórczości i aktywności kulturalnej, w partnerstwie z instytucjami z Państw – darczyńców, tj. Islandii, Norwegii i Liechtensteinu. Ostatni, V nabór aplikacji, został zaplanowany na 2010 r. Początkowa alokacja w wysokości 4 mln euro została zwiększona przez Państwa-Darczyńców o 137 %, do 9,5 miliona euro (czyli ok. 40 mln PLN).

W roku 2009 prowadzone były także istotne działania w ramach następujących programów:

- **Wieloletniego Programu Inwestycyjnego „Dziedzictwo Fryderyka Chopina 2010”**, którego nadrzędny cel stanowi nadanie wysokiej rangi obchodom Roku Chopinowskiego 2010, traktowanego jako przedsięwzięcie służące trwałemu zabezpieczeniu spuścizny wielkiego artysty. Działania te przyczyniły się powstania między innymi nowoczesnego Muzeum Fryderyka Chopina na Tamce w Warszawie;
- **Programu Wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Żydów Polskich”**, który ma na celu stworzenie wielofunkcyjnej instytucji multimedialnej, która będzie m. in. przekazywać zwiedzającym wiedzę na temat historii polskich Żydów, bogactwa ich kultury oraz wkładu w kulturę narodu polskiego. Muzeum będzie również pełnić funkcję aktywnego centrum edukacyjnego i kulturalnego dostępnego dla wszystkich, ze szczególnym naciskiem na edukację młodszego pokolenia.
- **Programu Wieloletniego „Rozwój Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych”**, w ramach którego m.in. rozbudowywana jest kolekcja książek cyfrowych w plikach zaadaptowanych do odczytu przez osoby niewidome

W ramach upowszechniania dóbr kultury oraz umacniania tożsamości narodowej, w 2009 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji koordynowało prace dotyczące realizacji „Oświęcimskiego strategicznego programu rządowego”, który ma na celu uporządkowanie i zagospodarowanie terenów wokół Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau i poprawę atrakcyjności turystycznej miasta i regionu, poprzez renowację zabytków i dostępność komunikacyjną miejsc w których spotykają się ludzie z różnych krajów i środowisk, aby mówić o prawach człowieka i przypominać, jakie zagrożenie niesie za sobą totalitaryzm i

konflikty etniczne. Były KL Auschwitz - symbol największego w historii ludzkości ludobójstwa, zyskał kolejne miejsca edukacji i kształtowania nowych pokoleń dla pokoju.

W 2009 r. na realizację zadań w obszarze kultury fizycznej i sportu przeznaczono łącznie ponad 1,7 mld. zł tj. o 73,8 % więcej niż w 2008 r. (987 475 tys. zł). Tak znaczny wzrost jest spowodowany uruchomieniem w ciągu roku środków z rezerw celowych cz. 83 na programy inwestycyjne: m.in. kontynuację realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego (JTS) programu „**Moje Boisko – Orlik 2012**” oraz programu wieloletniego „**Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć EURO 2012**”, w tym budowy Stadionu Narodowego.

Działania w zakresie kultury fizycznej i sportu realizowano zgodnie ze „**Strategią rozwoju sportu w Polsce do roku 2015**”, w ramach poniższych priorytetów:

Popularyzacja sportu dla wszystkich. Zwiększono o ok. 9 % (w porównaniu do 2008 r.) łączne nakłady z budżetu oraz funduszy celowych na realizację zadań w ramach sportu powszechnego, w tym na rozwijanie sportu wśród osób niepełnosprawnych o 16,7 %, co pozwoliło na rozszerzenie ofert programowych w zakresie upowszechniania sportu. W 2009 r. znacznie zwiększono liczbę zadań związanych z promocją sportu osób niepełnosprawnych, w tym przeprowadzono kampanię reklamowo-promocyjną sportu paraolimpijskiego.

Łącznie, w zadaniach programu „**Sport Wszystkich Dzieci**” oraz zajęciach sportowo-rekreacyjnych dla uczniów w 2009 r. uczestniczyło ok. 1,2 mln osób.

Ponadto, w ramach pozostałych programów wzięła udział następująca liczba uczestników:

- § „Rozwój kultury fizycznej w środowisku wiejskim” - łącznie 192 946 uczestników;
- § „Rozwój kultury fizycznej w środowisku akademickim” – 117 720 uczestników;
- § „Zadania na rzecz kultury fizycznej w rodzinie, różnych grup zawodowych i społecznych” - 6 364 710 uczestników;
- § „Promocja aktywności fizycznej w kontekście zapobiegania nadwadze - 4395 uczestników; „Rozwój sportu osób niepełnosprawnych”- ok. 87 tys. zawodników.

Wzrost o 36,7 % (w stosunku do 2008 r.) dofinansowania zadań w **programie „Szkolenie i współzawodnictwo młodzieży uzdolnionej”** pozwolił m.in. na uruchomienie nowego programu „Talent” oraz na zwiększenie liczby Ośrodków Szkolenia Sportowego Młodzieży z 62 do 90.

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym: przygotowania Polski i Ukrainy do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. W 2009 roku zostały podpisane umowy na dofinansowanie realizacji inwestycji stadionowych niezbędnych do przeprowadzenia finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, których efektem była ciągłość realizowanych prac związanych z inwestycjami sportowymi:

- umowa z dnia 28 października 2009 r. - Budowa stadionu przy ul. Drzymały we Wrocławiu;
- umowa z dnia 30 października 2009 r. - Rozbudowa Stadionu „Wisła” w Krakowie;
- umowa z dnia 19 listopada 2009 r. - Rozbudowa Stadionu Miejskiego w Poznaniu;
- umowa z dnia 25 listopada 2009 r. - Budowa Stadionu „Arena Bałtycka” w Gdańsku.

Przedmiotowe umowy były zawierane po złożeniu przez Miasta kompletnych wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć Euro 2012.

W 2009 r. zakończono I etap budowy Stadionu Narodowego i rozpoczęto II etap. Dokonano wyboru Generalnego Wykonawcy budowy Stadionu Narodowego w Warszawie oraz podpisano z nim umowę.

Przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału we współzawodnictwie międzynarodowym w dyscyplinach olimpijskich i nieolimpijskich, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowań do Zimowych Igrzysk Olimpijskich i Paraolimpijskich. Pomimo zmniejszonych nakładów o 10,4 % na sport kwalifikowany zrealizowano zakładane w 2009 r. zadania, w tym przygotowania do ZIO w Vancouver oraz uruchomiono 7 ośrodków w ramach pilotażowego programu w Wojskowych Centrach Szkolenia Sportowego Wojskowej Federacji Sportu.

Realizacja programu inwestycyjnego „Moje Boisko-Orlik 2012”. Zwiększone o 13,9 % środki z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej na modernizację, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych pozwoliły na kontynuację - zgodnie z planem - programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu, wdrażanie programu rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w województwach oraz budowę ogólnodostępnych, wielofunkcyjnych boisk sportowych dla dzieci i młodzieży. W 2009 r. przy udziale środków z budżetu państwa i FRKF powstało 1 379 obiektów sportowych, w tym oddane w ramach programu „Moje Boisko-Orlik 2012” (w 2008 r. oddano ogółem 695 obiektów).

W 2009 r. do użytkowania oddane zostały kolejne obiekty realizowane w ramach I edycji programu „Moje Boisko- Orlik 2012”. Ostatecznie w I edycji wybudowanych zostało 566 kompleksów. W II edycji dofinansowanie programu w łącznej kwocie 236,12 mln zł udzielone zostało 718 kompleksom „Moje Boisko-Orlik 2012”. Zaplanowane środki budżetowe wykorzystane zostały w 94 %. Do użytkowania oddanych zostało według stanu na dzień 31 grudnia 2009r. 659 kompleksów z II edycji programu.

W ramach programu kształcenia i doskonalenia zawodowego uruchomiona została Akademia Trenerska. Ponadto, ważnym zadaniem w tym obszarze jest realizacja projektu z wykorzystaniem środków unijnych pn. **Ogólnopolski Program Kształcenia Kadr Sportowych** (w 5 Regionalnych Ośrodkach Szkoleniowych w Polsce) - przewidywane dofinansowanie to ok. 24 mln zł.

Mając na uwadze walkę z patologiami w sporcie podjęto m.in. następujące działania:

- realizowano projekt „Przeciwdziałanie poprzez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży”,
- zorganizowano z Biurem Narodów Zjednoczonych ds. Środków Odurzających i Przystępczości Międzynarodowy Obóz Młodzieżowy o profilu sportowym w Spale z udziałem 13 krajów,
- ze wspólnej inicjatywy MSiT i Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania odbyła się konferencja „Nie – dla rasizmu w sporcie” oraz integracyjny mecz piłki nożnej.

Propagując wolontariat i promując aktywność obywatelską poprzez sport, zorganizowano w Warszawie Międzynarodową Konferencję pt. „Rola wolontariuszy i liderów sportu w promocji aktywności fizycznej i sportu dla wszystkich”.

W ramach strategicznych długofalowych działań związanych z rozwojem sportu kobiet, zorganizowano w Zakopanem szkolenie pn. „Liderki Sportu” .

W związku z realizacją w 2009 r. „**Kierunków rozwoju turystyki do roku 2015**” zostało wydane Zarządzenie Nr 37 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw koordynacji zadań Rządu określonych w

„Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku” (M.P. Nr 29, poz.418), jako organu pomocniczego Prezesa Rady Ministrów. Zarządzenie weszło w życie z dniem 14 maja 2009 r.

Na podstawie materiałów otrzymanych od Członków Zespołu opracowano informację na temat realizacji przez nich zadań statutowych, które mają wpływ na rozwój turystyki w Polsce.

Za najważniejsze do końca roku 2009 oraz w roku 2010 uznano zadania w trzech obszarach priorytetowych:

- przeciwdziałania skutkom kryzysu gospodarczego w turystyce,
- działania na rzecz zwiększenia udziału Polaków w turystyce krajowej, w szczególności na rzecz wzrostu dostępności do usług dzieci i młodzieży szkolnej, osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz rodzin,
- bezpieczeństwo turystów.

W konsekwencji powyższego utworzono trzy grupy robocze Zespołu do wymienionych wyżej spraw. Docelowo prace grup roboczych mają doprowadzić m.in. do:

- opracowania propozycji założeń rozwiązań legislacyjnych, mających wpływ na rozwój turystyki, po dokonaniu przeglądu i analizy obowiązujących regulacji prawnych,
- opracowania założeń projektu krajowego programu turystyki społecznej,
- przygotowania założeń do ustawy o szlakach turystycznych w Polsce.

Na koniec roku 2009 przygotowano raport pt. „Przegląd i analiza obowiązujących regulacji prawnych, mających wpływ na rozwój turystyki wraz z rekomendacjami”, który był podstawą dyskusji członków na posiedzeniu Zespołu w dniu 24 marca 2010 r. o kierunkach i zakresie ewentualnych działań legislacyjnych, które mogą zostać podjęte przez poszczególne ministerstwa, właściwe w odniesieniu do konkretnych aktów prawnych.

W zakresie turystyki społecznej podjęto w roku 2009 działania na rzecz poznania i zdefiniowania przeszkód stojących na drodze w zwiększeniu udziału Polaków w turystyce krajowej, jako bazę do wypracowania propozycji rozwiązań systemowych. Istotna dla tego zadania była zorganizowana przez wspólnie z Komisją Europejską konferencja na temat projektu CALYPSO (listopad 2009 r.). Celem projektu jest wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie sezonowości w turystyce oraz rozwój regionalnych i lokalnych gospodarek poprzez rozwój turystyki społecznej. Konferencja stała się doskonałą płaszczyzną wymiany doświadczeń między państwami członkowskimi oraz organizacjami pozarządowymi. Impuls CALYPSO będzie wykorzystany do lepszej współpracy na rzecz rozwoju turystyki społecznej w Europie.

Podjęto także przygotowania do akcji informacyjno - promocyjnej „Bezpieczny Stok” na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa turystów korzystających z zimowego, aktywnego wypoczynku w górach. Akcją tę podjęło Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz we współpracy z partnerami społecznymi. Wynikało to m.in. z wprowadzenia art. 53d w *ustawie z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej* (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 z późn. zm.). W artykule tym wprowadzono obowiązek uprawiania rekreacji zimowej w formie narciarstwa lub snowboardu z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, w tym obowiązek używania w czasie jazdy kasków ochronnych odpowiadających właściwym warunkom technicznym przez osoby do ukończenia 15 roku życia.

Wdrożenie podstawowych zasad bezpiecznego zachowania się na trasach i stokach narciarskich, w tym rozpropagowanie ich (poprzez plakat) na każdej stacji narciarskiej, na każdym stoku, przyczyni się do bezpiecznego uprawiania narciarstwa. Ministerstwo Edukacji Narodowej włączyło się w realizację akcji informacyjno - promocyjnej pn. „Bezpieczny Stok”, skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej. Materiały informacyjno-promocyjne (plakat i komiks) rozdyskrybuowane zostały do szkół za pośrednictwem Kuratoriów Oświaty. Informacja o akcji umieszczona została na stronach internetowych: Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Edukacji Narodowej i Kuratoriów Oświaty oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Polskiej Organizacji Turystycznej, Polskich Stacji Narciarskich i Turystycznych, Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Na posiedzeniu Zespołu w dniu 9 grudnia 2009 r. przedłożono założenia do *ustawy o szlakach turystycznych w Polsce* oraz przekazano informację na temat realizacji zadania Zespołu z zakresu działań związanych z przygotowaniem do międzynarodowych wydarzeń kulturalno-sportowych odbywających się w Polsce, m.in. Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

Priorytet 3 SRK: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości

Zasadniczym celem działań realizowanych w ramach Priorytetu 3. SRK jest wzrost zatrudnienia oraz poprawa efektywności wykorzystania zasobów pracy w Polsce. Do osiągnięcia powyższego celu służą przedsięwzięcia obejmujące: tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców, upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia oraz wzrost mobilności zasobów pracy, wyrównywanie szans na rynku pracy, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, rozwijanie instytucji dialogu społecznego i wzmacnianie negocyjnego systemu stosunków między pracownikami a pracodawcami, poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy, wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy oraz prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej.

W 2009 r. weszła w życie *ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33), która w istotny sposób wpływa na sytuację na rynku pracy. Celem zmian wprowadzonych powyższą nowelizacją jest ułatwianie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy powrotu lub rozpoczęcia aktywności zawodowej. W równej mierze dotyczy to osób młodych, jak i starszych, osób z długą przerwą w zatrudnieniu, jak i osób zagrożonych bezrobociem, a także osób powracających z emigracji zarobkowej. Istotnym elementem ustawy jest także chęć sprostania problemom wynikającym ze słabnącej podaży pracowników na krajowym rynku pracy, a w tym uproszczenie procedur związanych z wykonywaniem legalnej pracy przez cudzoziemców.

W 2009 r. trwały także prace nad „**Krajowym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011**” (KPDZ/2009-2011), który stanowić ma podstawę realizacji zadań państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej zawierając cele i kierunki działań zgodne z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy.

KPDZ/2009-2011 jest dokumentem służącym realizacji Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej w obszarze polityki rynku pracy. Działania określone w KPDZ/2009-2011 realizowane będą w ramach czterech priorytetów, a mianowicie: wzrost aktywności, sprawny rynek pracy, doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy i łagodzenie skutków kryzysu gospodarczego oraz przygotowanie rynku pracy do ożywienia gospodarki.

a) Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców

Kontynuowane były działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy. Sprzyjały temu m.in. działania podjęte w ramach pakietu antykryzysowego (co omówiono w poprzednich rozdziałach) oraz zmniejszenie w 2008 r. klina podatkowego. Jednakże na skutek spowolnienia gospodarczego wywołanego przez ogólnoswiatowy kryzys finansowo-gospodarczy, sytuacja na rynku pracy uległa pogorszeniu. Stopa bezrobocia wg BAEL wzrosła z 7,1 do 8,2%. Natomiast stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła o 2,4 pp., z 9,5 do 11,9%.

Najważniejsze zmiany zostały wprowadzone dzięki nowelizacji *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, która **rozszerzyła zakres pomocy skierowanej do pracodawców, świadczonej w ramach poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej**. Usługa ta obejmuje również pomoc we wspieraniu rozwoju zawodowego

pracodawcy i jego pracowników. Ponadto, na podstawie nowych przepisów, z pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej mogą korzystać także jednoosobowi przedsiębiorcy.

Znowelizowana ustawa nadal umożliwia staroście refundowanie ze środków Funduszu Pracy, podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą, kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. Ponadto, starosta może zawrzeć z pracodawcą umowę przewidującą jednorazowe refundowanie (w wysokości do 300% wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę) poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem skierowanego bezrobotnego.

Równocześnie znowelizowana *ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* podnosi możliwą refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy z 5-krotnej do 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Zwiększono pułap przyznawanych bezrobotnemu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej z 5-krotnej do 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia, a w przypadku jednego członka założyciela spółdzielni socjalnej z 3-krotnego do 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia i z 2-krotnego do 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu

b) Upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia oraz wzrost mobilności zasobów pracy

W 2009 r. kontynuowane były **działania na rzecz opracowania aktywnej polityki rynku pracy zgodnie z modelem *flexicurity*** (model łączący elastyczny rynek pracy i bezpieczeństwo zatrudnienia). Zasadnicze zmiany przyniosła nowelizacja *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach* rynku pracy, która wprowadza nowe instrumenty rynku pracy, ułatwia dostępność usług szkoleniowych oraz zwiększa wielkość pomocy finansowej na rozwój kapitału ludzkiego. Ponadto, ustawa poszerza grono beneficjentów usług rynku pracy, zakłada wyodrębnienie z urzędów pracy centrów aktywizacji zawodowej oraz stwarza nowe możliwości świadczenia wybranych usług z wykorzystaniem ICT, czym poszerza dostęp do usług rynku pracy.

Nowelizacja ustawy wprowadziła **nowy instrument wsparcia osób bezrobotnych** w postaci programów specjalnych, adresowanych do grup w niekorzystnej sytuacji, identyfikowanych na lokalnych rynkach pracy. Programy specjalne służą większemu uelastycznieniu form pomocy oferowanej przez urzędy pracy na poziomie lokalnym i umożliwią dobór i aktywizację osób potrzebujących specyficznej pomocy w doprowadzeniu do podjęcia pracy. Na wniosek starosty, minister właściwy do spraw pracy na realizację programów specjalnych może przyznać dodatkowe środki z rezerwy dysponenta Funduszu Pracy, przy zachowaniu zasad przyznawania pomocy *de minimis*.

Wprowadzono także możliwość, a w przypadku bezrobotnych zarejestrowanych przez co najmniej 180 dni, **obowiązek opracowywania indywidualnych planów działań**, które obejmują pomoc urzędów pracy oraz samodzielne działania bezrobotnego, określające drogę dojścia do trwałego zatrudnienia.

Ponadto, *ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* zmieniła akcent z „potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy”, powszechnie postrzeganego jako stawiennictwo w urzędzie pracy głównie w celu zapewnienia dostępu do różnego rodzaju świadczeń, na obowiązek zgłaszania się w celu korzystania z różnej, przewidzianej ustawą, pomocy związanej z podjęciem pracy lub aktywizacją osoby zarejestrowanej.

Wprowadzono także rozwiązanie uzależniające okres, na który bezrobotny zostaje pozbawiony posiadanego statusu (120, 180 lub 270 dni) od okoliczności, który raz bezrobotny odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy określonej w ustawie. Dodatkowo doprecyzowano, iż sankcja w postaci pozbawienia statusu bezrobotnego obejmuje również takie przypadki, w których bezrobotny po skierowaniu na daną formę aktywizacji w ogóle jej nie podjął, np. nie stawił się na staż.

c) Inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy

Działania w tym obszarze obejmowały przede wszystkim promowanie zatrudnienia poprzez: wdrożenie nowych rozwiązań organizacyjno-finansowych zapewniających zwiększenie dostępu do usług rynku pracy oraz wzbogacenie oferty i podwyższenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i jednostki organizacyjne z nimi współpracujące; poprawę informacji o rynku pracy dla osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, osób niepełnosprawnych, osób starszych; promowanie elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy; inwestowanie w kapitał ludzki.

Ponadto, w 2009 r. opracowany został (przyjęty 5 stycznia 2010 r.) **Dokument Implementacyjny „Programu Solidarność pokoleń – Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”**, pozwalający na uruchomienie działań ukierunkowanych na lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Obejmuje on z jednej strony działania mające wprowadzić zachęty i ułatwienia dla pracodawców do zatrudniania i utrzymywania w zatrudnieniu osób starszych, z drugiej strony – działania, których celem będzie poprawa kwalifikacji, umiejętności i efektywności pracy tych osób.

Wprowadzone zostały rozwiązania sprzyjające zatrudnianiu osób starszych poprzez obniżanie kosztów ich zatrudnienia ponoszonych przez pracodawców. Mianowicie, od 1 lipca 2009 r. pracodawcy zatrudniający bezrobotnych w wieku 50+ są czasowo zwolnieni z obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Natomiast wobec wszystkich osób, które ukończą 60 lat (mężczyźni) i 55 lat (kobiety) zostaje zniesiony obowiązek odprowadzania składek na te fundusze.

Ponadto, z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy były finansowane programy na rzecz aktywizacji zawodowej osób w wieku 45/50+ realizowane przez powiatowe urzędy pracy. W 2009 r. na realizację programu wydatkowano z Funduszu Pracy kwotę 105,3 mln zł. Pomocą zostało objętych 24 tys. osób.

W ramach działań **aktywizujących osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy**, w 2009 r. kontynuowano promocję i wsparcie rozwoju sieci podmiotów „ekonomii społecznej” takich jak: centra i kluby integracji społecznej oraz organizację przez samorządy gmin, lokalnych programów rynku pracy takich jak: wspieranie alternatywnych, nowatorskich form zatrudnienia (poprzez tworzenie sieci ośrodków doradczo-edukacyjnych dla osób, które chcą utworzyć nowe miejsca prac) oraz aktywizacja zawodowa poprzez prace społecznie użyteczne i roboty publiczne w celu przygotowania osób do zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Dodatkowymi działaniami wspierającymi było kontynuowanie programów resortowych: „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, „Świetlica, Praca i Staż – socjoterapia w środowisku gminnym”, „Wspieranie Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej”, „Powrót osób bezdomnych do społeczności”.

W przypadku **osób niepełnosprawnych** działania obejmowały zarówno wdrożenie nowych rozwiązań, wynikających z nowelizacji *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz*

zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1652) wspierających zatrudnienie osób niepełnosprawnych w szczególności na otwartym rynku pracy, jak też kontynuowanie realizacji programów w ramach PO KL, mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, które ze względu na szczególne schorzenia mają największe trudności z wejściem na rynek pracy (osoby niesłyszące, głuchoniewidome, z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem oraz osoby niepełnosprawne ruchowo). W 2009 r. w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych były zaangażowane 73 organizacje realizujące 98 projektów. W tym okresie zakończono realizację następujących projektów „Wsparcie osób niepełnosprawnych ruchowo na rynku pracy” oraz „Wsparcie osób niewidomych na rynku pracy”. Nadal realizowane są następujące projekty: „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy”; „Wsparcie osób głuchoniewidomych na rynku pracy”; „Wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną” i „Wsparcie osób z autyzmem; Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy”.

W roku 2009, w celu zwiększenia oferty podręczników szkolnych i książek pomocniczych, możliwych do wykorzystania przez uczniów niewidomych i słabo widzących, na podstawie art. 40 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.), zostały podpisane umowy na wykonanie adaptacji podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych (alfabetem Braille'a) oraz dla uczniów słabo widzących (drukem powiększonym), a następnie wydrukowanie tych adaptacji w miarę posiadanych środków finansowych.

Natomiast dla uczniów z upośledzeniem umysłowym oraz dla uczniów niesłyszących zostało dofinansowanych 21 tytułów podręczników w łącznym nakładzie 251 tys. egzemplarzy za ogólną kwotę 3 763 476 zł.

W ramach PO KL (Poddziałanie 1.3.4 „Centralny Zarząd Służby Więziennej - projekty systemowe kontynuowano działania rozpoczęte w 2008 r. w ramach 4 projektów systemowych¹⁶ poświęconych podniesieniu poziomu efektywności podejmowanych działań z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej i prowadzonych oddziaływań readaptacyjnych osób skazanych. W efekcie prowadzonych działań projektowych 2 394 skazanych uzyskało wsparcie w ramach przywieziennych klubów pracy, 325 funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej w ramach studiów podyplomowych i szkoleń specjalistycznych podniosło kwalifikacje zawodowe służące efektywnej readaptacji społeczno-zawodowej skazanych, 1 878 skazanych uzyskało wsparcie penitencjarnych doradców zawodowych, 6 617 skazanych uzyskało lub podniosło swoje kwalifikacje zawodowe, 144 skazanych uzyskało zatrudnienie jeszcze w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności.

d) Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

W celu tworzenia konkurencyjnej gospodarki i adaptacji pracowników do zmian strukturalnych na rynku podejmowane były działania na rzecz dostosowania ich kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

¹⁶ *Podniesienie kwalifikacji zawodowych funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej realizujących zadania związane z przywieziennymi Klubami Pracy”, „Penitencjarny doradca zawodowy”, „Cykl szkoleniowo-aktywizacyjny służący podniesieniu kwalifikacji zawodowych osób pozbawionych wolności oraz przygotowaniu ich do powrotu na rynek pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności”, „Aktywizacja społeczno-zawodowa skazanych niepełnosprawnych oraz osób skazanych na karę pozbawienia wolności na podstawie art. 209 § 1 i art. 207 §1 Kodeksu karnego”*

W celu podniesienia jakości kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego i dostosowania programów studiów do potrzeb rynku pracy rozpoczęto prace między innymi nad nowelizacją ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. W dokumencie *Założenia do nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki* przyjętym przez Radę Ministrów 28 października 2009 r. uwzględniono wiele elementów mających na celu dostosowanie kształcenia w systemie szkolnictwa wyższego do potrzeb rynku pracy.

Silniejsze powiązanie treści kształcenia z wymogami rynku pracy poprzez zwiększenie współpracy uczelni z otoczeniem gospodarczym co ma nastąpić dzięki umożliwieniu przedstawicielom pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia, a także wzięcie udziału w procesie dydaktycznym.

Definiowanie kierunków studiów poprzez dziedzinowe efekty kształcenia w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji. Ma to na celu umożliwienie tworzenia *curriculum* tak, aby studenci mieli możliwość zdobywania wiedzy i nabywania umiejętności, które potrzebne są obecnie i pożądane będą w przyszłości na rynku pracy.

Zmianie uległa już struktura kształcenia przez wprowadzenie działania „Kierunki zamawiane”. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dofinansowuje uczelnie, które realizują powyższe działania- kwota projektu systemowego na lata 2008-2012 to około 64 mln zł. Konkurs „Kierunki zamawiane” jest także realizowany poprzez projekty konkursowe. Na konkurs nr 1/POKL/4.1.2/2009 *Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy* w 2009 roku przeznaczono 370 000 000 PLN, co umożliwiło dofinansowanie wszystkich uczelni, które uplasowały się na liście rankingowej w części pozytywnej.

Celem programu „Kierunki zamawiane” jest zwiększenie naboru na techniczne, informatyczne i matematyczne kierunki studiów, których absolwenci są poszukiwani na rynku pracy. Najlepsi studenci mogą otrzymywać miesięcznie nawet 1000 złotych stypendium.

W związku z nowelizacją *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* od 1 lutego 2009 r. wprowadzono nowy instrument **przygotowanie zawodowe dorosłych** umożliwiający uzyskanie tytułu zawodowego, tytułu czeladnika lub kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Zwiększy to uczestnictwo dorosłych w kształceniu ustawicznym odpowiadającym potrzebom pracodawców.

Poza usługami szkoleniowymi (skierowanie na szkolenie do instytucji szkoleniowej, udzielenie pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia, dofinansowanie kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji, dofinansowanie studiów podyplomowych) urzędy pracy stosowały i będą nadal stosować na nowych warunkach inne aktywne instrumenty rynku pracy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych bezrobotnych, tj.:

- przydzielanie stypendiów na kontynuowanie nauki w średniej szkole dla dorosłych albo w szkole wyższej w trybie niestacjonarnym, przy czym zwiększona została kwota stypendium z 50% do 100% zasiłku,
- kierowanie do odbycia stażu u pracodawcy, przy czym w wyniku nowelizacji ustawy zmienione zostały zasady kierowania na staż, gdyż z tego instrumentu korzystać będą mogły wszystkie grupy bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a nie jak dotychczas - wyłącznie młodzież.

W nowelizacji ww. ustawy wprowadzono większe materialne zachęty do podejmowania szkolenia przez osoby bezrobotne poprzez wprowadzenie stypendium w miejsce dotychczasowego symbolicznego dodatku szkoleniowego. Wysokość stypendium jest

powiązana z wysokością zasiłku z tytułu pozostawania bez pracy, który został zmieniony od 1 stycznia 2010 r.

Od 1 lutego 2009 r. prawo do stypendium mają również osoby bezrobotne, którym dofinansowano koszty studiów podyplomowych. Starosta, na wniosek bezrobotnego, może sfinansować z Funduszu Pracy koszty takich studiów należne organizatorowi studiów do wysokości 100%.

W nowelizacji *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* wprowadzono także możliwość sfinansowania całości lub części kosztów przejazdu na szkolenie, również w sytuacji, gdy szkolenie odbywa się w tej samej miejscowości, co miejsce zamieszkania uczestnika szkolenia. Osoby korzystające ze szkolenia mogą również uzyskać zwrot kosztów zakwaterowania i wyżywienia, jeżeli szkolenie odbywa się poza ich miejscem zamieszkania i stosowny zapis został sformułowany w umowie zawartej z instytucją szkoleniową.

Osoba uczestnicząca w szkoleniu, samotnie wychowująca co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, może otrzymać na okres do 6 miesięcy refundację kosztów opieki nad tym dzieckiem w wysokości nie wyższej niż połowa zasiłku dla bezrobotnych. Na podobnych zasadach przysługuje refundacja kosztów opieki nad osobą zależną.

W celu promowania szkoleń zliberalizowano zasady korzystania z funduszu szkoleniowego. Posiadanie funduszu szkoleniowego jest warunkiem uzyskania przez pracodawcę środków publicznych na refinansowanie kosztów szkolenia pracowników.

Poszerzono także grono osób, uprawnionych do korzystania ze szkoleń, studiów podyplomowych, egzaminów oraz pożyczek szkoleniowych finansowanych z Funduszu Pracy, na osoby poszukujące pracy, w tym zatrudnionych w wieku powyżej 45 roku życia, małżonków i domowników rolników objętych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym rolników, zamierzających podjąć zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza rolnictwem. Zwiększono możliwość wsparcia w zakresie finansowania dodatkowych kosztów związanych z realizacją dokształcania (koszty badań lekarskich, dojazdów, zakwaterowania, itd.).

W 2009 r. podejmowano również działania w ramach „**Strategii rozwoju kształcenia ustawicznego do roku 2010**”. Jednym z działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu kończeniu edukacji jest *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie publicznych placówek kształcenia ustawicznego, publicznych placówek kształcenia praktycznego oraz publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego* (Dz. U. Nr 99, poz. 828), które stwarza możliwość powołania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania publicznych placówek kształcenia ustawicznego o zasięgu ogólnokrajowym. W rozporządzeniu określono zadania placówki kształcenia ustawicznego o zasięgu ogólnokrajowym dotyczące m.in. projektowania i realizowania przedsięwzięć edukacyjnych związanych z rozwojem kształcenia ustawicznego w systemie oświaty, w tym kształcenia na odległość. W ramach kształcenia na odległość Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU) w 2009 r. realizował kursy on-line dla nauczycieli z placówek kształcenia ustawicznego oraz doradców zawodowych oraz udostępnił on-line modułowe programy nauczania i pakiety edukacyjne. W ramach doskonalenia kompetencji informatycznych i medialnych nauczycieli, Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli oraz Ośrodkiem Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów realizowało kursy *e-learningowe* i *blended-learningowe* dla nauczycieli przedmiotów nieinformatycznych z gimnazjum i nauczycieli nauczania początkowego. Szkoleniami w ramach programu Microsoft „Partnerstwo dla Przyszłości”, w tym *e-learningowymi*, objęto również nauczycieli szkół polskich za granicą. Moduły szkoleniowe z tych kursów zostały udostępnione na

portalach edukacyjnych do wykorzystania w ramach samodoskonalenia przez nauczycieli, którzy w kursach nie uczestniczyli. Minister Edukacji Narodowej we współpracy ze Społeczno-Oświatowym Stowarzyszeniem Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Eduktor” oraz Fundacją IBM realizował również projekt szkoleń dla nauczycieli przedszkoli „Z przedszkola w cyfrowy świat z programem Kidsmart”.

W 2009 r. podjęto także działania mające na celu doskonalenie rozwiązań prawnych oraz kompetencji kadry sprawującej nadzór pedagogiczny nad placówkami kształcenia ustawicznego. 7 października 2009 r. Minister Edukacji Narodowej podpisał *rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego*, które stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 35 ust. 6 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami rozporządzenia z dnia 7 października 2009 r., organ sprawujący nadzór pedagogiczny kontroluje przestrzeganie przez szkoły i placówki przepisów prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Ponadto, w 2009 r. w ramach PO KL wspierano liczne projekty poświęcone poprawie oferty edukacyjnej, w tym:

- a. W ramach działania 4.1 PO KL wspierano: dostosowywanie programów na istniejących kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy, współpracę uczelni z pracodawcami w zakresie wzmocnienia praktycznych elementów nauczania (staże i praktyki studenckie) oraz zwiększania zaangażowania pracodawców w realizację programów nauczania, lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy, m. in. poprzez wsparcie akademickich biur karier działających przy uczelni. Wspierano również projekty systemowe mające na celu prowadzenie badań w zakresie kierunków studiów, na które jest największe zapotrzebowanie ze strony pracodawców..
- b. W ramach działania 2.3 PO KL dofinansowano projekt pn. „*Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomostowych*”, którego celem jest podniesienie kwalifikacji zawodowych pielęgniarek/pielęgniarzy i położnych, co wpłynie na podniesienie jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych na rzecz społeczeństwa. W efekcie ukończenia studiów pomostowych pielęgniarce i położne/położni uzupełnią swoje kwalifikacje zawodowe do poziomu licencjata pielęgniarstwa lub położnictwa, co z kolei umożliwi dalszy rozwój zawodowy i stworzy możliwość kontynuacji kształcenia/doskonalenia zawodowego np. na uzupełniających studiach magisterskich.
- c. W ramach priorytetu III (działania 3.3, działania 3.4) realizowano projekty z zakresu doskonalenia zawodowego: „*Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego*”, „*Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej*”, „*System wsparcia szkół i placówek oświatowych wdrażających modułowe programy kształcenia zawodowego*”, „*Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie*”.
- e) **Rozwijanie instytucji dialogu społecznego i wzmocnianie negocjacyjnego systemu stosunków między pracownikami a pracodawcami**

W okresie sprawozdawczym trwały prace nad doskonaleniem instytucji dialogu społecznego, przede wszystkim w ramach **Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych** i jej zespołów. Jednocześnie monitorowane były działania prac wojewódzkich komisji dialogu społecznego w celu pokojowego rozwiązywania konfliktów społecznych. Ponadto w ramach

tworzenia zinstytucjonalizowanego systemu mediacji dokonywano obsługi listy mediatorów, rejestrowano ponadzakładowe układy zbiorowe pracy, a także koordynowano sprawy związane ze współpracą rządu z innymi organizacjami partnerów społecznych i instytucjami dialogu społecznego oraz z Międzynarodową Organizacją Pracy. W 2009 r. zakończono także realizację pierwszego projektu systemowego w ramach PO KL z zakresu dialogu społecznego pt. „Poprawa funkcjonowania systemu dialogu społecznego oraz wzmocnienie instytucji i uczestników dialogu społecznego”. Zadaniem projektu było pokazanie stanu dialogu społecznego, określenie potrzeb szkoleniowych uczestników dialogu społecznego, wzorcowych programów i materiałów dydaktycznych oraz opracowanie koncepcji mechanizmów wsparcia eksperckiego partnerów społecznych, tak aby na tej podstawie określić dalsze działania w zakresie rozwoju dialogu społecznego. Rezultaty projektu zostaną wykorzystane przy tworzeniu projektów systemowych w zakresie rozwoju dialogu społecznego w kolejnych latach.

Ponadto, Zarządzeniem Nr 38 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 maja 2009 r., został powołany **Zespół do spraw Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw**. Głównymi zadaniami Zespołu są:

- proponowanie rozwiązań dotyczących koordynacji działań poszczególnych organów administracji publicznej w zakresie promocji i wprowadzania zasad społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw;
- analiza i wykorzystywanie doświadczeń oraz upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw z innych państw, w szczególności narzędzi wypracowanych w ramach Europejskiego Sojuszu na rzecz budowania i wdrażania polityki CSR;
- tworzenie warunków lepszej komunikacji oraz dialogu między administracją, biznesem, partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi w sprawach dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Do członkostwa w Zespole zaproszono przedstawicieli: MPiPS, MNiSW, MSZ, MŚ, MSP, MRR, MEN, MF, UOKiK, UZP, KPRM. Celem wypełnienia głównej idei partnerstwa, czyli utworzenia platformy wymiany wiedzy i doświadczeń szerokiego grona ekspertów, do współpracy zaproszono również reprezentantów partnerów społecznych i organizacji pozarządowych oraz innych środowisk zaangażowanych na rzecz promowania koncepcji CSR w Polsce.

W celu sprawnej realizacji zadań Zespołu, utworzono cztery grupy robocze ukierunkowane na: rozwój systemu promocji CSR w Polsce, wspieranie zrównoważonej konsumpcji, edukację w zakresie społecznej odpowiedzialności oraz odpowiedzialne inwestycje. Ponadto, w związku z trwającym procesem porządkowania dokumentów strategicznych oraz przygotowywania założeń do nowych 9 strategii narodowych, grupy robocze biorą aktywny udział w procesie opracowywania tych strategii i uwzględnienia w nich problematyki CSR.

Dodatkowo, w maju 2009 r. zostało podpisane porozumienie o współpracy z Forum Odpowiedzialnego Biznesu w ramach **World Business Council for Sustainable Development** (WBCSD), tj. stowarzyszenia powołanego na początku lat 90-tych i skupiającego ok. 200 członków z 35 krajów, reprezentujących 20 sektorów przemysłu. Porozumienie dotyczy współpracy w zakresie promowania dobrowolnych inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju, w szczególności realizację działań służących podnoszeniu świadomości, wymianie doświadczeń oraz tworzeniu platformy dialogu, w którym uczestniczyć będą przedstawiciele administracji, organizacji branżowych i przedsiębiorstw, świata nauki oraz organizacji pozarządowych.

f) **Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy**

W 2009 r. prowadzono działania związane z realizacją programu wieloletniego pn. „**Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy**”. Kontynuowano realizację 187 zadań służb państwowych i projektów rozwojowych oraz rozpoczęto realizację 11 nowych zadań i projektów programu. W celu skutecznego zapobiegania i ograniczania ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwach realizowane były zadania z zakresu służb państwowych, takie jak: ustalanie normatywów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, rozwój i utrzymanie kompetencji jednostki notyfikowanej do oceny zgodności wyrobów w zakresie bezpieczeństwa, ergonomii i higieny pracy. Ponadto, aby zapewnić odpowiednie standardy w środowisku pracy wspierano rozwój systemu badań maszyn, narzędzi oraz środków ochrony indywidualnej i zbiorowej. Jednocześnie doskonalono system promocji i informacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także rozwój systemu edukacji, szkoleń i certyfikacji kompetencji w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. Prace dotyczyły także działań w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy osób starszych i niepełnosprawnych.

Projekty badawczo-rozwojowe realizowane w ramach programu obejmowały także tworzenie efektywnych metod zarządzania kształtowaniem środowiska pracy z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, a także zintegrowaną ocenę zagrożeń czynnikami chemicznymi i fizycznymi w środowisku pracy w aspekcie ograniczania ryzyka zawodowego. Badano ponadto mechanizmy i opracowano metody zapobiegania rozwojowi sytuacji wypadkowych, doskonalono systemy profilaktyki dla zapewnienia bezpieczeństwa w miejscach pracy, w których może wystąpić poważana awaria lub atmosfera wybuchowa¹⁷.

Opracowano dokument pn. „**Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2008 roku**”, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 6 listopada 2009 r. Dokument ten przedstawiał stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy oraz realizację obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przez pracodawców, a także organy administracji rządowej, których działalność wywiera wpływ na kształtowanie warunków pracy w zakładach. Materiał ten zawierał również wnioski, których realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach.

g) **Wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy**

Znowelizowana *ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* wprowadziła nowe rozwiązania prowadzące do wzrostu efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy, m.in. stworzenie centrów aktywizacji zawodowej jako wyspecjalizowanych komórek organizacyjnych powiatowych urzędów pracy, realizujących zadania w zakresie usług rynku pracy oraz instrumentów rynku pracy. Ponadto, powiatowe urzędy pracy, we współpracy z samorządami gminnymi, mogą tworzyć na poziomie gmin lokalne punkty informacyjno-konsultacyjne (LPIK), tak aby zapewnić możliwość korzystania z pomocy urzędu pracy najbliższego miejscu zamieszkania lub siedziby pracodawcy.

Zliberalizowano przepisy w zakresie działania podmiotów świadczących usługi agencji zatrudnienia oraz uproszczenia procedury wpisu do rejestru tych agencji. Ma to na celu

¹⁷ Miejsce, w którym mogą wystąpić atmosfery wybuchowe to przestrzeń, w obrębie której mogą wystąpić stężenia substancji łatwopalnych określone granicami wybuchowości, wymagające zastosowania środków mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i ochronę zdrowia zatrudnionych tam pracowników.

poszerzenie dostępu do usług rynku pracy. Ponadto stworzono możliwość podjęcia przez starostę współpracy z agencjami zatrudnienia. Jednocześnie należy wskazać, że agencja zatrudnienia będzie sama określała formę i zakres działań podejmowanych w zakresie doprowadzenia osób bezrobotnych do zatrudnienia. Na podstawie umowy, agencja otrzyma środki z Funduszu Pracy, które stanowią wynagrodzenie za świadczone usługi. Wydatki z Funduszu Pracy przeznaczone na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu wyniosły 6,2 mld zł i były wyższe o 46% niż w 2008 roku. (3,36 mld zł).

h) Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej

Kwestie polityki migracyjnej były przedstawiane na posiedzeniach **Zespołu do spraw migracji**, który jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów. W roku 2009 miały miejsce trzy posiedzenia Zespołu poświęcone m.in. dyskusji i wymianie poglądów na temat możliwości przyłączenia się Polski do systemu przesiedleń uchodźców (*resettlement*), stanu migracji zarobkowej do Polski, funkcjonowania Krajowego Punktu Kontaktowego Europejskiej Sieci Migracyjnej, stanu przygotowań do realizacji **Umowy o małym ruchu granicznym** oraz stanu realizacji *ustawy Karta Polaka*, aktualnej sytuacji cudzoziemców ubiegających się w Polsce o objęcie ochroną międzynarodową, a także planowanym zmianom prawnym w obszarze zainteresowań Zespołu.

W 2009 r. zainicjowane zostały prace dotyczące problemu migracji, których celem jest przygotowanie kompleksowego dokumentu obejmującego kwestie takie jak: określenie priorytetów w zakresie migracji (w tym także w zakresie migracji zarobkowej), rola **"Europejskiego paktu w sprawie imigracji i azylu"**, zasady legalizacji pobytu poszczególnych kategorii imigrantów, integracja cudzoziemców, kwestie związane z uzyskaniem obywatelstwa, przeciwdziałanie nielegalnej imigracji, ochrona międzynarodowa, emigracja obywateli Polski, związki innych polityk z polityką migracyjną, współpraca międzynarodowa w obszarze migracji, monitoring polityki migracyjnej, system instytucjonalno-prawny w obszarze migracji. Przygotowywano zbiorcze opracowania dotyczące poszczególnych tematów. Ponadto, przeprowadzono konsultacje z udziałem partnerów rządowych i pozarządowych (organizacje pozarządowe, organizacje migrantów) na temat funkcjonowania i propozycji zmian przepisów ustawy o cudzoziemcach. Podobne badania przeprowadzono w odniesieniu do tematu integracji cudzoziemców.

Polska jest zaangażowana w realizacji **programu ramowego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi na lata 2007-2013”** w ramach działu 3a budżetu Unii Europejskiej (Wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość). Efektywna wspólnotowa polityka na rzecz uchodźców jest niezbędna w walce przeciw nielegalnej imigracji. Polityka migracyjna UE dąży do stworzenia ustabilizowanego statusu prawnego oraz zagwarantowanych praw wspierających proces integracji imigrantów, tak by umożliwić im integrację we wszystkich aspektach działania społeczeństwa. Polska bierze udział we wprowadzaniu w życie wysokiej jakości europejskiej polityki azylowej, opartej na równowadze wysiłków państw członkowskich podejmowanych w związku z ponoszeniem konsekwencji przyjmowania uchodźców i wysiedleńców. Wpływy na realizację przedmiotowych działań w 2009 r. wyniosły 13,77 mln euro).

W odniesieniu do obywateli Polski migrujących w celach zarobkowych podejmowano działania mające na celu utrzymanie emocjonalnej łączności z krajem oraz zapewnienie ich dzieciom warunków do pobierania nauki szkolnej w języku polskim. Ponadto, dostarczano emigrantom informacje o aktualnych regulacjach prawnych w Polsce, pozwalającej na podejmowanie bardziej świadomych decyzji o ewentualnym powrocie do kraju.

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom migracji zarobkowych oraz ze względu na coraz liczniejsze przypadki handlu ludźmi do pracy przymusowej oraz łamania praw pracowniczych zarówno w Polsce, jak i innych krajach Unii Europejskiej, kontynuowano kampanie informacyjne dotyczące handlu ludźmi do pracy przymusowej.

W ramach pierwszej kampanii, kontynuowano m.in. umieszczanie informacji prewencyjnych w prasie tematycznej, pokaz mobilnej wystawy zdjęć zapoczątkowanej w 2008 r. z inicjatywy IOM Warszawa pn. „Handel ludźmi nie zna granic” oraz opracowano spot „Taśma” emitowany w mediach oraz warszawskim metrze. Ponadto, wiele działań było podejmowanych przez MPiPS, MSZ, Fundację La Strada oraz fundację ITAKA-Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych.

W ramach drugiej kampanii opracowano i dokonano dystrybucji ulotek informacyjnych wręczanych w urzędach konsularnych RP obywatelom Ukrainy i Białorusi ubiegającym się o wizy; podobne działania, skierowane do obywateli krajów azjatyckich, są podejmowane w roku 2010.

5 maja 2009 r. Rada Ministrów przyjęła **Krajowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2009-2010**, stanowiący kontynuację krajowych programów zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, realizowanych począwszy od września 2003 roku.

Ponadto, w roku 2009 Zespół przyjął uchwałę nr 11 pozytywnie opiniującą program roczny Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich na rok 2010.

W 2009 r. realizowane były projekty w ramach Priorytetu I. PO KL, w których zaplanowano szereg działań związanych z zagadnieniem migracji i obejmujących m.in.:

- w zakresie projektu „Szkolenia dla kadry publicznych służb zatrudnienia” – działania służące podniesieniu efektywności działania publicznych służb zatrudnienia w sytuacjach zawodowych związanych z migracją (w tym m.in. podnoszenie kwalifikacji pracowników);
- w zakresie projektu pn. „Projekt badawczy dotyczący systemów imigracji różnych grup migranckich oraz dopuszczenia ich do polskiego rynku pracy” – opracowanie modelu optymalnego systemu dopuszczania różnych grup imigrantów do polskiego rynku pracy;
- w zakresie projektu „Działania ukierunkowane na osoby migrujące z i do Polski, w zakresie szkoleń, doradztwa i kampanii informacyjno-promocyjnej” – działania skierowane do osób migrujących z - i do Polski. Służyły one przekazywaniu informacji o możliwościach życia i pracy w Polsce oraz stworzeniu efektywnego kanału informacyjnego (w postaci portalu internetowego) dla Polaków, którzy wyemigrowali z kraju w celach zarobkowych. Rozbudowano portal internetowy www.powroty.gov.pl, przygotowano i wydrukowano „Powrotnik – Nawigacja dla powracających”, zawierający informacje przydatne po powrocie do kraju, przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną, prowadzono prace nad uruchomieniem forum internetowo-mailowego.

Priorytet 4 SRK: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa

Zintegrowana wspólnota wymaga przede wszystkim poczucia solidarności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa. Ważne jest także poczucie istotności wpływu obywatela na sprawy społeczne i gospodarczo-zawodowe oraz przestrzenne zagospodarowanie terenu i stan środowiska naturalnego otoczenia. Duże znaczenie ma praktyka dialogu społecznego. Pożądane jest działanie zróżnicowanych form lokalnej i ponadlokalnej aktywności społecznej oraz wspieranie działań organizacji pozarządowych. Jednocześnie, stabilna i skuteczna władza publiczna wpływa na wzrost aktywności obywateli, wzmacnia tożsamość (narodową, regionalną czy lokalną) oraz zdolności organizacyjne społeczeństwa.

Obowiązujące i realizowane w roku 2009 w ramach Priorytetu 4 SRK strategie i programy objęły wszystkie najważniejsze elementy tego priorytetu. Zadania wzmacniające wspólnotę społeczną i funkcjonowanie władzy publicznej koncentrowały się na działaniach w następujących obszarach:

a) Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji

Władza publiczna powinna być wiarygodnym partnerem dla innych (obywateli, organizacji obywatelskich, organizacji przedsiębiorców, organizacji eksperckich). Aby to osiągnąć administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji. W związku z tym, konieczne są wysiłki, które wspomogą proces przeciwdziałania korupcji w sektorze publicznym, m.in. dzięki szerokiemu uczestnictwu obywateli, sektora prywatnego i środków masowego przekazu w życiu społecznym.

Problemy te konsekwentnie podejmowane były w ramach „**Programu zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna. II etap wdrażania 2005-2009**”. W roku 2009 podsumowano realizację tego dokumentu rządowego. W „Strategii Antykorupcyjnej” znajdowało się ponadto 37 przedsięwzięć określonych w dokumencie jako „zadania stałe” lub realizowane w okresie 2005-2009. Zgodnie z założeniami, m.in. ustanowiono w poszczególnych urzędach pełnomocników ds. przeciwdziałania korupcji. Poprawiono procedury przeciwdziałania korupcji i konfliktowi interesów.

Największym sukcesem „Strategii Antykorupcyjnej” jest wzrost efektywności ścigania przestępstw korupcyjnych. W wysokim stopniu osiągnięto zakładane cele, co znalazło odzwierciedlenie w badaniach opinii publicznej oraz Indeksie Percepcji Korupcji Transparency International. Podstawowym zadaniem kolejnego etapu rządowych działań antykorupcyjnych powinno być usprawnienie koordynacji administracji publicznej w zakresie zwalczania korupcji, jak również kontynuacja implementacji dokumentów międzynarodowych przyjętych przez Polskę w przedmiotowym zakresie oraz przygotowanie projektu kolejnego etapu tej Strategii.

Władza publiczna kształtuje do siebie zaufanie społeczne poprzez codzienne funkcjonowanie zmierzające do usprawnienia państwa i podniesienia jakości życia mieszkańców. Rok 2009 był pod tym względem trudny, ze względu na wpływ kryzysu światowego, jednak nastroje społeczne poprawia świadomość, że Polska była jedynym krajem w UE o dodatnim wroście gospodarczym.

b) Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych

Ważnym elementem SRK jest budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot, przede wszystkim na poziomie lokalnym. Celem rządu i samorządu terytorialnego jest m.in. umacnianie kapitału społecznego oraz wspieranie społeczeństwa obywatelskiego. Zwiększa to możliwości artykulacji interesów i potrzeb obywateli oraz działania na rzecz ich realizacji, w tym poprzez społeczną samoorganizację.

W grudniu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „**Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015**”. Strategia zakłada podjęcie działań dla wzmocnienia podmiotowości obywateli i ich wspólnot oraz stworzenia warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego poprzez trzy główne cele strategiczne: osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, ilościowy i jakościowy rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz stworzenie podstaw funkcjonowania dobrego, czyli sprawnego, przejrzystego i sprawiedliwego państwa. W ramach Strategii, w 2009 r. realizowane były projekty PO KL z zakresu „dobre rządzenie” (Priorytet V), a mianowicie: „Zwiększenie wiedzy na temat funkcjonowania sektora pozarządowego, dialogu obywatelskiego oraz doskonalenie umiejętności zarządzania sferą pożytku publicznego” oraz „Stworzenie systemu stałego monitorowania współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi-pilotaż”.

Ustanowiony w grudniu 2008 r. **Program Operacyjny „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013”** jest przedsięwzięciem komplementarnym w stosunku do PO KL na lata 2007-2013. W 2009 r. , w ramach Programu, dofinansowano 850 projektów, w tym 639 jednorocznych i 211 dwuletnich. Projekty były realizowane przez podmioty sektora pozarządowego.

W 2009 r. kontynuowany był program Ministra Pracy i Polityki Społecznej „**Wspieranie Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej**”. W ramach Programu wybrano 13 projektów z konkursu „Ośrodek Wsparcia Spółdzielczości Socjalnej – partnerem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości”, którym przekazano dotacje na realizację działań. Działalność Ośrodków Wsparcia skupiała się głównie na dwóch zadaniach do wykonania: działalności doradczej i udzielania wsparcia finansowego.

W celu promocji i wsparcia rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w 2009 r. realizowane były projekty z PO KL pn. „Partnerstwo na rzecz instytucjonalizacji ekonomii społecznej” oraz „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej.”

c) Promocja integracji społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych

Pierwszoplanowym zadaniem polityki społecznej jest systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarze zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także budowanie systemu wspierania łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej. Realizację powyższych zamierzeń podjęto m.in. poprzez:

- „**Strategię polityki społecznej na lata 2007-2013**” oraz **Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”**. W tym zakresie w 2009 r. rozpoczęto prace nad projektem założeń do *ustawy o formach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3* (zostały one przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 30 marca 2010 r.). Projektowana regulacja ma sprzyjać tworzeniu warunków dla rozwoju zróżnicowanych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, klub dziecięcy, dzienny

- opiekun, niania) i poprawie standardów funkcjonowania placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, a także wsparciu rodziców, w tym w procesie wychowywania dzieci;
- wprowadzenie uchwalonymi w grudniu 2008 r. i listopadzie 2009 r. ustawami zmieniającymi Kodeks pracy (dla potrzeb polityki prorodzinnej) nowych rozwiązań dotyczących zwłaszcza wymiaru urlopów macierzyńskich i możliwości godzenia dodatkowego urlopu macierzyńskiego z pracą zawodową wykonywaną w niepełnym wymiarze czasu pracy (*ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 237, poz. 1654), a także przepisy ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. *o zmianie ustawy – Kodeks pracy* (Dz.U. Nr 219, poz. 1704);
 - zwiększenie, od 1 listopada 2009 r., o ponad 40% wysokości otrzymywanych zasiłków rodzinnych na dzieci dla wszystkich rodzin spełniających kryterium dochodowe wymagane do nabycia prawa do świadczeń rodzinnych (ustawowa weryfikacja kwot świadczeń rodzinnych i kryteriów dochodowych);
 - realizację programu wieloletniego **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** służącego ograniczeniu zjawiska niedożywienia wśród dzieci, uczniów i osób dorosłych. W 2009 r. program przyniósł potrzebną pomoc dla prawie 2 mln osób, w tym - 1,1 mln dzieci i młodzieży. Przedłużono działanie Programu do 2013 r.;
 - program wieloletni **„Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”**, który służy finansowaniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz programów korekcyjno-edukacyjnych. W ramach Programu zorganizowano ogólnopolską akcję społeczną skierowaną na przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci: „Kocham - Nie biję”, „Kocham-Reaguję”, „Dzieciństwo bez przemocy”, a także ogólnopolską konferencję „Przemoc w rodzinie - Nie zwlekaj, Reaguj, Pomagaj”;
 - wsparcie działań służących podtrzymaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego: wydawanie prasy, publikacji książkowych, nadawanie na falach nadawców niepublicznych audycji radiowych w językach mniejszości, realizację projektów w Internecie, organizację festiwali, koncertów, festynów, przeglądów twórczości, konkursów poetyckich, recytatorskich i piosenkarskich, działalność amatorskich zespołów artystycznych, realizację inwestycji. Przekazywano także dotacje podmiotowe służące wsparciu działalności statutowej organizacji mniejszości oraz finansowano wymianę tablic informacyjnych, wynikającą z ustalenia dodatkowych nazw miejscowości lub obiektów fizjograficznych w językach mniejszości
 - **„Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce”**- zgodnie z założeniami kontynuowane były działania z zakresu edukacji (priorytetowe), poprawy sytuacji bytowej i socjalnej (wśród nich przede wszystkim zadania inwestycyjne związane z poprawą warunków mieszkaniowych i infrastruktury osiedli i domostw romskich), zdrowia, przeciwdziałania bezrobociu, bezpieczeństwa, kultury, upowszechniania wiedzy o społeczności romskiej oraz edukacji obywatelskiej Romów.

d) Zapewnienie bezpieczeństwa narodowego i poczucia bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo kraju rozumiane jest z jednej strony jako ochrona suwerenności i niezawisłości Rzeczypospolitej oraz – z drugiej strony – jako możliwość skutecznego przeciwstawiania się wyzwaniom globalnym, zagrożeniom i kryzysom zewnętrznym w sferze politycznej, ekonomiczno-społecznej i militarnej. Wymaga to całościowego i zintegrowanego

cywilno-wojskowego podejścia do rozwiązywania konfliktów oraz przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego do skutecznego reagowania na możliwe wyzwania i zagrożenia. Interesy i dążenia w tym obszarze skoncentrowały się w kilku programach rządowych.

W 2009 r. przygotowania do skutecznego reagowania na możliwe wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa państwa objęły działania realizowane na kilku płaszczyznach.

Planowanie strategiczne:

- przyjęcie w grudniu 2009, „**Strategii Obronności Rzeczypospolitej Polskiej**”, jako strategii sektorowej do „Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”, określającej podstawowe założenia obronności Polski oraz funkcjonowanie całego systemu obronnego państwa, w tym jego najważniejszego elementu – Sił Zbrojnych RP,
- przyjęcie 13 stycznia 2009 r. „**Strategii udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach międzynarodowych**”, systematyzującej dotychczasową politykę w tym zakresie, a w szczególności definiującej cele i założenia udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misjach prowadzonych poza granicami kraju, wyznaczającej strategiczne kierunki zaangażowania oraz jego skalę i charakter, a także wskazującej kryteria i zasady udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach międzynarodowych;
- wejście w życie „**Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej**”, formułującej sposoby reagowania obronnego państwa w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- rozpoczęcie **Strategicznego Przeglądu Obronnego (SPO)** jako narzędzia analizy strategicznej Sił Zbrojnych RP, w ramach procesu planowania ich rozwoju. Przegląd zakończy się przedłożeniem Raportu SPO, zawierającym identyfikację czynników mających znaczenie dla obronności państwa, przyszłe wymagania wobec Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz zestaw strategicznych opcji rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i rekomendowane kierunki ich transformacji w perspektywie długookresowej (25 lat). Po dokonaniu wyboru strategicznego kierunku transformacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej opublikowana zostanie Biała Księga, przedstawiająca w szczególności Wizję Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - opis stanu docelowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w perspektywie długoterminowej.
- wynegocjowanie *Umowy między Rządem RP a Rządem USA o statusie sił zbrojnych USA na terytorium RP*. Uzupełnia ona i uszczegółowia umowę między Państwami – Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, dotyczącą statusu ich sił zbrojnych (tzw. NATO SOFA). Umowa w sposób ramowy określa zasady pobytu sił zbrojnych USA na terytorium RP, stwarzając podstawy współpracy Sił Zbrojnych USA z organami administracji publicznej RP i zabezpieczając suwerenność i interesy RP w obszarach uznanych za kluczowe przez stronę polską. Zawarcie Umowy służy zwiększaniu stabilizacji bezpieczeństwa i jest elementem poszukiwania nowych form partnerskiej współpracy obronnej stron.

Programowanie obronne:

- wdrażano postanowienia „**Wytycznych Rady Ministrów do programowania przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2009-2018**”,

- realizowano przedsięwzięcia zaplanowane w „**Programie Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2009-2018**” (PPPO-09’) w warunkach obniżenia finansowania z budżetu państwa. Zgodnie z programem, kontynuowano realizację priorytetowych przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wojsk sojuszniczych – największe środki finansowe przeznaczono na modernizację linii kolejowych o znaczeniu obronnym oraz utrzymanie rezerw państwowych mobilizacyjnych produktów leczniczych i wyposażenia medycznego.

W zakresie monitorowania, przyjęto „**Raport o Stanie Obronności Rzeczypospolitej Polskiej**”, który stanowi element przeglądu obronnego, w ramach którego dokonuje się oceny Sił Zbrojnych RP oraz podsystemów: kierowania bezpieczeństwem narodowym i pozamilitarnego. W Raporcie przedstawiono stan przygotowań obronnych w państwie w 2008 r. oraz wnioski i zasadnicze kierunki doskonalenia Systemu Obronnego Państwa.

W 2009 r. główny wysiłek skupiono na dostosowaniu struktur do rzeczywistych potrzeb Sił Zbrojnych RP oraz kontynuowaniu procesu ich profesjonalizacji. Priorytetowo potraktowano doskonalenie współpracy i współdziałania z sojusznikami celem osiągnięcia standardów NATO przez kolejne oddziały i pododdziały, a także kontynuację, zapoczątkowanego w latach poprzednich, procesu modernizacji technicznej. Podejmowane we wszystkich rodzajach i komponentach sił zbrojnych działania organizacyjno-modernizacyjne ukierunkowane były na zwiększenie zdolności do realizacji zadań oraz dostępności sił.

Priorytetami w planowaniu zadań i wydatków Sił Zbrojnych RP w 2009 r. były:

- Ø przygotowanie warunków do wprowadzenia pełnej profesjonalizacji sił zbrojnych,
- Ø utrzymanie Polskich Kontyngentów Wojskowych w operacjach: w Afganistanie, Czadzie, Bośni i Hercegowinie, Kosowie, Libanie i Syrii, misji szkoleniowej w Iraku (PKW wycofano w 2008 r.) oraz przygotowanie komponentów Sił Zbrojnych RP do misji sojuszniczych AIR POLICING (w rejonie Litwy, Łotwy i Estonii oraz Islandii), a także *Active Endeavour* w rejonie Morza Śródziemnego,
- Ø realizacja Celów Sił Zbrojnych NATO 2008 dla RP,
- Ø przygotowanie sił i środków deklarowanych do Sił Odpowiedzi NATO i Grup Bojowych UE.

W wyniku realizacji powyższych priorytetów w 2009 r.:

- zapewniono pełną realizację postanowień „Programu rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2012” w zakresie profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP;
- zakończono budowę Wojennego Systemu Dowodzenia Sił Zbrojnych RP;
- uzyskano wzrost potencjału bojowego w rodzajach sił zbrojnych;
- przygotowano kolejne jednostki wydzielone do realizacji zadań w ramach struktur sojuszniczych;
- uzyskano poprawę zdolności bojowej, szczególnie w zakresie manewrowości i zdolności do przerzutu wojsk;
- zwiększono zdolności w zakresie wykorzystania systemów dowodzenia i rozpoznania wojskowego, a także zachowania żywotności wojsk;
- zwiększono zdolności w zakresie ewakuacji poszkodowanych z pola walki i ich bezpieczeństwa w czasie transportu.

W obszarze zamierzeń organizacyjno – dyslokacyjnych główny wysiłek organizacyjny w 2009 r. skoncentrowano na przygotowaniu warunków do funkcjonowania Sił Zbrojnych RP w nowych uwarunkowaniach wynikających z ich profesjonalizacji, poprzez wprowadzenie niezbędnych zmian w strukturach organizacyjno-funkcjonalnych szkół, centrów i ośrodków szkolenia.

Ponadto:

- przygotowano jednostki wydzielane do struktur sojuszniczych w celu spełniania wymagań wynikających z pakietu „Celów Sił Zbrojnych NATO dla RP”, w tym „Tabeli Sił NATO”,
- zwiększono liczbę oddziałów i pododdziałów przygotowanych do użycia w różnego typu misjach, w tym poza granicami kraju,
- zakończono przebudowę jednostek wydzielanych do struktur sojuszniczych, zapewniając osiągnięcie wymaganego wskaźnika rozwinięcia.

W wyniku przeprowadzonych zmian, w 2009 r. reorganizacji poddanych zostało blisko 100 jednostek wojskowych. W związku z wprowadzeniem zmian w Wojskowym Systemie Dowodzenia dostosowano struktury organizacyjne do realizacji nowego zakresu zadań.

W zakresie wprowadzenia nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego największy postęp w 2009 r. osiągnięto w obszarach: dowodzenia, łączności i informatyki oraz wyposażania jednostek Wojsk Lądowych. W obszarze infrastruktury wojskowej dostosowywano jej stan do potrzeb profesjonalnych sił zbrojnych.

W ramach programu wieloletniego „**Wyposażenie Sił Zbrojnych RP w samoloty wielozadaniowe**” kontynuowano dostawy uzbrojenia, części zamiennych, sprzętu pomocniczego oraz inwestycje związane z przystosowaniem infrastruktury baz lotniczych do potrzeb samolotów F-16. Prowadzono szkolenie personelu latającego i technicznego w kraju i w USA. Przyjęto dostawy wartości 238,8 mln zł, osiągnięto 76% wykonania inwestycji infrastrukturalnych (zakończono 104 ze 137 zadań inwestycyjnych objętych programem).

Głównym celem polityki kadrowej w 2009 r. była kontynuacja działań zmierzających do stworzenia podstaw prawnych i organizacyjnych do skutecznej realizacji programu profesjonalizacji sił zbrojnych. Ukierunkowana ona była na dalszą rozbudowę korpusu szeregowych zawodowych, wzrost poziomu tożsamości posiadanego stopnia wojskowego ze stopniem etatowym zajmowanego stanowiska służbowego w korpusie podoficerów zawodowych oraz zwiększenie motywacyjnego charakteru systemu uposażeń, szczególnie w odniesieniu do stanowisk służbowych w korpusie podoficerów i szeregowych zawodowych.

W ramach tworzenia prawnych podstaw do budowy nowego modelu zawodowej służby wojskowej pełnionej w warunkach profesjonalizacji sił zbrojnych zakończono nowelizację *wojskowej ustawy pragmatycznej (ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 79, poz. 669)*, która została podpisana przez Prezydenta RP 14 maja 2009 r.

Zmiany prawne i programowe stanowią podstawę do wdrożenia nowego modelu zawodowej służby wojskowej z jednoczesnym przewartościowaniem systemu zarządzania zasobami osobowymi.

Jednocześnie w 2009 r. kontynuowano prace nad przebudową systemu prawnego regulującego funkcjonowanie Sił Zbrojnych RP („Program profesjonalizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2008-2010”) oraz wybrane aspekty obronności Państwa w warunkach profesjonalizacji. Z końcem 2009 r. zaawansowany był proces legislacyjny ustawy nowelizującej *ustawę o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP*. Jej uchwalenie nastąpiło w styczniu 2010 r. (*ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił*

Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 28, poz. 143)) i oznaczało zakończenie procesu zabezpieczenia profesjonalizacji od strony prawnej.

Doskonalenie prawno-organizacyjnych warunków kształtowania dyscypliny wojskowej, wspierających proces pełnej profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP, będzie realizowane również w wykonaniu przedsięwzięć wynikających z opracowanej w 2009 r. „Strategii umacniania dyscypliny, przeciwdziałania uzależnieniom oraz ograniczania patologii społecznych w Siłach Zbrojnych RP w latach 2010-2015” i wydanego do „Strategii ...” 2-letniego programu wykonawczego obejmującego lata 2010-2011.

Profesjonalizacja Sił Zbrojnych RP wymagała wprowadzenia nowych rozwiązań w obszarze aktywizacji zawodowej żołnierzy (tzw. rekonwersji kadr). Zgodnie z *ustawą z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 79, poz. 669), od 1 stycznia 2010 r. rozszerzono katalog osób uprawnionych do pomocy rekonwersyjnej. Jednocześnie opracowano *rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 kwietnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu korzystania przez żołnierzy zawodowych i byłych żołnierzy zawodowych, a także małżonków oraz dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierzy zawodowych, którzy zaginęli lub ponieśli śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych, z pomocy w celu przekwalifikowania się, z doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy* (Dz.U. nr 67, poz. 565).

Powyższe akty prawne zapewniają wdrożenie w resorcie Obrony Narodowej nowego programu rekonwersji kadr, w którym mogą uczestniczyć wszyscy żołnierze zawodowi oraz w szczególnych przypadkach ich rodziny.

Ponadto, w 2009 r. kontynuowano realizację zapisów *ustawy z dnia 2 lipca 2009 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007-2011”*. (Dz.U. Nr 144, poz. 1147). Wykonanie ubiegłorocznego etapu tego programu wieloletniego przyniosło rezultaty w postaci m.in.: zakupu i wymiany sprzętu transportowego; zakupu uzbrojenia, sprzętu i wyposażenia specjalnego; zakupu i wymiany sprzętu oraz systemów teleinformatycznych; zakupu i modernizacji urządzeń zabezpieczenia techniczno-obronnego; budowy nowych i modernizacji użytkowanych obiektów; wzmocnienia motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy; zastąpienia funkcjonariuszy pracownikami cywilnymi. Zarówno w zakresie rzeczowym jak i finansowym za poszczególne formacje objęte programem, jego wykonanie za 2009 r. było bliskie 100%.

e) Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, podejmowane były działania na rzecz zapobiegania i zmniejszania przestępczości, w tym gospodarczej, zagrożenia terrorystycznego, zapobiegania i łagodzenia skutków katastrof naturalnych, technologicznych i spowodowanych działalnością człowieka. W celu zapobiegania i przeciwdziałania przestępczości, jak również innym zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli, rozwijano współpracę ze służbami publicznymi krajów sąsiednich oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Poniżej przykłady tej aktywności.

- W roku 2009 realizowano rządowy **„Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”**. Dokonano podziału rezerwy celowej budżetu państwa zabezpieczonej na realizację Programu, w tym na dofinansowanie 33 projektów, na nagrody dla jednostek samorządu terytorialnego w konkursach *„Miasteczko ruchu drogowego”* oraz *„Bezpieczeństwo imprez sportowych”*. Odnotowano wzrost liczby podmiotów aplikujących do Programu z 435 w 2008 do 459 w roku 2009.

Wśród działań podjętych w roku 2009:

- opracowano m.in. poradnik tematyczny pn. „Program przeciwdziałania poprzez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży – poradnik uczestnika programu” w celu upowszechnienia wiedzy wśród społeczeństwa;
- kontynuowano program szkoleń dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przygotowywania i wdrażania programów profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa obywateli we współpracy z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie;
- zrealizowano: IV „Przystanek PAT” programu „Profilaktyka a Teatr” w Miętnej k. Garwolina;
- dofinansowano program „Odpowiedzialnej Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych STOP 18!” oraz Kampanię społeczną „Kocham - Nie biję”, „Kocham reaguję”;
- przeprowadzono konkurs na projekt „Miasteczka ruchu drogowego” w ramach kampanii „Rowerem bezpiecznie do celu” - jako działanie ogólnopolskie Biura Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji;
- z uwagi na organizację w Polsce EURO 2012 przeprowadzono konkurs pn. „Bezpieczeństwo imprez sportowych”;
- zainicjowano i przeprowadzono akcję „Bezpieczne wakacje 2009”, podczas której kontynuowano, wzorem 2008r. kampanię informacyjną profilaktyczną dot. bezpieczeństwa podróży zagranicznych obywateli polskich (przeciwdziałanie tzw. turystyce narkotykowej);
- przeprowadzono cykliczne akcje „Uczyć i bawić” – realizacje profilaktycznych form kształcenia postaw wśród dzieci i młodzieży z udziałem pięściarza Krzysztofa „Diablo” Włodarczyka;
- kontynuowano współpracę w ramach Europejskiej Sieci Zapobiegania Przeszłości, zorganizowano konkurs dobrych praktyk pn. ECPA w ramach EUCPN;
- dokonano modyfikacji strony internetowej programu „Razem bezpieczniej” i Banku Dobrych Praktyk, z jednoczesną weryfikacją programów profilaktyczno-prewencyjnych we współpracy z Komendą Główną Policji i Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie pod względem ich przydatności i wykorzystania w terenie, zorganizowano spotkanie koordynatorów wojewódzkich w październiku 2009r. w Warszawie, w celu oceny dotychczasowej realizacji Programu.

Program „Razem bezpieczniej” to pierwszy rządowy program, którego głównym celem jest aktywizacja i wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, jednak środki finansowe zabezpieczone w rezerwie celowej na realizację programu (3 000 000 zł – średnio na województwo 187.500 zł na realizację projektów przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe) są niewystarczające w stosunku do zgłaszanych potrzeb.

• W ramach „**Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2009-2010**” w roku 2009 kontynuowano działania szkoleniowe, badawcze i współpracę ekspertów, które objęły zwłaszcza:

- konferencję pn. „Handel ludźmi nie zna granic” oraz wspólne warsztaty szkoleniowe Policji, Straży Granicznej i prokuratury, zorganizowane przez Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej;

- kurs specjalistyczny w zakresie zwalczania handlu ludźmi dla funkcjonariuszy policji w ramach kursów doskonalenia zawodowego, zorganizowany w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz Szkole Policji w Pile;
 - szkolenia lokalne zawodowe dla funkcjonariuszy pionu kryminalnego i prewencji policji przeprowadzone we wszystkich jednostkach szczebla wojewódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia identyfikacji ofiar handlu ludźmi;
 - szkolenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie szkoły podoficerskiej oraz szkole chorążych;
 - szkolenie w COS SG z zakresu zwalczania i przeciwdziałania handlowi dziećmi;
 - spotkanie w ramach II etapu specjalistycznego pilotażowego programu szkoleniowego dla prokuratorów pn. „Handel ludźmi w praktyce prokuratur, ściganie przestępstwa oraz okoliczności jego popełnienia” zorganizowane przez Fundację La Strada we współpracy z Ambasadą Brytyjską, Ministerstwo Sprawiedliwości i MSWiA;
 - specjalistyczne szkolenie dotyczące problematyki handlu ludźmi dla prokuratorów-konsultantów ds. handlu ludźmi, zorganizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury;
 - szkolenia pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy i pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi;
 - szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej zorganizowane w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu;
 - specjalistyczne szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, przede wszystkim kadry ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami;
 - specjalistyczne szkolenia dla pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie identyfikacji dzieci – ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami.
- Ponadto, w roku 2009 r. Zespół ds. Handlu Ludźmi MSWiA podejmował następujące działania w ramach wzmocnienia współpracy z instytucjami właściwymi do zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi z krajów pochodzenia ofiar handlu ludźmi:
 - W ramach programu polskiej pomocy zagranicznej udzielanej za pośrednictwem MSZ w roku 2009, Zespół ds. Handlu Ludźmi MSWiA opracował, a następnie zrealizował projekt pt. „Polsko-mołdawska wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w ramach partnerskiej współpracy na rzecz zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi”. Stanowił on kontynuację polsko-mołdawskich działań w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi zapoczątkowanych w 2008 r.
 - Zespół ds. Handlu Ludźmi MSWiA zrealizował projekt pn. „Współpraca polsko-ukraińska. Najlepsze praktyki zwalczania handlu ludźmi i ochrony praw ofiar”, który finansowany był w ramach Polskiego programu pomocy zagranicznej udzielanej za pośrednictwem MSZ w roku 2009.
 - W zakresie efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa zainicjowano tworzenie, w formie pilotażu, wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi. W maju 2009 r. w Zespole ds. Handlu Ludźmi MSWiA opracowano zarys koncepcji zespołów wojewódzkich.

Wzmacniane są struktury wojewódzkie ulokowane w Wydziałach Kryminalnych KWP/KSP, które zajmują się zagadnieniem handlu ludźmi.

- W 2009 roku był realizowany „**Program zapobiegania niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży**”, w ramach którego, na podstawie umowy z Fundacją Dzieci Niczyje, zlecono realizację zadania publicznego pn. „Prowadzenie telefonu zaufania dla dzieci” (Fundacja prowadziła telefon 116111). Realizacja tego zadania przyczyniła się do zapewnienia młodym ludziom specjalistycznej pomocy w szczególności pedagogicznej, psychologicznej, lekarskiej, prawniczej, a także do utworzenia skutecznych mechanizmów reagowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia młodych ludzi. Ponadto, jest zgodna z warunkami zapisanymi w Decyzji Komisji Europejskiej 2007/116/WE. Telefon 116111 to inicjatywa unijna, której wdrażaniem i obsługą w krajach członkowskich zajmuje się zazwyczaj strona społeczna. Działanie telefonu 116111 to rodzaj usługi służącej pomocą dzieciom potrzebującym opieki i ochrony.

W trakcie obowiązywania umowy: przeprowadzono średnio 422 rozmowy merytoryczne tygodniowo, czyli ponad 18.000 rozmów; odpowiadano średnio na 42 maile tygodniowo, czyli odpowiedziano na ponad 1799 wiadomości.

Priorytet 5 SRK: Rozwój obszarów wiejskich

Priorytet 5 wskazuje kierunki służące rozwojowi obszarów wiejskich. Obejmują one: rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej, poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych, rozwój i poprawę infrastruktury technicznej i społecznej, a także poprawę jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizację zawodową mieszkańców wsi. Tak wyznaczone kierunki wsparcia obszarów wiejskich realizowane są poprzez polityki, strategie oraz programy, które określają główne cele i priorytety rozwojowe Polski.

Obowiązujący obecnie „**Krajowy Plan Strategiczny rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007-2013**” przygotowany zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, stanowi podstawę dla realizacji działań współfinansowanych ze środków wspólnotowych w ramach „**Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013**”. Określa priorytety i kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce w odniesieniu do priorytetów wspólnotowych, w latach 2007-2013.

W ramach rozpoczętych w 2009 roku przez Rząd prac nad systemowym uporządkowaniem strategii rozwoju, podjęto decyzję o przygotowaniu „**Strategii zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa**”, która jako jedna z dziewięciu docelowych strategii rozwoju o charakterze przekrojowym¹⁸, określi pożądaną wizję rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na płaszczyźnie społecznej, ekonomicznej i środowiskowej a także priorytety w tym obszarze dla ogólnorozwojowej polityki państwa.

a) Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej

Realizacji wyznaczonego w priorytecie 5. kierunku „Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej” służą działania „**Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**”, zwanego dalej „**PROW 2007-2013**”, w tym m.in. działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, którego celem jest wsparcie podejmowania lub rozwijania przez rolników, małżonków rolników, domowników, dodatkowej działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów oraz promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich. W ramach ww. działania przeprowadzono dwa nabory wniosków – w 2008 r. oraz w 2009 r. Ogółem złożono 7 871 wniosków o przyznanie pomocy, w tym 3 820 wniosków w ramach naboru przeprowadzonego w 2009 r. Podpisano 3 179 umów, w tym 3 153 w 2009 r. Do końca 2009 r. zrealizowano 1 104 operacje, które dotyczyły głównie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa (60%). Biorąc pod uwagę rodzaj beneficjentów, operacje zostały zrealizowane głównie przez osoby będące właścicielami gospodarstwa (rolnikami) – 83%. Dokonano płatności na kwotę prawie 95 mln zł.

Obszary wiejskie to także miejsce gdzie prowadzona jest działalność przetwórcza. Jej wsparciu służą projekty realizowane w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, dotyczące poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw w sektorze przetwórstwa uwarunkowanej wzrostem wartości dodanej, jakości produkcji, obniżeniem kosztów oraz rozwojem nowych produktów, procesów i technologii produkcji, jak również poprawie warunków produkcji. Ogółem złożono 1 625 wniosków, w tym 807 podczas naborów przeprowadzonych w 2009 r. Łącznie podpisano 497 umów z

¹⁸ Ograniczenie liczby strategii rozwoju i polityk - z obecnie obowiązujących 42 dokumentów tego typu - do 9 nowych, zintegrowanych strategii rozwoju, realizujących średnio- i długookresową strategię rozwoju kraju, zostało dokonane w przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada 2009 r. dokumencie pn.: „Plan uporządkowania strategii rozwoju”. Powyższe kwestie zostały omówione w Rozdziale I.

beneficjentami, w tym 494 w 2009 r. Pomoc, zgodnie z podpisanymi umowami, zostanie przekazana głównie do przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem artykułów spożywczych. Z punktu widzenia wielkości przedsiębiorstwa operacje będą realizowane głównie w średnich oraz małych przedsiębiorstwach. Przedsiębiorstwa, z którymi zostały podpisane umowy zakładają, że największą grupę kosztów związanych z realizacją inwestycji będą stanowiły koszty budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją budynków i budowli – 34,5% planowanej wartości realizacji inwestycji oraz koszty zakupu lub instalacji maszyn lub urządzeń do przetwarzania produktów rolnych – 33,7% planowanej wartości realizacji inwestycji. Do końca 2009 r. zakończono realizację 104 operacji, dzięki którym wsparciem objęto 101 przedsiębiorstw. Dokonano płatności na kwotę 81,6 mln zł.

Rozwojowi przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej służy również działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Celem działania jest wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich. Beneficjentami działania są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, podejmujący lub prowadzący działalność gospodarczą we własnym imieniu jako mikroprzedsiębiorcy. Ze względu na cel działania (tworzenie miejsc pracy) zróżnicowano wysokość dofinansowania uzależniając ją od liczby utworzonych miejsc pracy. W 2009 r. po raz pierwszy w omawianym działaniu został przeprowadzony nabór wniosków. Ogółem złożono 4 982 wniosków o przyznanie pomocy. Ponadto podpisano 478 umów, które dotyczyły głównie robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych (30%) oraz usług dla ludności (28%). Ponad 81% umów dotyczyło udzielenia pomocy dla już istniejących mikroprzedsiębiorstw (pozostała część podpisanych umów dotyczy nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw). W ramach działania zrealizowano płatności na kwotę 592,5 tys. zł.

Oprócz działań realizujących opisany kierunek wsparcia obszarów wiejskich przy udziale środków wspólnotowych są działania podejmowane w ramach polityki krajowej. Należało do nich w 2009 roku m.in. udzielanie pomocy finansowej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej lub przetwórstwie produktów rolnych w postaci dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych przeznaczonych na realizację celowo wybranych przedsięwzięć. Pomoc finansowa Agencji przeznaczona jest na realizację inwestycji mających na celu poprawę efektywności produkcji, polegającą w szczególności na zmniejszeniu kosztów wytwarzania, lepsze wykorzystanie zasobów pracy, tworzenie bazy surowcowej upraw przemysłowych, poprawę jakości produktów żywnościowych, zwiększenie oferty towarowej i usługowej oraz jej lepsze dostosowanie do potrzeb rynku krajowego i rynków zagranicznych, ograniczenie uciążliwości dla środowiska. W 2009 r. ARiMR udzieliła beneficjentom wsparcia w ramach środków krajowych na kwotę 750,7 mln zł.

b) Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych

Ten kierunek SRK realizowany był w 2009 r. poprzez następujące działania wdrażane w ramach PROW 2007-2013: „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Renty strukturalne”, „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz „Grupy producentów rolnych”, stanowiące odpowiedź na niski stopień specjalizacji gospodarstw rolnych, niedoinwestowanie w zakresie infrastruktury produkcji rolnej i rozdrobnienie struktury obszarowej przekładających się na mniejszą efektywność produkcji. Spośród ww. działań najbardziej zaawansowane w realizacji pod względem wielkości płatności dokonanych na rzecz beneficjentów jest działanie „Renty strukturalne” mające na celu poprawę struktury agrarnej kraju oraz przyspieszenie procesu wymiany pokoleniowej wśród osób prowadzących gospodarstwa rolne, a także poprawę

rentowności i konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez ich przejmowanie przez osoby młodsze, lepiej przygotowane do zawodu rolnika. Do końca 2009 r. w ramach omawianego działania zrealizowano płatności na kwotę 2,55 mld zł, w tym w 2009 r. dokonano płatności na kwotę 1,28 mld zł.

Realizacji celu działania „Renty strukturalne” służy również działanie „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, które polega na stymulowaniu zmian strukturalnych poprzez ułatwienie przejmowania lub zakładania gospodarstw rolnych przez osoby młode, po raz pierwszy rozpoczynające samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego. Ogółem w ramach omawianego działania złożono 7 654 wnioski o przyznanie pomocy, w tym w 2009 r. – 1 159. Wydano 5 767 decyzji przyznających wsparcie, w tym w 2009 r. – 2 936. Ponadto zrealizowano płatności na kwotę 255,6 mln zł, w tym w 2009 r. – na kwotę 129 mln zł. Wśród osób, które otrzymały wsparcie w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, największy odsetek (43%) stanowili domownicy w gospodarstwie, następnie osoby uczące się lub studenci (28%). Dominującym kierunkiem produkcji w gospodarstwach objętych pomocą była: produkcja mieszana (uprawy + hodowla) – 40,5% oraz uprawa polowa – 33,5%. Ponad 11,6% gospodarstw zostało utworzonych w efekcie przekazania ich młodym rolnikom przez osoby ubiegające się o rentę strukturalną. Dominującą grupą wśród młodych rolników były osoby z wykształceniem średnim rolniczym (43% beneficjentów działania).

Dużym zainteresowaniem beneficjentów cieszyło się także działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w ramach którego udzielana była pomoc na inwestycje dotyczące modernizacji lub rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej. W ramach omawianego działania do końca 2009 r. zostały przeprowadzone dwa nabory wniosków o przyznanie pomocy – w 2007 r. oraz 2009 r. Łącznie złożono 43 235 wniosków, w tym 24 863 w 2009 r. oraz zostało zawartych 23 207 umów, w tym 19 845 w 2009 r. Do końca 2009 r. zrealizowano 11 504 operacje. Najwięcej projektów dotyczyło zakupu wyposażenia i sprzętu ruchomego (94%). Operacje zostały zrealizowane głównie w gospodarstwach, w których głównym kierunkiem produkcji był: chów i hodowla bydła mlecznego – 33,4% oraz uprawa polowa – 28,0%. W ramach omawianego działania zrealizowano płatności na kwotę 1,48 mld zł, w tym w 2009 r. na kwotę 1,47 mld zł.

Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszyło się działanie zachęcające producentów rolnych do tworzenia grup producenckich i współpracy. Wnioski o przyznanie pomocy, dla grup wpisanych do rejestru prowadzonego przez marszałka województwa właściwego dla miejsca siedziby grupy, zaczęto przyjmować od 16 lipca 2007 r. Nabór ma charakter ciągły. Od początku realizacji działania wypłacono łącznie ponad 79 mln zł dla 280 grup, w tym 186 grup producentów rolnych, które złożyły wnioski po 16 lipca 2007 r., otrzymało płatności na kwotę prawie 48 mln zł oraz 94 grupy producentów rolnych, które złożyły wnioski w okresie 2004-2006, otrzymało płatności na kwotę ponad 31 mln zł.

„W ramach wspierania zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej bezpiecznej dla zdrowia ludzi oraz ograniczania niekorzystnych oddziaływań na środowisko dodatkowo przewidziano w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 finansowe wsparcie dla rolników zainteresowanych szkoleniami zawodowymi z zakresu bezpieczeństwa pracy w rolnictwie oraz usługami doradczymi, polegającymi na ocenie gospodarstwa rolnego w zakresie spełniania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy wraz z nakreśleniem planu dostosowania gospodarstwa do standardów w zakresie bhp, a także na możliwości skorzystania z pomocy doradcy na każdym etapie jego realizacji. Działania te są w trakcie wdrażania. Zakłada się, że z usług szkoleniowych i doradczych z PROW skorzysta ok. 600 tys. rolników.

Innymi formami upowszechniania wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie są działania z zakresu prewencji realizowane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz organizowane corocznie: Ogólnokrajowy Konkurs „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” oraz Konkurs „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne w zakładach rolnych”, a także Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie, który Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 2008 r. objął patronatem”.

Polska, korzystając z możliwości przewidzianej dla nowych państw członkowskich w prawie wspólnotowym, oprócz Jednolitej Płatności Obszarowej, stosuje również krajowe płatności uzupełniające. Krajowe płatności uzupełniające mogą być wypłacane do czasu osiągnięcia, przez Polskę (zgodnie z zasadą stopniowego dochodzenia do pełnego poziomu dopłat) poziomu 100 % płatności stosowanych w UE – 15 na dzień 30 kwietnia 2004 r., tj. do końca 2012 roku. Akredytowaną agencją płatniczą realizującą zadania i kompetencje w zakresie płatności bezpośrednich, w tym w zakresie obszarowych płatności uzupełniających, jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Realizuje ona następujące rodzaje obszarowych płatności uzupełniających: uzupełniającą płatność podstawową, płatność do chmielu w formie niezwiązanej z produkcją, oraz płatność do roślin przeznaczonych na paszę uprawianych na trwałych użytkach zielonych (tzw. płatność zwierzęca).

Oprócz ww. płatności w Polsce stosowane są również krajowe płatności uzupełniające do: tytoniu (w formie niezwiązanej z produkcją) oraz skrobi ziemniaczanej (zarówno w formie związanej, jak i niezwiązanej z produkcją). Płatności te są realizowane przez Agencję Rynku Rolnego.

Mechanizmami finansowanymi w całości ze środków budżetu państwa są działania podejmowane przez Agencję Rynku Rolnego w 2009 r. w zakresie: dopłat do materiału siewnego, rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI (mlecznej kwoty indywidualnej). Agencja, zgodnie z umową zawartą na uruchomienie dotacji celowej, otrzymała w ramach przyznanych w 2009 r. środków budżetowych na finansowanie mechanizmów krajowych środki w wysokości 249 617 tys. zł.

Ponadto, realizacji kierunku SRK mającego na celu poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych służyły w 2009 r. wieloletnie programy finansowane ze źródeł budżetu państwa. Są to:

1. Program wieloletni **„Kształtowanie środowiska rolniczego Polski oraz zrównoważony rozwój produkcji rolniczej”** – rok 2009 był czwartym rokiem realizacji programu wieloletniego, w którym realizowano 18 zadań zgodnie z harmonogramem określonym w Uchwale Nr 79/2005 Rady Ministrów z dnia 29 marca 2005 r. zmienionej Uchwałą Nr 78/2009 Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 2009 r.

Głównymi działaniami realizowanych w ramach programu wieloletniego było wspieranie decyzji dotyczących kształtowania środowiska rolniczego, zrównoważony rozwój produkcji rolniczej bezpiecznej dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz ograniczanie niekorzystnych oddziaływań rolnictwa na środowisko.

2. **„Program zwalczania choroby Aujeszkiego u świń”** - w roku 2009 kontynuowano realizację programu – w większości województw zakończono pierwsze próbkobranie. We wszystkich województwach na ukończeniu jest drugie i trzecie próbkobranie. Województwo lubuskie i część powiatów w pozostałych województwach rozpoczęła stałe monitorowanie choroby. Weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (Dz. U. z 2008 r., Nr 64, poz. 397, z późn. zm.).

3. Program wieloletni „**Ulepszanie roślin dla zrównoważonych AgroEkoSystemów, wysokiej jakości żywności i produkcji roślinnej na cele nieżywnościowe**”. W 2009 r. realizowano 37 zadań podzielonych na 8 obszarów badawczych określonych w załączniku nr 1 do uchwały nr 117/2008 Rady Ministrów z dnia 27 maja 2008 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Ulepszanie Roślin dla Zrównoważonych AgroEkoSystemów, Wysokiej Jakości Żywności i Produkcji Roślinnej na Cele Nieżywnościowe”, zmienionej uchwałą nr 97/2009 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2009 r., oraz umowach na realizację programu w roku 2009.

4. Program wieloletni „**Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego**” na lata 2009-2013 - w ramach Programu przewidziano wykonanie 35 **zadań** (prac badawczych) z zakresu ochrony zdrowia publicznego i ochrony zdrowia zwierząt, które obejmują cztery grupy tematyczne:

- kontrola występowania substancji niedozwolonych w żywności zwierzęcego pochodzenia i substancji niepożądanych w paszach (7 zadań);
- ocena występowania chorób odzwierzęcych (16 zadań);
- ocena stanu występowania chorób zakaźnych (12 zadań);
- szkolenia dla Inspekcji Weterynaryjnej.

5. Program wieloletni „**Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodniczej w celu zapewnienia wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodniczych oraz zachowania bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów**”.

W 2009 r. ze względu na ograniczenie środków budżetowych, w ramach programu wieloletniego realizowano zadania z zakresu badania pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych, tworzenia postępu biologicznego i jego wykorzystanie w systemie zrównoważonej produkcji sadowniczej oraz ochrony różnorodności biologicznej roślin warzywnych, sadowniczych i ozdobnych (bank genów). Realizacja pozostałych zadań została w 2009 r. zawieszona. Jednocześnie Uchwała Nr 106/2009 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2009 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodniczej w celu zapewnienia wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodniczych oraz zachowania bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów” wydłużyła okres realizacji programu na lata 2008 -2014, dla zadań, które nie były realizowane w 2009 r.

6. Program wieloletni „**Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska**” - zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały Rady Ministrów Nr 260/2005 z dnia 5 października 2005 r. wykonano 27 zadań dotyczących:

- ochrony terenu kraju przed przedostawaniem i rozprzestrzenianiem się organizmów kwarantannowych i innych stanowiących szczególne zagrożenia,
- ochrony ludzi, zwierząt i środowiska przed ujemnymi skutkami stosowania środków ochrony roślin wraz z kontrolą bezpieczeństwa żywności,
- ograniczania strat w plonach roślin uprawnych z zachowaniem bezpieczeństwa żywności ,
- kontroli i ograniczania ryzyk następstw stosowania środków ochrony roślin.

7. Program wieloletni „**Biologiczne, środowiskowe i technologiczne uwarunkowania rozwoju produkcji zwierzęcej**”. Program realizowany przez Instytut Zootechniki PIB w

Krakowie, prowadzony w okresie 2006-2011 wg ustalonego harmonogramu na poszczególne lata, obejmuje zadania (prace badawcze) z zakresu:

- biologicznych uwarunkowań rozwoju produkcji zwierzęcej (8 zadań);
- technologicznych i środowiskowych uwarunkowań rozwoju produkcji zwierzęcej oraz pozyskiwania produktów pochodzenia zwierzęcego (5 zadań);
- oceny wartości pokarmowej pasz i ich jakości (4 zadań).

Pełne wymierne efekty programu będą możliwe do oszacowania po wykonaniu całości tych badań. Dotychczasowe cząstkowe osiągnięte efekty uzasadniają dalsze prowadzenie tych badań.

8. Program Wieloletni „**Ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej**”. Program ten składał się z 8 tematów podzielonych na 24 zadania obejmujące podstawowe zagadnienia z zakresu społeczno-ekonomicznego rozwoju rolnictwa, gospodarki żywnościowej i regionów wiejskich. Badania prowadzone w ramach programu zostały opublikowane w wydawnictwach Instytutu w serii raportów programu wieloletniego, a także są udostępniane bezpłatnie na stronach internetowych IERiGŻ-PIB.

c) Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich

Wyznaczonym w SRK kierunkiem działań na obszarach wiejskich jest rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. W ramach PROW 2007-2013 wsparcie tego kierunku odbywa się poprzez realizację działań: „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa”, „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”, „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Działanie „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” wdrażane jest w ramach dwóch schematów: schemat I – Scalanie gruntów, schemat II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi. Celem działania w ramach schematu I jest poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wykonanie prac scaleniovych, wytyczenie i urządzenie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz dojazdów do zabudowań gospodarczych, wydzielenie, bez procedury wywłaszczeniowej, niezbędnych gruntów na cele infrastruktury technicznej i społecznej w ramach postępowania scaleniwego. Natomiast celem działania w ramach schematu II jest poprawa jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych., zwiększenie retencji wodnej , poprawę ochrony użytków rolnych przed powodzią.

Celem działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” jest poprawa usług na obszarach wiejskich, obejmujących elementy infrastruktury technicznej, warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy, co przyczyni się do poprawy warunków życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Natomiast działanie „Odnowa i rozwój wsi” ma wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Powyższe działania zostały uruchomione w 2009 r. W ramach działania „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa”

ogółem (schemat I i II) złożono 264 wnioski o przyznanie pomocy oraz wydano 119 decyzji przyznających wsparcie. Zatwierdzone do realizacji operacje w ramach schematu I umożliwią scalenie 11 640,01 ha gruntów. Operacje zatwierdzone do realizacji w ramach schematu II dotyczyły zaś głównie budowy lub remontu urządzeń melioracji wodnych podstawowych (84%). W ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” złożono 1 938 wniosków o przyznanie pomocy. Najwięcej wniosków złożono w województwie mazowieckim, lubelskim oraz wielkopolskim, najmniej zaś w województwie lubuskim oraz opolskim. Do końca 2009 r. podpisano 822 umowy, 85% z nich dotyczyło inwestycji związanych z zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w tym budowy lub rozbudowy systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej. Natomiast w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” złożono 2 986 wniosków o przyznanie pomocy. Najwięcej wniosków złożono w województwie: mazowieckim, wielkopolskim oraz łódzkim, a najmniej w województwie lubuskim. Do końca 2009 r. podpisano 2595 umowy. Najwięcej umów podpisano na realizację inwestycji w zakresie budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów infrastruktury publicznej (71%). Pozostałe umowy dotyczyły inwestycji w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych w zakresie turystyki (16%), zachowania dziedzictwa kulturowego (8,5%) oraz zaspokajania potrzeb społecznych w zakresie sportu i rekreacji (4,5%). Dominującą grupą beneficjentów działania były gminy (1 792). W ramach tego działania zrealizowano płatności na kwotę prawie 2 mln zł.

Działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” przyczyniło się do tworzenia nowych placówek przedszkolnych na obszarach wiejskich. Spośród 4 984 wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2009 r., 21 dotyczyło zakładania lub rozwijania działalności objętych kodami PKD 85.10.Z *Wychowanie przedszkolne* oraz PKD 88.91.Z *Opieka dzienna nad dziećmi*.

Ponadto, w 2009 r. przyjęto „Program pomocy środowiskom popegeerowskim”, który przewiduje bezzwrotną pomoc finansową udzielaną przez Agencję Nieruchomości Rolnych, dla samorządów, na których terenie są zlokalizowane osiedla byłych pracowników PGR. Na realizację programu bezzwrotnej pomocy finansowej gminom i spółdzielniom mieszkaniowym w latach 2009-2011 przewidziano 180 mln zł (ok. 60 mln zł rocznie). Środki będą przekazywane na cele inwestycyjne w zakresie niezbędnej infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacji, remonty budynków, lokali, obiektów infrastruktury technicznej, w tym drogi osiedlowe itp.). W ramach programu do końca listopada 2009 r. łącznie przekazano 42 mln zł, w tym 37 mln zł gminom i 5 mln zł spółdzielniom mieszkaniowym”.

d) Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi

W ramach PROW 2007-2013 realizacji tego kierunku SRK służy oś 4. Leader. Leader jest oddolnym podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanym przez lokalne grupy działania (LGD), polegającym na opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju (LSR) oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, itp., wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego.

Do końca 2009 r. Samorzady Województw podpisały 338 umów z wybranymi lokalnymi grupami działania na realizację lokalnych strategii rozwoju, z czego: 216 umów zostało zawartych z nowoutworzonymi lokalnymi grupami działania, a 122 z już istniejącymi LGD, które wcześniej ubiegały się o pomoc w ramach Pilotażowego Programu Leader+ SPO „Restrukturyzacja...”.

W ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” pierwsze nabory wniosków rozpoczęły się w 2009 r. W ramach tego działania wdrażane są operacje, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy działań osi 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi” oraz inne projekty, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach osi 3., ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tzw. małe projekty. Ogółem w ramach działania złożono 690 wniosków o przyznanie pomocy.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (Dz. U. Nr 128 poz. 822) wnioski o przyznanie pomocy na operacje polegające na: przygotowaniu projektu współpracy można składać w terminie do 30 czerwca 2013 r., realizacji projektu współpracy można składać w terminie do 31 grudnia 2013 r. Omawiane działanie zostało uruchomione w 2009 r. Do końca 2009 r. w ramach działania złożono 4 wnioski o przyznanie pomocy. Wnioski te zostały złożone w województwie mazowieckim, wielkopolskim oraz lubuskim.

W ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” lokalne grupy działania złożyły wnioski o przyznanie pomocy, które dotyczą realizacji 681 operacji. W 2009 r. złożono wnioski, które dotyczyły realizacji 337 operacji. Do końca 2009 r. zawarto umowy umożliwiające realizację 335 operacji. Umowy te dotyczą realizacji 4 467 zadań, które umożliwią realizację operacji w zakresie: realizacji wydarzeń o charakterze promocyjnym oraz szkoleń lokalnych liderów - 1 827 zadań, informowania o obszarze działania LGD oraz o LSR - 1 337 zadania, szkolenia kadr biorących udział we wdrażaniu LSR - 1 079 zadania. W ramach działania zrealizowano płatności na kwotę 11,7 mln zł.

Wśród form pomocy krajowej realizującej opisywany kierunek rozwoju obszarów wiejskich wyróżnić można udzielanie przez ARiMR poręczeń kredytów studenckich w celu podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi. W 2009 r. ARiMR udzieliła 468 poręczeń spłaty kredytów studenckich na łączną kwotę 5,84 mln zł.

Ponadto, w ramach przyjętego przez Radę Ministrów dokumentu *Założenia do nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* zwiększa się dostępność do studiów wyższych szczególnie dla osób mniej zamożnych, wywodzących się z rodzin o niskim kapitale kulturowym oraz zamieszkałych daleko od aglomeracji miejskich. Kwestia ta dotyczy również racjonalizacji systemu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów oraz zwiększenia dostępności do kredytów studenckich.

Priorytet 6 SRK: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Dane statystyczne o zjawiskach społeczno-gospodarczych w regionach w 2009 r. wskazują, iż w procesach rozwojowych regionów widoczna była kontynuacja tendencji z ostatnich lat, ale w warunkach spowolnienia gospodarczego.

Spowolnienie tempa rozwoju gospodarczego, jakie było udziałem całej gospodarki w 2009 r. (1,8% wobec 5,1% w 2008 r. i 6,8% w 2007 r.) dotknęło zarówno regiony uprzemysłowione, charakteryzujące się dużym udziałem produkcji na eksport (dolnośląskie, śląskie, małopolskie), jak i regiony o relatywnie niewielkim udziale produkcji przemysłowej, odnotowujące jej znaczący spadek rzędu 8 – 10% r/r przy spadku 3,2% w kraju (np. lubelskie, świętokrzyskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie). Niekorzystne zjawiska na rynku pracy z największym nasileniem wystąpiły w regionach słabiej rozwiniętych ekonomicznie, głównie w warmińsko-mazurskim (najwyższa stopa bezrobocia rejestrowanego –16,5% wobec 11,9% w kraju) i zachodnio-pomorskim (najniższy wśród województw wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 – 64 lata na poziomie 54,9% wobec 59,3% w kraju). Spadek nakładów inwestycyjnych – w kraju o 11,5% w 2009 r. w ujęciu rocznym – wystąpił we wszystkich województwach poza pomorskim, największy (rzędu 30% r/r) - w podkarpackim, podlaskim, wielkopolskim i warmińsko-mazurskim. Wskaźniki ilustrujące jakość życia dotyczące np. zagrożenia ubóstwem, dostępności edukacji przedszkolnej czy stanu zdrowia pokazują systematyczną poprawę w regionach, ale także nadal utrzymujący się dystans dzielący m.in. regiony Polski wschodniej od województw najwyżej rozwiniętych.

Kształtowanie się w ostatnich latach założonych w SRK w priorytecie VI „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej” wskaźników monitorujących ilustrujących poziom zróżnicowania międzyregionalnego wskazywało na nieznaczny jego wzrost w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego PKB na mieszkańca, ale stopniowe wyrównywanie się potencjałów lokalnych rynków pracy.

W ramach priorytetu 6 SRK „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej” podstawowymi kierunkami działania państwa jest podniesienie konkurencyjności polskich regionów oraz wyrównanie szans rozwojowych obszarów problemowych. Główne kierunki rozwoju regionalnego są określone w strategiach rozwoju województw opracowywanych przez władze samorządowe. Jednocześnie w 2009 r. prowadzono intensywne prace nad przygotowaniem „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie”.

Strategie realizowane są w latach 2007-2013 m.in. przez regionalne programy operacyjne (RPO) przygotowywane przy współpracy z ministrem do spraw rozwoju regionalnego. Obok działań w ramach RPO realizowane były przedsięwzięcia w ramach programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, a także komponentu regionalnego w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki. Dodatkowo do samorządów województw oddelegowano zarządzanie działaniami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

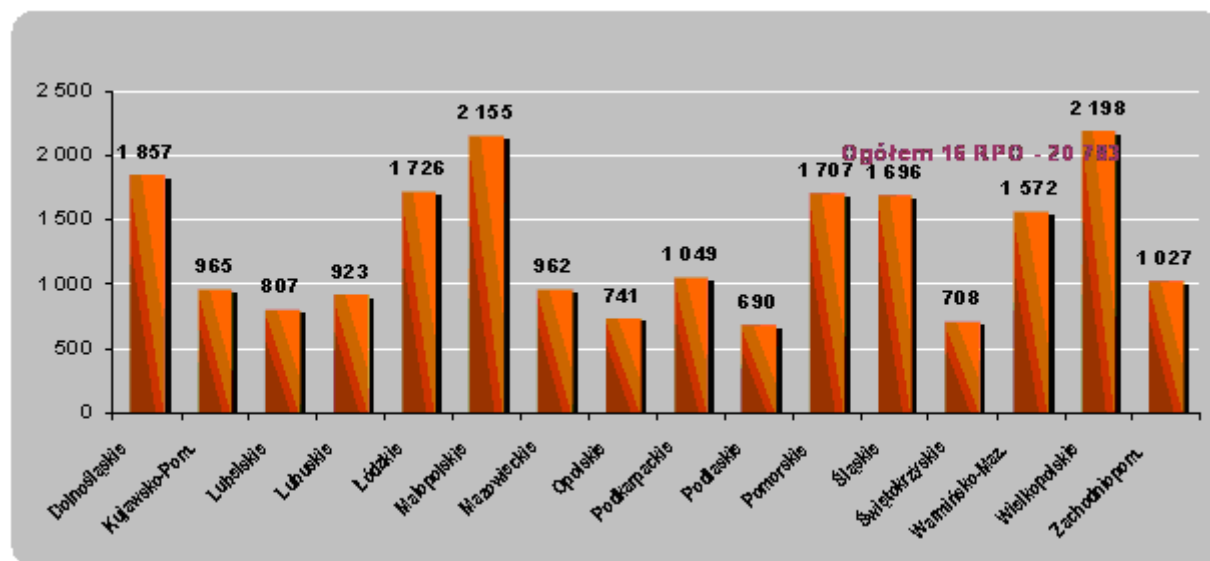
§ Regionalne Programy Operacyjne (RPO)

W 2009 r. kontynuowane były nabory wniosków o dofinansowanie realizacji projektu we wszystkich województwach. Porównując dane dotyczące 16 Regionalnych Programów Operacyjnych z końca 2008 r. z danymi z końca 2009 r., można zaobserwować znaczny wzrost zarówno liczby, jak i wartości wniosków o dofinansowanie, zawartych umów/decyzji o dofinansowanie oraz wniosków o płatność. Do końca 2009 r. wnioski o dofinansowanie (po ocenie formalnej) o najwyższej wartości złożono w województwach mazowieckim i śląskim –

odpowiednio 12,1 mld zł i 6,6 mld zł. Natomiast łączna wartość wniosków, które przeszły ocenę formalną w ramach 16 RPO w 2009 r., przekroczyła 57 mld zł.

Z kolei wartość dofinansowania (w części UE) wszystkich umów podpisanych w ramach 16 RPO w 2009 r. wyniosła ok. 20,8 mld zł. Najwyższą wartość dofinansowania, na którą zawarto umowy, odnotowano w województwach: wielkopolskim (2,2 mld zł) i małopolskim (2,1 mld zł), zaś najniższą w województwie podlaskim (0,7 mld zł).

Wykres 1. Wartość umów (decyzji) zawartych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (środki UE w mln zł) – stan na koniec 2009 r.

Źródło: Opracowanie DKR MRR, Sprawozdanie z realizacji w 2009 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, Warszawa, czerwiec 2009.

Do 31 grudnia 2009 r. w 16 województwach złożono łącznie niemal 6 tys. wniosków o płatność na kwotę 8,6 mld zł. Pod względem liczby wniosków liderem było województwo małopolskie (743 wnioski), natomiast pod względem wartości – województwo wielkopolskie (1,1 mld zł).

§ Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

Ze względu na przeznaczenie przeważającej części alokacji Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na projekty indywidualne, najważniejsze działania podejmowane w 2009 r. koncentrowały się na przygotowaniu beneficjentów do realizacji projektów indywidualnych, a także monitorowaniu realizacji zobowiązań wynikających z postanowień podpisanych pre-umów. Ponadto, w 2009 r. prowadzona była ocena formalna i merytoryczna wniosków o dofinansowanie, złożonych w trakcie pierwszych naborów w I osi priorytetowej *Innowacyjna gospodarka*.

Do końca 2009 r. w ramach PO RPW złożono 107 wniosków o dofinansowanie, poprawnych pod względem formalnym, na kwotę ponad 3,4 mld zł (w części dofinansowania ogółem), przy czym zdecydowaną większość stanowiły wnioski złożone w ramach I osi priorytetowej. Od uruchomienia programu podpisano 77 umów o wartości dofinansowania UE 2,6 mld zł, czyli ponad 27% alokacji dla PO RPW na lata 2007-2013. Ponadto, do końca 2009 r.

zatwierdzono 212 wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych 550,7 mln zł, w tym dofinansowanie UE – 488,6 mln zł, co stanowiło 5,2 % alokacji dla PO RPW.

W 2009 r. największe wydatki w ramach PO RPW zostały przeznaczone na rozwój infrastruktury systemu oświaty – 170 034 188,73 zł (w tym kwota wydatków uznanych za kwalifikowane – 168 013 246,33 zł), co stanowiło 30% wszystkich wydatków w ramach PO RPW, oraz na rozwój transportu miejskiego – 104 702 304, 96 zł i usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw – 99 748 230,17 zł. Jeśli chodzi o obszary wiejskie, to największa kwota została przeznaczona na budowę dróg krajowych – 20 088 365,08 zł.

§ Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W 2009 roku w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dynamicznie wzrastała zarówno liczba składanych wniosków, jak i podpisywanych umów. Poszczególne instytucje uczestniczące we wdrażaniu komponentu regionalnego PO KL kontynuowały proces ogłaszania konkursów.

W ramach komponentu regionalnego najwięcej wniosków (poprawnych pod względem formalnym) od początku uruchomienia programu do końca 2009 r. złożono w priorytecie IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* – 22 312 wniosków o wartości dofinansowania ze środków publicznych ok. 9,8 mld zł. Najwięcej wniosków przypadło na działanie 9.1 *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* – 10 311.

Kolejnymi priorytetami z największą liczbą złożonych wniosków, poprawnych pod względem formalnym, były Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki* i VII *Promocja integracji społecznej* – w priorytecie VIII złożono ponad 14 tys. wniosków o wartości dofinansowania ze środków publicznych ok. 11,3 mld zł, a w priorytecie VII – 13,6 tys. wniosków o wartości dofinansowania ze środków publicznych ok. 5 mld zł. Natomiast w priorytecie VI złożono ogółem 10,3 tys. wniosków poprawnych pod względem formalnym na kwotę ok. 9, 7 mld zł (w części dofinansowania ze środków publicznych).

W 2009 r. kontraktacja środków EFS w ramach PO KL systematycznie wzrastała, czego dowodzi liczba podpisywanych umów. Od początku wdrażania programu do dnia 31 grudnia 2009 r. podpisano w ramach komponentu regionalnego ponad 13,2 tys. umów, o wartości dofinansowania EFS ok. 7,4 mld zł. W tym samym okresie złożono ponad 30 tys. wniosków o płatność na kwotę ok. 3,3 mld zł.

W 2009 r., w ramach komponentu regionalnego PO KL największa kwota (ok. 46% wszystkich wydatków tego komponentu) została wydana na działania związane z wdrażaniem aktywnych i prewencyjnych instrumentów rynku pracy – 1 502 501 390 zł. Na obszary wiejskie w ramach tej kategorii interwencji przeznaczono 23 862 256,77 zł. Innymi istotnymi kierunkami wsparcia były:

§ wspieranie integracji i powrotu do zatrudnienia dla osób w gorszym położeniu; zwalczanie dyskryminacji w dostępie do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz promowanie akceptacji dla różnorodności w miejscu pracy – 481 509 537,63 zł, w tym dla obszarów wiejskich – 40 807 543,77 zł,

§ działania na rzecz zwiększenia udziału w kształceniu i szkoleniu przez całe życie, w szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz ograniczenia przedwczesnego porzucania skolaryzacji oraz zminimalizowania dyskryminacji ze względu na płeć oraz poprzez działania na rzecz poprawy jakości i dostępu do kształcenia i szkoleń na poziomie początkowym, zawodowym i wyższym – 358 846 586 zł, w tym dla obszarów wiejskich – 69 147 333,36 zł.

§ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW)

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oddelegowało funkcje zarządzania samorządom województw w ramach następujących działań PROW 2007-2013: poprawa infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa w zakresie scalania gruntów oraz gospodarowania rolniczymi zasobami wodnymi, podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, odnowa i rozwój wsi oraz wdrażanie lokalnych strategii rozwoju.

§ Nowy paradygmat polityki wobec regionów

Realizując działania na rzecz rozwoju regionalnego, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podejmowało inicjatywy mające na celu wypracowanie nowego paradygmatu polityki regionalnej (szeroko obecnie dyskutowanego na forum OECD i Wspólnot Europejskich), który wskazuje konieczność terytorialnego ukierunkowania polityki społeczno-gospodarczej. Takie podejście ma umożliwić bardziej precyzyjne uwzględnianie lokalnych uwarunkowań, wzmocnienie i efektywne wykorzystanie lokalnych przewag i potencjałów rozwojowych (potencjał wiedzy, umiejętności, specjalizacji oraz powiązań między poszczególnymi podmiotami/czynnikami rozwoju i wzrostu) by w rezultacie przyczynić się do odblokowania procesów wzrostowych. Wprowadzane podejście terytorialne będzie sprzyjać lepszemu wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów różnego typu obszarów.

Nowy paradygmat polityki regionalnej przyjęto w przygotowanym przez MRR w 2009 r. projekcie „**Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie**”. Strategia została zaakceptowana na posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju w dniu 25 sierpnia 2009 r. Sporządzenie kompleksowego średniookresowego dokumentu strategicznego odnoszącego się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim wynika bezpośrednio z zapisów „ustawy o zasadach”.

Dokument określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wprowadza szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Wiele propozycji dotyczy zarządzania politykami ukierunkowanymi terytorialnie i obejmuje zagadnienia współpracy, koordynacji, efektywności, monitorowania i ewaluacji. Projekt KSRR zakłada także dalsze wzmocnienie roli regionów w osiągnięciu celów rozwojowych kraju. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny. Szczegółowe propozycje rozwiązań dotyczą przede wszystkim:

- odejścia od postrzegania polityki regionalnej wyłącznie przez zróżnicowania przestrzenne mierzone na poziomie regionów, na rzecz wykorzystania potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwoju kraju: kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności,
- odejścia od podziału na polityki inter- i intraregionalną, na rzecz jednej, wspólnej polityki (ze wspólnymi celami) określającej cele w odniesieniu do terytorium dla wszystkich podmiotów publicznych; każdy z tych podmiotów realizuje inne zadania zgodnie ze sferą swojej kompetencji,

- wykorzystania modelu rozprzestrzeniania procesów rozwojowych, jako podstawy myślenia o kierunkach przepływów kapitału, osób i wiedzy,
- większej efektywności działań w ramach polityki regionalnej przez skoncentrowanie interwencji polityki regionalnej na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych (obszarach strategicznej interwencji),
- wprowadzenia kompleksowego systemu integracji i koordynacji polityk publicznych mających istotny wpływ terytorialny z celami polityki regionalnej określonych dla poszczególnych terytoriów,
- wprowadzenia nowych instrumentów partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie – kontraktu terytorialnego,
- dalszej decentralizacji zarządzania państwem i racjonalizacji systemu zarządzania i finansowania polityk publicznych, przez określenie najbardziej efektywnego poziomu dostarczania usług publicznych,
- zwiększenia efektywności polityki regionalnej m.in. przez szerokie zastosowanie zasady warunkowości i mechanizmów konkurencji w dostępie do środków publicznych jako nagrody opartej o realizację założonych wskaźników rzeczowych,
- przemodelowania systemu finansowania polityki regionalnej przez oparcie go o wieloletni plan finansowy i kontrakty terytorialne.

Okres obowiązywania KSRR wyznaczony jest do roku 2020. Taki horyzont czasowy pozwoli na wdrożenie wielu proponowanych instrumentów i jednocześnie obejmie całą przyszłą perspektywę finansową UE (prawdopodobnie 2014-2020), co będzie miało podstawowe znaczenie dla sposobu wykorzystywania środków Unii Europejskiej w ramach koncepcji nowej polityki regionalnej zawartej w tym dokumencie. Zakłada się przy tym, że poszczególne zapisy dokumentu będą wdrażane stopniowo od 2010 r., tak, aby całość proponowanych zmian o charakterze instytucjonalno-prawnym była wdrożona przed rokiem 2013.

Projekt dokumentu poddany był szerokim konsultacjom. Od września do grudnia 2009 r. odbywały się spotkania z przedstawicielami resortów, instytucji oraz społeczeństwa, które jest ostatecznym adresatem polityki regionalnej. Przeprowadzono m.in. 16 regionalnych konferencji konsultacyjnych we współpracy z samorządami województw, spotkania eksperckie oraz międzyresortowe.

Proces konsultacji projektu KSRR zakończył się w listopadzie 2009 r., a jego przebieg oraz podsumowanie zamieszczono w „**Raporcie z debaty publicznej nad projektem Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**”.

III. Finansowanie SRK 2007-2015

Działania z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego i terytorialnego finansowane były zarówno ze źródeł krajowych, jak i zagranicznych. Były to środki z budżetu państwa i źródeł samorządowych, środki inwestycji zagranicznych oraz środki z funduszy unijnych.

Przedstawione poniżej zestawienie środków finansowych w 2009 r. powstało w oparciu o „Informację z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2009” przygotowaną przez Ministerstwo Finansów. W 2009 r. po raz pierwszy zakresem budżetowania zadaniowego objęto wszystkich dysponentów budżetu, co stanowiło 100% wydatków budżetu państwa zaprezentowanych w ramach dwudziestu dwóch funkcji państwa. Poniższe zestawienie obejmuje te wydatki budżetowe, które służą realizacji celów SRK – wg priorytetów przyjętych w SRK.

W 2009 r. na realizację wszystkich funkcji państwa, wydatkowano ogółem 298 028,48 mln. zł. Na realizację celów SRK wydano łącznie **130 044,66** mln zł (w tym wydatki wojewodów 23 541,66 mln zł), co stanowiło 43,6% wszystkich wydatków.

Priorytet SRK	środki w mln zł	w tym wydatki wojewodów w mln zł.
Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	7 801,13 (6% środków)	291,21
Gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa	172,23	118,00
Wzrost konkurencyjności gospodarki	1 454,18	0,13
Prowadzenie badań naukowych, infrastruktura i promocja nauki	4 544,60	
Wykonywanie czynności z zakresu ochrony własności intelektualnej i przemysłowej	305,96	
Ochrona konkurencji i konsumentów	135,58	86,79
Informatyzacja działalności i budowa społeczeństwa informacyjnego	776,13	2,94
Promocja polskiego eksportu	303,07	
Wspieranie rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego (w ramach realizacji WPR)	109,38	83,36
Priorytet 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	37 358,44 (28,73% środków)	5 062,71
Rozwój infrastruktury dróg i bezpieczeństwo transportu drogowego*	8 636,41 ¹⁹	814,34
Rozwój transportu kolejowego i intermodalnego	2 508,03	0,53
Rozwój i bezpieczeństwo transportu lotniczego i infrastruktury lotniczej	1,36	0,13
Rozwój i administrowanie żeglugi śródlądowej	4,49	0,36
Regulacja rynku transportu drogowego, kolejowego, lotniczego oraz wodnego	597,70	543,88

¹⁹ Podana kwota obejmuje wydatki Ministra Infrastruktury (MI) – dysponenta części 39 budżetu państwa w wysokości 7 822,07 mln zł oraz wydatki wojewodów – dysponentów części 85 budżetu państwa na kwotę 814,34 mln zł. Wydatki MI uwzględniają oprócz wydatków budżetowych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) w wysokości 7 813,21 mln zł, także wydatki budżetowe: Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT), Sekretariatu Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (SKRBRD/TRD), Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego (GITD), Departamentu Dróg i Autostrad w Ministerstwie Infrastruktury (TA) oraz Departamentu Transportu Drogowego w Ministerstwie Infrastruktury (TD). Nie uwzględniają natomiast środków niewygaszonych za 2008 (wydanych w 2009) w wysokości 316,83 mln zł oraz środków wydanych na cele obronne – 2,61 mln zł. (Źródło danych – Ministerstwo Infrastruktury).

Priorytet SRK	środki w mln zł	w tym wydatki wojewodów w mln zł.
Nadzór nad bezpieczeństwem transportu drogowego, kolejowego, lotniczego oraz wodnego	53,67	10,99
Bezpieczeństwo w obszarach morskich	362,50	
Zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, nowoczesne metody leczenia i promocja zdrowia	5 305,97	2 795,21
Realizacja polityki lekowej państwa, nadzór nad rynkiem produktów leczniczych	80,75	22,96
Bezpieczeństwo energetyczne i nadzór nad rynkiem energii	624,44	
Tworzenie warunków i wsparcie rozwoju budownictwa (w tym gospodarka mieszkaniowa)	1 150,47	194,05
Wspieranie rozwoju i regulacja rynku telekomunikacyjnego i pocztowego	52,92	
Kształtowanie bioróżnorodności	158,62	26,48
Kontrola i monitoring stanu środowiska (w tym przeciwdziałanie zmianom klimatu i racjonalna gospodarka odpadami)	65,41	
Racjonalne gospodarowanie zasobami	365,30	2,45
Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska	437,00	16,03
Nadzór sanitarno-epidemiologiczny	928,21	
Podnoszenie poziomu jakości kształcenia i kadr i wsparcie procesu nauczania	4 361,11	232,92
Zapewnienie powszechności kształcenia	9 099,10	300,19
Rozwój i promocja turystyki w kraju i zagranicą	41,86	
Wspieranie sportu i infrastruktury sportowej	993,45	0,65
Podtrzymywanie i rozpowszechnianie tradycji narodowej i państwowej	34,49	0,88
Ochrona dziedzictwa narodowego, rozbudowa infrastruktury i promocja kultury	1 495,20	100,69
Priorytet 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	2 407,46 (1,85% środków)	17,07
Kształcenie zawodowe - dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	341,16	
Poprawa warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach górniczych	50,80	
Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu	866,37	10,44
Budowa nowoczesnych stosunków pracy	278,19	
Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i zwalczanie nierówności na rynku pracy	748,94	6,38
Wspieranie rozwoju i organizowanie dialogu i partnerstwa społecznego	7,45	0,25
Wspieranie Polonii i Polaków za granicą	114,54	
Priorytet 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	54 794,21 (42,13% środków)	15 457,03
Bezpieczeństwo publiczne	12 933,20	2 276,23
Zapewnienie bezpieczeństwa najważniejszym osobom, obiektom i urządzeniom w państwie	191,33	
Ochrona granicy państwowej i kontrola ruchu granicznego	1 924,38	274,09
Obrona Państwa oraz Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej	15 711,07	41,15
Wkład Polski do wspólnej obrony w ramach NATO i UE oraz wspieranie procesu stabilizacji i operacji humanitarnych	1 181,35	

Priorytet SRK	środki w mln zł	w tym wydatki wojewodów w mln zł.
Promocja, reprezentowanie i ochrona interesów RP za granicą oraz działalność na rzecz światowego pokoju	1 131,03	
Nadzór nad bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną	124,03	
Pomoc i integracja społeczna	3 865,24	3 820,46
Wspieranie rodziny, działalność opiekuńczo-wychowawcza i przeciwdziałanie dyskryminacji	8 667,68	8 631,09
Ochrona Praw Obywatelskich (w tym praw dziecka)	53,49	
Obsługa administracyjna obywateli i cudzoziemców	729,05	402,76
Podtrzymywanie tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych	25,79	10,58
Utrzymanie stosunków między Państwem a kościołem i związkami wyznaniowymi	101,09	0,68
Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, wykonywanie kar i przeciwdziałanie przestępczości	8 155,48	
Priorytet 5. Rozwój obszarów wiejskich	18 316,63 (14,08% środków)	2 070,04
Wspieranie rozwoju produkcji roślinnej i zwierzęcej	934,67	739,69
Ochrona zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia publicznego w zakresie weterynarii	543,62	509,68
Kształtowanie ustroju rolnego państwa i realizacja Wspólnej Polityki Rolnej	15 998,00	2,03
Wspieranie rozwoju infrastruktury wsi	793,31	783,27
Nadzór nad zdrowotną jakością środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego w miejscach ich pozyskiwania, wytwarzania, przetwarzania i składowania	47,02	35,38
Priorytet 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	9 366,79 (7,2% środków)	643,60
Wsparcie rozwoju regionalnego kraju	9 366,79	643,60
RAZEM	130 044,66	23 541,66

* W 2009 r. na rozwój infrastruktury drogowej, poza środkami budżetowymi, zostało przeznaczonych 10 111,19 mln zł z Krajowego Funduszu Drogowego (źródło – dane Ministerstwa Infrastruktury).

Źródło: Tabela opracowana przez MRR na podstawie materiału Ministerstwa Finansów „Informacja z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2009”.

Istotnym źródłem finansowania SRK są środki pozyskiwane z budżetu Unii Europejskiej, zarówno w ramach **Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006 (NPR)**, jak również **Narodowej Strategii Spójności (Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013)**.

Suma środków publicznych zaangażowanych w realizację NPR 2004-2006 wynosiła 17,1 mld euro, w tym wartość dostępnych środków wspólnotowych – 12,8 mld euro. Na powyższą kwotę środków UE składają się: współfinansowanie siedmiu Programów Operacyjnych realizowanych w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty w wysokości 8,3 mld euro, współfinansowanie dwóch Inicjatyw Wspólnotowych (Interreg i Equal) w wysokości 355 mln euro oraz środki Funduszu Spójności wynoszące 4,3 mld euro. Absorpcja środków wspólnotowych wymagała zaangażowania krajowych środków publicznych w wysokości 4 271 mln euro.

Od uruchomienia perspektywy 2004–2006 do końca 2009 r., w ramach 7 Programów Operacyjnych oraz 2 Inicjatyw Wspólnotowych, blisko 89 tys. projektów zostało objętych

dofinansowaniem w wysokości ok. 35,5 mld zł (w części UE). W 2009 r. dobiegało końca wdrażanie programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych w ramach NPR. Procesy naboru wniosków o dofinansowanie oraz podpisywania umów/wydawania decyzji o dofinansowaniu miały miejsce - ze względu na wydłużenie okresu kwalifikowalności wydatków - do 30 czerwca 2009 r.²⁰ W ramach procesu dokonywania płatności na rzecz beneficjentów w 2009 r. zrefundowano ze środków funduszy strukturalnych wydatki w wysokości 4,9 mld zł, co stanowi ponad 14% środków funduszy strukturalnych wypłaconych od uruchomienia programów.

W 2009 r. w ramach siedmiu Programów Operacyjnych, IW Equal oraz IW INTERREG IIIA:

- złożono wnioski o dofinansowanie poprawne pod względem formalnym o wartości wnioskowanego wsparcia ze środków wspólnotowych przekraczającej 1 813 mln zł (od początku uruchomienia na 76,4 mld zł, co stanowi 224 % alokacji);
- podpisano umowy lub wydano decyzje o dofinansowanie realizacji projektów angażujące środki UE na łączną kwotę 0,5 mld zł (od początku wdrażania wartość podpisanych umów/wydanych decyzji wyniosła 35,3 mld zł, co stanowi ponad 108% alokacji);
- zrealizowano na rzecz beneficjentów płatności ze środków UE w kwocie 4,9 mld zł (od początku uruchomienia wartość ta wyniosła 35 mld zł, co stanowi 107% alokacji);
- skierowano do KE wnioski o płatność na kwotę 991 mln euro (łącznie złożono do KE wnioski o płatność na kwotę blisko 8,1 mld euro, co odpowiada 94,1% alokacji);
- KE dokonała płatności okresowych w wysokości ok. 200 mln euro, natomiast od początku uruchomienia na kwotę 6,8 mld euro, co stanowi 78,9% alokacji, a wraz z 16% zaliczki – 95% alokacji (pozostałe 5% alokacji KE zachowuje na rozliczenie programu tytułem salda końcowego).

W ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013, Komisja Europejska przyznała Polsce ok. 67,3 mld euro. Na krajowe Programy Operacyjne przeznaczono środki wspólnotowe w wysokości 48,7 mld euro, natomiast na Regionalne Programy Operacyjne ponad 16,5 mld euro. Środki zaangażowane w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna wynoszą ponad 0,73 mld euro. Dodatkowo, ponad 1,3 mld euro przeznaczono na krajową rezerwę wykonania.

Od początku realizacji do końca grudnia 2009 r. w ramach Programów Operacyjnych:

- złożono ponad 101 tys. wniosków o dofinansowanie o wartości wnioskowanego wsparcia ze środków publicznych sięgającej ponad 233 mld zł, przy czym wnioski o dofinansowanie projektów o największej wartości złożono w ramach PO Infrastruktura i Środowisko, PO Kapitał Ludzki oraz PO Innowacyjna Gospodarka. Ponad 42 tys. wniosków o dofinansowanie przeszło w tym czasie pozytywnie etap oceny formalnej i merytorycznej, a wartość dofinansowania, o przyznanie którego ubiegano się w ramach wniosków zatwierdzonych do realizacji, sięgnęła kwoty 110,5 mld zł;
- podpisano/wydano ponad 27 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą blisko 73 mld zł. Programami, w ramach których zakontraktowano największą (bezwzględną) kwotę środków wspólnotowych są: PO Infrastruktura i Środowisko, PO Innowacyjna Gospodarka oraz PO Kapitał Ludzki, gdzie wartość podpisanych umów (wydanych

²⁰ Dla wszystkich programów z wyjątkiem PO Pomoc Techniczna oraz PIW Equal, przy czym w przypadku 2 programów IW Interreg okres kwalifikowalności wydatków wydłużono do 31 grudnia 2009 r.

decyzji) wyniosła odpowiednio 19,4 mld zł, 15,5 mld zł i 13,5 mld zł. Wśród Regionalnych Programów Operacyjnych największą kontraktację osiągnęły: RPO Województwa Wielkopolskiego oraz RPO Województwa Małopolskiego, w ramach których wartość podpisanych umów w części dofinansowania UE przekroczyła 2 mld zł. Natomiast programami najbardziej zaawansowanymi pod względem procentowej relacji wartości podpisanych umów do alokacji środków funduszy strukturalnych były: RPO Województwa Lubuskiego oraz Pomorskiego, a także PO Innowacyjna Gospodarka, w ramach których wartość umów zawartych do końca grudnia 2009 r. stanowiła ponad 45% alokacji środków funduszy strukturalnych przewidzianej na lata 2007-2013;

- wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność przekroczyła 21 mld zł, z czego blisko 16 mld zł stanowiły wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE;
- skierowano do Komisji Europejskiej 265 wniosków o płatność okresową na łączną kwotę wynoszącą 3,31 mld euro wkładu UE, z czego w samym 2009 r. przesłano do Komisji Europejskiej 263 wnioski o płatność, w ramach których wartość wnioskowanego wkładu UE wyniosła łącznie niemal 3,3 mld euro. W tym samym okresie Komisja Europejska w ramach refundacji przekazała Polsce kwotę 2,55 mld euro;
- suma środków przekazanych przez Komisję Europejską w formie zaliczki sięgnęła kwoty 6,2 mld euro (z czego w 2009 r. – 2,6 mld euro), a biorąc pod uwagę dokonane przez Komisję Europejską refundacje na rzecz strony polskiej, ogólna kwota środków przekazanych Polsce przez Komisję Europejską – w formie zaliczek oraz refundacji – wyniosła prawie 8,8 mld euro.

W ramach PROW na realizację celów SRK w 2009 r. wydatkowano kwotę 8,8 mld, w tym 6,8 mld stanowiły środki unijne.

IV. Podstawowe wskaźniki realizacji SRK

Tabela: Podstawowe wskaźniki realizacji SRK zawarte w dokumencie Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 wraz z wartością wskaźników w roku 2009

Cele i priorytety	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)	Wartość wskaźnika w 2006 r.	Wartość wskaźnika w 2007 r.	Wartość wskaźnika w 2008 r.	Wartość wskaźnika w 2009 r.	Zakładana w SRK wartość wskaźnika	
							2010	2015
Cel SRK	Średnie roczne tempo wzrostu PKB (%)	3,0 (2001-05)	6,2	6,8 6,5 (2006-2007)	5,0 6,0 (2006-2008)	1,8 4,9 (2006-2009)	5,1 (2006-10)	5,2 (2011-15)
	PKB na mieszkańca wg PPS (UE25=100)	49,1	50,0	52,6	54,5	59,0	58	66
	PKB na mieszkańca wg PPS (UE27=100)	51,4	51,9	54,4	56,4	60,8		
	Średnia stopa inwestycji (%) ¹⁾	18,8 (2001-05)	19,7	21,6	22,1	21,1*	21 (2006-10)	25 (2011-15)
	Średnia roczna inflacja	2,1	1,0	2,5	4,2	3,5	2,5	2,5
	Deficyt sektora finansów publicznych w % PKB ²⁾	2,5	3,6	1,9	3,7	7,1	2,5	2,0
	Dług publiczny w % PKB ³⁾	42,0	47,7	45,0	47,2	51,0	51,7	47,0
	Dochód na osobę ⁴⁾ (zł)	732	802,4	894,5	1006,6	1071,7	950	1190
	Struktura pracujących (w wieku powyżej 15 lat) wg sektorów gospodarki ⁵⁾ (%)							
	- sektor I	17,4	15,8	14,7	14,0	13,3	15,0	11,0
	- sektor II	29,2	30,0	30,8	31,9	31,1	27,5	26,0
	- sektor III	53,4	54,2	54,5	54,1	55,6	57,5	63,0
	Udział usług rynkowych w wartości dodanej brutto (%)	49,6	50,1	49,7	50,9		51,0	55,0
	Stopa bezrobocia (%)	17,6	13,8	9,6	7,1	8,2	12,0	9,0
	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach socjalnych (% ludności)	17 (2003)	19	17	17		15	13
	Przeciętna długość życia (lata):							
	-kobiet	79,4	79,6	79,7	80,0	80,1	80,6	81,2
	-mężczyzn	70,8	70,9	71,0	71,3	71,5	73,3	74,5
	Umieralność niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,4	6,0	6,0	5,6	5,6	5,5	5,0
	Priorytet I Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	Nakłady ogółem na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w % PKB	0,56 (2004)	0,56	0,57	0,61		1,5
Udział podmiotów gospodarczych w nakładach na działalność B+R (%) ⁷⁾		22,6 (2004)	25,1	24,5	26,6		30	40
Udział produktów wysokiej oraz średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle ⁸⁾ (%)		30,1 (2004)	31,6	31,5	31,1		35	40
Eksport towarów na 1 mieszkańca – tys. EUR		1,9	2,3	2,7	3,1	2,5***	3,5	4,9
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE25=100)		62,7	58,5	59,6	60,0	62,9	70,0	80,0
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE27=100)		61,4	60,8	61,8	62,0	65,1*		
Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (mld USD, wg NBP)		9,6	19,9	23,7	14,8	11,5***	10,0	10,0

Cele i priorytety	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)	Wartość wskaźnika w 2006 r.	Wartość wskaźnika w 2007 r.	Wartość wskaźnika w 2008 r.	Wartość wskaźnika w 2009 r.	Zakładana w SRK wartość wskaźnika	
							2010	2015
Cele i priorytety	Liczba patentów udzielonych rezydentom polskim (na 1 mln mieszkańców) 9) 10)	20 (2004), 27,6 (2005)	29	41,0	38,0		40	65
	Wydatki na technologie informacyjne w % PKB	7,2 (2004)	1,8	1,7	1,6	1,9 ^p	8,0	8,5
	Wydatki na technologie telekomunikacyjne w % PKB		4,3	3,9	3,5	4,2 ^p		
	Liczba łączy szerokopasmowych odniesiona do liczby ludności (%)	1,9	3,9	6,8	9,6	12,8	10	25
Priorytet II Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Łączna długość dróg ekspresowych (km)	258	297	330	452	571 ^a	901	2890
	Łączna długość autostrad (km)	552	663	663	765	854 ^a	1629	1913
	Energochłonność gospodarki (kg paliwa umownego na 1 EUR PKB w c. 2000 r.)	0,27	0,26	0,24	0,234 [*]		0,24	0,20
	Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w ogólnym jej zużyciu (%)	2,6	2,9	3,5	4,2		7,5	9,0
	Emisje zanieczyszczeń powietrza (kg na mieszkańca)							
	- SO2	36 (2003)	32,1	29,7	26,2		22	15
	- NOx	21 (2003)	24,2	23,2	21,8		17	15
	Recykling odpadów opakowaniowych (% ogółu wprowadzonych opakowań)	28,3 (2004)	62,5	48,2	43,0		min. 38	55-80
	Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	60	61,4	62,2	63,1	64,2	75	85
	Zgony z powodu chorób układu krążenia (liczba na 100 tys. mieszkańców)	442	442,0	449,6	453,7	456 ^{***}	400	380
	Turyści zagraniczni (przyjazdy w mln osób)	15,2	15,7	15,0	13,0	11,9	18,3	22,0
	Priorytet III Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	Wskaźnik zatrudnienia: (%)						
- osób w wieku 15-64 lata		52,8	54,5	57,0	59,2	59,3	57,0	62,0
- kobiet w wieku 15-64 lata		46,8	48,2	50,6	52,4	52,8	51,0	53,0
- osób w wieku 55-64 lata		27,2	28,1	29,7	31,6	32,3	31,0	37,0
- osób niepełnosprawnych		13,1 (IV kw 2004) 12,8 (IV kw 2005)	17,3	18,3	19,6	20,0	18	25
Stopa bezrobocia osób w wieku 15-24 lata (%)		34,6	29,8	21,7	17,3	20,6	26,0	18,0

Cele i priorytety	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)	Wartość wskaźnika w 2006 r.	Wartość wskaźnika w 2007 r.	Wartość wskaźnika w 2008 r.	Wartość wskaźnika w 2009 r.	Zakładana w SRK wartość wskaźnika	
							2010	2015
	Odsetek osób z wykształceniem średnim w populacji 15-64 lata (bez zasadniczego zawodowego)	35,2	35,9	36,0	35,9	35,6	38,0	41,0
	Odsetek osób z wykształceniem wyższym w populacji 15-64 lata	13,9	14,9	15,7	16,5	18,1	15,0	18,0
	Absolwenci na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych (% absolwentów szkół wyższych ogółem)	15 (2004)	18,8 (2005/2006)	19 (2006/2007)	18,3 2007/2008	17,4 (2008/2009)	20	25
	Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczących się i dokształcających	5,5	4,7	5,1	4,7	4,7	7	10
Priorytet IV Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	38	58,4	59,4	63,1**	67,3	50	55
	Udział w wyborach parlamentarnych (% uprawnionych)	40,6			53,9 (2007)		43	50
	Poziom zaufania do administracji publicznej ¹¹⁾	38	38		53		45	50
	Wskaźnik postrzeganej korupcji ¹²⁾	3,4	3,7	4,2	4,6	5,0	5,0	6,0
	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (%)	56,2 (2004)	62,4	64,6	65,9	67,1	60	65
	Wskaźnik efektywności rządu ¹³⁾	0,58	0,54	0,38	0,48		0,75	1,0
	Wskaźnik poczucia bezpieczeństwa (%) ¹⁴⁾	46	43	53	68	69	50	60
Priorytet V Rozwój obszarów wiejskich	Wskaźnik zatrudnienia na wsi (%) ¹⁵⁾	46,1	47,8	49,2	50,7	50,8	51	54
	Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego (ha użytków) ¹⁶⁾	7,6	7,7	7,8	7,8	8,0	8,5	10,0
	Odsetek dzieci zamieszkałych na wsi objętych wychowaniem przedszkolnym	17,5	21,4	23,1	28,5****	37,5	25	35
	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z dostępu do internetu na wsi (%)	19	25,1	28,9	36,1	50,5	40	70
	Liczba pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych ^{16) 17)}	15		14,5			12	10
Priorytet VI Rozwój regionalny	Średnie zróżnicowanie poziomu PKB na mieszkańca wg województw (%) ¹⁸⁾	25 (2003)	19,7	19,9			24	23
	Średni wskaźnik bezrobocia w 3 podregionach (NTS 3) o najwyższych stopach bezrobocia	37,0	27,4	22,9	20,1	23,1***	30	20
	Udział województw Polski Wschodniej ¹⁹⁾ w PKB	15,9 (2003)	15,3	15,3			18	20
	Poziom urbanizacji ²⁰⁾	61,4	61,3	61,2	61,1	61,0	62	65

Zródło: Polska – o ile nie zaznaczono inaczej – dane Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów i Eurostat. (* dane dostarczone przez Ministerstwo Infrastruktury).

¹⁾ Relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB.

²⁾ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych; dla Polski – 2,2.

³⁾ Wg ESA 95 i przy założeniu, że w latach 2010 i 2015 Otwarte Fundusze Emerytalne są poza sektorem.

⁴⁾ Przeciętny nominalny miesięczny dochód do dyspozycji na osobę w gospodarstwach domowych.

⁵⁾ I – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, II – przemysł i budownictwo, III – usługi.

⁶⁾ Zharmonizowana stopa bezrobocia; dla Polski – 17,8.

⁷⁾ Udział przemysłu; dla Polski – 27,0.

- ⁸⁾ W przedsiębiorstwach sekcji „przetwórstwo przemysłowe”, o liczbie pracujących powyżej 49 osób.
- ⁹⁾ Dla Polski – krajowe, udzielone przez Urząd Patentowy RP.
- ¹⁰⁾ Zgłoszonych do Europejskiego Urzędu Patentowego (EPO) lub w ramach Układu o Współpracy Patentowej (PCT); dla Polski – 3,1.
- ¹¹⁾ Wg badań CBOS.
- ¹²⁾ Wg Transparency International; indeks percepcji korupcji (10 – oznacza brak korupcji).
- ¹³⁾ Badanie Banku Światowego; wartości od -2,5 do +2,5.
- ¹⁴⁾ Wg badań CBOS. Odsetek odpowiedzi TAK na pytanie: Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?
- ¹⁵⁾ Wg BAEL.
- ¹⁶⁾ Dotyczy gospodarstw powyżej 1 ha.
- ¹⁷⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych w rolnictwie indywidualnym.
- ¹⁸⁾ Liczone wg współczynnika zmienności (ważone liczbą ludności odchylenie standardowe PKB na mieszkańca/średnie PKB w kraju).
- ¹⁹⁾ Województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie.
- ²⁰⁾ Odsetek ludności zamieszkałej w miastach.
- ^F prognoza
- *Korekta
- ** Dane dotyczą upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci 3-6 letnich.
- *** Dane wstępne
- **** Dane dotyczą odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach na wsi. Bez dzieci w placówkach przy zakładach opieki zdrowotnej

Powyższa tabela prezentuje wartości wskaźników przyjętych w SRK 2007-2015.

Załącznik nr 1

Działania legislacyjne rozpoczęte i kontynuowane w 2009 roku

USTAWY I PROJEKTY USTAW			
Lp.	Blok tematyczny	Tytuł	Istota projektu
1.	rozwiązania systemowe	<i>projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, zmieniająca ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i> (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.). Prace prowadzone są nadal.	<p>Nowe instrumenty planistyczne, wprowadzane w projekcie pozwolą na bardziej elastyczne prowadzenie działań, związanych z lokalizacją inwestycji bez szkody dla ładu przestrzennego. Głównym celem projektu jest dostosowanie systemu gospodarki przestrzennej, lokalizacji inwestycji i procedur formalnych procesu inwestycyjnego do potrzeb i wymogów rozwijającej się gospodarki, społeczeństwa i struktur instytucjonalnych państwa. Konieczna jest w związku z powyższym racjonalizacja procesu inwestycyjnego przy zapewnieniu przestrzegania zasad rozwoju zrównoważonego w odniesieniu do środowiska naturalnego i kulturowego oraz ochrony interesu osób trzecich. W efekcie zmian proponowanych w projekcie nowelizacji nastąpi uporządkowanie sytuacji planistycznej poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzenie hierarchii dokumentów planistycznych i powiązanie z nią procesu uchwalania planów oraz realizacji inwestycji, 2) objęcie obszarów o największej presji inwestycyjnej pracami planistycznymi i rozwojem lokalnej infrastruktury, 3) powiązanie planowania przestrzennego z wymogami związanymi z oceną wpływu przedsięwzięcia na środowisko, 4) powiązanie procedur wydawania decyzji indywidualnych dotyczących rozwoju urbanistycznego zintegrowanych z lokalną polityką przestrzenną przy zapewnieniu kontroli społecznej, 5) eliminację zbędnych procedur postępowania administracyjnego, 6) usunięcie niespójnych przepisów. <p>Projektowane rozwiązania wpłyną na ułatwienie i przyspieszenie budowlanych procesów inwestycyjnych poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zmniejszenie obciążeń administracyjnych z tytułu realizacji inwestycji, 2) usprawnienie procesu zarządzania przestrzenią przez samorząd, 3) podniesienie poziomu stosowania zasad ładu przestrzennego w zagospodarowaniu terenów 4) dostosowanie systemu planowania przestrzennego do przepisów Unii Europejskiej.
2.	rozwiązania systemowe	<i>ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych</i> (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).	Zasadniczym celem zmian wprowadzonych tą ustawą jest wzmocnienie i poprawa przejrzystości finansów publicznych, realizowane w szczególności poprzez reorganizację sektora finansów publicznych, uwzględnienie wieloletniego planowania finansowego w sferze budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, wzmocnienie norm ostrożnościowych w razie wzrostu deficytu, wzmocnienie kontroli wydatków publicznych poprzez wprowadzenie kontroli zarządczej i wzmocnienie efektywności służb audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych, rozszerzenie rozwiązań w zakresie budżetu zadaniowego, w tym 3-letniego planowania zadaniowego. Zaproponowane rozwiązania zapewnić mają spójność między programowaniem działań rozwojowych a planowaniem wydatków budżetowych, a poprzez to zwiększyć efektywność wykorzystania środków publicznych. Dotyczy to zwłaszcza prognozowania wydatków z uwzględnieniem priorytetów średniookresowej strategii rozwoju kraju.
3.	rozwiązania systemowe	<i>ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz.100) Ustawa weszła w życie 27 lutego 2009 r.	Zwiększenie możliwości dokonywania inwestycji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

4.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz.U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97)	Ustawa wprowadziła szereg rozwiązań ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej.
5.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 5 marca 2009 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych</i> (Dz. U. Nr 69, poz. 587) Ustawa weszła w życie 22 maja 2009 r.	Ustawa zwiększyła limit przychodów uprawniający do uzyskania statusu małego podatnika z 800 000 do 1 200 000 euro oraz podwyższyła w latach 2009-2010 limit kwoty jednorazowej amortyzacji z 50 tys. do 100 tys. euro dla małych podatników oraz podatników rozpoczynających prowadzenie działalności w okresie 2008-2010.
6.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym</i> (Dz. U. Nr 39, poz.308) Ustawa weszła w życie 13 marca 2009 r.	Ustawa określa formy, warunki i tryb udzielania przez Skarb Państwa instytucjom finansowym wsparcia przeznaczonego na przedsięwzięcia mające na celu utrzymanie płynności płatniczej. W myśl omawianej regulacji beneficjentami instrumentów wsparcia mogą być: bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, fundusz inwestycyjny, dom maklerski, krajowy zakład ubezpieczeń i fundusz emerytalny.
7.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101) Ustawa weszła w życie z dniem 20 lutego 2009 r.	Ustawa reguluje sposób wyboru podmiotu, któremu zostanie przyznana koncesja na usługi lub na roboty budowlane. W zamierzeniach resortu ustawa ma stanowić - ze względu na specyfikę tego rodzaju zamówień - prostszą i bardziej elastyczną procedurę wyboru koncesjonariusza. Ustawa ma umożliwić realizację przedsięwzięć z udziałem kapitału prywatnego. Cechą koncesji, w rozumieniu w/w regulacji jest możliwość wynagrodzenia partnera prywatnego poprzez przyznanie mu prawa do korzystania z koncesji przez określony czas, albo przyznanie takiego prawa wraz z płatnością. Warunkiem zawarcia umowy będzie ponadto przeniesienie na partnera prywatnego zasadniczej części ryzyka ekonomicznego wykonywania koncesji. Ustawa jest elementem zmian w regulacjach prawnych dotyczących partnera publiczno-prywatnego w Rzeczypospolitej Polskiej. Drugą jego częścią są zmiany przygotowywane w resorcie gospodarki.
8.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców</i> (Dz. U. Nr 125, poz. 1035) Ustawa weszła w życie 22 sierpnia 2009 r.	Z rozwiązań prawnych mogą skorzystać przedsiębiorcy bez względu na sytuację finansową w jakiej się znajdują oraz przedsiębiorcy znajdujący się w przejściowych trudnościach finansowych. Ustawa wprowadza możliwość zaliczania do kosztów podatkowych wpłat na fundusz szkoleniowy.
9.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych</i> (Dz.U. Nr 40, poz.226) 13 lutego 2009 r. przesłany został do Sejmu rządowy projekt ustawy Ustawa weszła w życie 16 marca 2010 r.	Ustawa określająca zasady, warunki i tryb rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych polegającej na udzielaniu przez Skarb Państwa gwarancji zwiększania funduszy własnych instytucji finansowych oraz na przejmowaniu przez Skarb Państwa instytucji finansowych. Według jej założeń skarb państwa będzie mógł udzielać gwarancji instytucjom finansowym zagrożonym utratą płynności lub nawet je przejmować po cenie rynkowej.
10.	rozwój przedsiębiorczości	<i>projekt ustawy Prawo probiercze</i>	Celem nowej regulacji jest ograniczenie barier dla przedsiębiorców, poprawa jakości usług administracji probierczej. Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 3 września 2009 r. rozpatrzył i rekomendował Radzie Ministrów projekt ustawy – Prawo probiercze, z zaleceniem uwzględnienia przyjętych na KRM uwag. W związku z wprowadzonymi zmianami merytorycznymi w styczniu 2010 r. projekt został skierowany ponownie do uzgodnień międzyresortowych, a następnie skierowany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. W dniu 31 marca 2010 r. Sekretarz Rady Ministrów przekazał projekt do ponownego rozpatrzenia przez KRM.
11.	rozwój przedsiębiorczości	<i>ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz.U. Nr 65, poz.545) Ustawa weszła w życie 15 maja 2009 r.	Ustawa wprowadza rozwiązania umożliwiające zwiększenie dostępu mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego poprzez wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń oraz wykreowanie dodatkowej, bezpiecznej akcji kredytowej.

12.	podniesienie poziomu technologicznego gospodarki	<i>projekt ustawy o zmianie ustawy o niektórych formach wspierania dzia/alnoci innowacyjnej, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych</i>	Uchylenie przepisów ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej dotyczących uzależnienia wypłaty premii technologicznej od wielkości sprzedaży.
13.	rozwój społeczeństwa informacyjnego	<i>ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju us/ug i sieci telekomunikacyjnych</i> Dz. U. Nr 106, poz. 675 Ustawa weszła w życie z dniem 17 lipca 2010 r. z wyjątkiem art. 29, który wejdzie w życie w dniu 17 grudnia 2010.	Podstawowym celem projektu ustawy jest zapewnienie rozwoju dostępu do telekomunikacji, przy czym szczególne działania nakierowane są na dostęp szerokopasmowy oraz likwidację wykluczenia cyfrowego geograficznego i socjalnego. Pod względem rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej i dostępu do niej Polska wypada bardzo niekorzystnie w porównaniu z innymi Państwami Członkowskimi UE i sytuacja od kilku lat nie ulega istotnej poprawie, a usługi telekomunikacyjne, w szczególności usługi szerokopasmowe, stały się kluczową platformą komunikacji i dostępu do informacji, zasobów wiedzy i usług na całym świecie.
14.	rozwój społeczeństwa informacyjnego	<i>ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw</i> Dz. U. Nr 85, poz. 716. Ustawa weszła w życie 6 lipca 2009 r.	Przedmiotowa nowelizacja wprowadziła prokonsumenckie zmiany dla użytkowników m.in. w zakresie przenoszenia numeru, informowania abonenta o każdej zmianie cennika oraz ograniczenia odszkodowania dostawcy usług. Ponadto, zwiększono niezależność krajowego organu regulacyjnego przywracając kadencyjność Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz zmieniając organ go powołujący.
15.	rozwój społeczeństwa informacyjnego	<i>ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw</i> Dz.U. Nr 40, poz. 230 Ustawa weszła w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, tj. z dniem 17 czerwca 2010 r., z wyjątkiem art. 3, art. 4, art. 7, art. 8 i art. 10, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.	
16.	rozwój społeczeństwa informacyjnego	Założenia do <i>projektu ustawy o ponownym wykorzystaniu informacji publicznej</i> W X i XI 2009 r. projekt założeń został przekazany do uzgodnień z członkami Rady Ministrów oraz szerokim konsultacjom z partnerami społecznymi, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.	Projekt ustawy służy implementacji Dyrektywy 2003/98/WE Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. WE L 345 z 31.12.2003, str. 90).
17.	rozwój społeczeństwa informacyjnego	Założenia do <i>projektu ustawy o audiowizualnych us/ugach multimedialnych</i>	
18.	ochrona konkurencji	Założenia do <i>projektu ustawy o kredycie konsumenckim</i> Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 stycznia 2010 r.	Rozwój bezpiecznego i prokonsumenckiego rynku - wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG. Dokument przewiduje maksymalną harmonizację kierunkową w zakresie przepisów wspólnotowych dotyczących umów o kredyt konsumencki. Harmonizacja obejmuje obowiązki informacyjne w odniesieniu do umów o kredyt konsumencki w pięciu głównych obszarach: standardowe informacje podawane w reklamie, informacje podawane przed zawarciem umowy oraz informacje, które należy zawrzeć w umowach o kredyt, prawo do odstąpienia od umowy, przedterminowa spłata kredytu i prawo kredytodawcy do otrzymania rekompensaty oraz obliczanie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (APR).
19.	ochrona konkurencji	<i>ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw</i> Dz. U. Nr 86, poz. 554 Ustawa wejdzie w życie w dniu 20 lipca 2010 r.	Zawiera regulacje związane z ochroną konsumenta oraz szereg innych regulacji, które usprawnią działania regulacyjne Prezesa UKE.
20.	ochrona konkurencji	Rządowy <i>projekt ustawy Prawo pocztowe</i>	

21.	eksport i współpraca z zagranicą	<i>projekt ustawy zmieniającej ustawę Prawo o miarach</i> Ustawa została uchwalona 5 marca 2010 r.	Wejście w życie ustawy ma pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Możliwość stosowania dodatkowych oznaczeń w jednostkach miar innych niż obowiązujące w UE ułatwi m.in. eksport towarów do państw trzecich, które wymagają stosowania innych jednostek miar.
22.	rozwój sektora usług	<i>ustawa z dnia 29 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń</i> (Dz.U. z 2010 r. Nr 106, poz. 672)	Ustawa przewiduje m.in. możliwość oferowania za pośrednictwem agentów turystycznych usług turystycznych przedsiębiorców zagranicznych pod warunkiem posiadania przez nich oddziału w Polsce; doprecyzowuje, jakie dokumenty mają być przesyłane ministrowi właściwemu do spraw turystyki jako podstawa wpisu do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki; określa europejskie standardy opisu kwalifikacji językowych przewodników i pilotów wycieczek.
23.	rozwój sektora usług	<i>ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</i> (Dz. U. Nr 47, poz. 278)	Ustawa wdrażająca do polskiego ustawodawstwa przepisy dyrektywy 2006/123/WE o usługach na rynku wewnętrznym. W ramach prac związanych z wdrożeniem przedmiotowej dyrektywy do krajowego porządku prawnego MG we współpracy z poszczególnymi resortami przygotowało zmiany w 27 ustawach szczegółowych.
24.	rozwój sektora usług	<i>ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub na usługi</i> (Dz.U. Nr 19, poz. 101) Ustawa weszła w życie 20 lutego 2009 r.	Ustawa wprowadzająca prostszą i bardziej elastyczną procedurę wyboru koncesjonariusza. Jest ona elementem zmian w regulacjach prawnych dotyczących partnerstwa publiczno-prywatnego. Umożliwia m.in. realizację przedsięwzięć z udziałem kapitału prywatnego oraz przeniesienie na partnera prywatnego zasadniczej części ryzyka ekonomicznego wykonywania koncesji.
25.	infrastruktura transportowa	<i>ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 214, poz. 1658) Ustawa uchwalona w dniu 25 czerwca 2009 r., przekazana do podpisu Prezydenta RP. Prezydent RP skierował wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności niektórych przepisów ustawy z Konstytucją RP. W dniu 3 grudnia 2009 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł zgodność ustawy z Konstytucją RP.	Zmiana ustawy wynika z obowiązku wdrożenia prawa wspólnotowego - dyrektywy 2007/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. zmieniającej dyrektywę Rady 91/440/EWG w sprawie rozwoju kolei wspólnotowych oraz dyrektywę 2001/14/WE w sprawie alokacji zdolności przepustowej infrastruktury kolejowej i pobierania opłat za użytkowanie infrastruktury kolejowej oraz dyrektywy 2007/59/WE z dnia 23 października 2007 r. w sprawie przyznania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty.
26.	infrastruktura transportowa	<i>ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 115, poz. 966) Ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem: - art. 3, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.; - art. 4, który wszedł w życie z dniem 3 grudnia 2009 r.	Celem ustawy jest wykonanie Uchwały Nr 256/2008 RM z dnia 2 lutego 2008 r. w sprawie finansowania regionalnych przewozów pasażerskich oraz poprawa standardu obsługi pasażerów w przewozach regionalnych.
27.	infrastruktura transportowa	<i>ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 86, poz. 720) Ustawa weszła w życie z dniem ogłoszenia (z dniem 8 czerwca 2009 r.), z wyjątkiem art. 1 pkt 7, który wszedł w życie po upływie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy (z dniem 8 lipca 2009 r.).	Celem ustawy jest zmiana dotychczasowego sposobu finansowania inwestycji dotyczących dróg krajowych poprzez wprowadzenie nowego elastycznego i bezpiecznego modelu finansowania dróg krajowych przy jednoczesnym zapewnieniu efektywnego wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej, przewidzianych na realizację inwestycji w zakresie dróg o najwyższym standardzie.
28.	infrastruktura transportowa	<i>ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego</i> (Dz.U. Nr 42, poz. 340, z późn. zm.) Ustawa weszła w życie z dniem 17 kwietnia 2009 r.	Ustawa mająca na celu zwiększenie tempa realizacji inwestycji lotniczych

29.	infrastruktura transportowa	ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o żegludzie śródlądowej oraz ustawy o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2009 r. Nr 98, poz. 818) Ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (z dniem 9 lipca 2009 r.), z wyjątkiem: - art. 1 pkt 15 i 18, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.; - art. 1 pkt 17, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.	Ustawa ma na celu wdrożenie dyrektywy 2006/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającej wymagania techniczne dla statków żeglugi śródlądowej i uchylającej dyrektywę Rady 82/714/EWG oraz dyrektywy 2006/137/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. zmieniającej dyrektywę 2006/87/WE ustanawiającą wymagania techniczne dla statków żeglugi śródlądowej.
30.	infrastruktura transportowa	ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2009 r. Nr 63, poz. 519) Ustawa weszła w życie z dniem 8 maja 2009 r.	Główną przesłanką powodującą konieczność wprowadzenia nowelizacji ustawy o bezpieczeństwie morskim są zarzuty Komisji Europejskiej dotyczące nieprawidłowego wdrożenia dyrektyw UE: - dyrektywy 2002/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiającej wspólnotowy system monitorowania i informacji o ruchu statków i uchylającej dyrektywę Rady 93/75/EWG; - dyrektywy 95/21/WE z dnia 19 czerwca 1995 r. dotyczącej przestrzegania, w odniesieniu do żeglugi morskiej korzystającej ze wspólnotowych portów oraz żeglugi morskiej po wodach znajdujących się pod jurysdykcją Państw Członkowskich, międzynarodowych norm bezpieczeństwa statków i zapobiegania zanieczyszczeniom oraz pokładowych warunków życia i pracy (kontrola państwa portu).
31.	infrastruktura transportowa	projekt ustawy o kierujących pojazdami Projekt przyjęty przez RM w dniu 9 lutego 2010 r. i przekazany do Sejmu RP. W dniu 8 kwietnia 2010 r. na posiedzeniu sejmowej Komisji Infrastruktury ustanowiono Podkomisję Nadzwyczajną do rozpatrzenia projektu.	Projekt dotyczy określenia wymogów w stosunku do kierujących pojazdami silnikowymi, tramwajami, motorowerami, rowerami i pojazdami zaprzęgowymi, warunków, trybu i zasad uzyskiwania dokumentów uprawniających do poruszania tymi pojazdami, warunków szkoleń, sprawdzania kwalifikacji, sposobu sprawowania nadzoru nad szkoleniem, egzaminowaniem i wydawaniem uprawnień do kierowania pojazdami. Główne cele projektu ustawy to - - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzez podniesienie kwalifikacji kierujących pojazdami; - położenie nacisku na poprawę jakości szkolenia kandydatów na kierowców i kierowców; - minimalizacja negatywnych zjawisk związanych z procesem uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami takich, jak oszustwa, korupcja, nierzetelne wykonywanie usług w zakresie szkolenia kierowców.
32.	infrastruktura transportowa	projekt ustawy o zmianie ustawy z dn. 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze Pierwsze czytanie odbyło się w dniu 2 lipca 2009 r. Projekt przekazany do Podkomisji Infrastruktury, gdzie prace nadal trwają. Zgodnie z ustaleniami Podkomisji do przedłożenia rządowego opracowany został projekt poprawki z terminem przekazania przez Rząd do Sejmu RP na drugie czytanie w dniu 9 lutego 2010 r.	Projekt uwzględnia m. in. zmiany związane z nowymi regulacjami prawa UE, w tym wynikającymi z wejścia w życie bądź zmian między innymi rozporządzenia Komisji (WE) nr 820/2008, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 216/2008, rozporządzenia Komisji (WE) nr 1315/2007, rozporządzenia Komisji (WE) nr 1321/2007 i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2006 oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty, które w najbliższym czasie zostanie ogłoszone i wejdzie w życie.
33.	infrastruktura mieszkaniowa	ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 65 poz. 545) Ustawa weszła w życie z dniem 15 maja 2009, natomiast art. 1 pkt 10, art. 5 pkt 6 oraz art. 15 weszły w życie z dniem 31 maja 2009 r.	Ustawa wprowadziła zmiany również w ustawie z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, [poz. 1070 z późn. zm.). Zmianie uległ model finansowania inwestycji w zakresie budownictwa społecznego. Zlikwidowano Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, a jego obowiązki przejął Bank Gospodarstwa Krajowego, który będzie realizował zadania w zakresie wspierania rozwoju budownictwa mieszkaniowego ze środków własnych w ramach programów rządowych popierania budownictwa mieszkaniowego.
34.	infrastruktura mieszkaniowa	ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych oraz ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. z 2009 r. Nr 39, poz. 309) Ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2009 r.	Podstawowym celem zmian proponowanych w nowelizacji jest wprowadzenie rozwiązań eliminujących bariery efektywnej realizacji programu wsparcia gmin w zakresie tworzenia zasobu budownictwa socjalnego. Zmiany te przyczynią się do znaczącego wzrostu zainteresowania samorządów uzyskaniem finansowego wsparcia w ramach programów. Przedmiotowy projekt nowelizacji zakłada m.in. wprowadzenie możliwości pozyskania przez gminy, przy pomocy finansowej z budżetu państwa, mieszkań komunalnych, nie posiadających statusu lokali socjalnych, a także zwiększenie maksymalnego poziomu finansowego wsparcia, o jakie mogą ubiegać się wnioskodawcy (do 30-50 % kosztów przedsięwzięcia). Możliwy także będzie zakup i refinansowanie kosztów zakupu lokali i całych budynków mieszkalnych (a nie tylko zakup poszczególnych lokali). Zgodnie ze znowelizowaną ustawą, niezbędnym warunkiem wykorzystania przez gminy wsparcia na inwestycje wykraczające poza aktualny zakres finansowania przedsięwzięć będzie równoległe utworzenie – bez wykorzystania środków Funduszu Dopląt – mieszkań socjalnych o powierzchni i liczbie co najmniej równej efektowi, jaki przyniesie ma inwestycja wspierana w ramach programu.

35.	infrastruktura mieszkaniowa	ustawa z dnia 18 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 223, poz. 1779)	Projekt ma na celu dostosowanie przepisów regulujących wykup odrębnej własności lokali lub przekształcanie spółdzielczych lokatorskich praw do lokali w spółdzielcze własnościowe do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r. (sygn. P 16/08). Niekonstytucyjność przepisów, które zobowiązywały spółdzielnie do przeniesienia własności lokalu po dokonaniu wyłącznie spłat przewidzianych w ustawie, zostanie zniesiona przez przyznanie walnym zebraniom członków spółdzielni uprawnienia do ustalania dodatkowych opłat z tytułu przekształcenia praw do lokali. Ponadto zostanie wprowadzona możliwość ustanawiania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu w sytuacji nieuregulowanego stanu prawnego do nieruchomości, na której znajduje się budynek, w którym znajduje się przedmiotowy lokal, w przypadku braku uchwały określającej przedmiot odrębnej własności lub zaskarżenia jej do sądu powszechnego. Obecne przepisy blokują w takich przypadkach jakąkolwiek możliwość przekształcenia prawa do lokalu – wnioskodawca musi czekać na uregulowanie stanu prawnego gruntów, podjęcie uchwały przez zarząd, czy zakończenie postępowania sądowego. Ponieważ są to wieloletnie procesy moment przekształcenia prawa do lokalu jest odsunięty w bliżej nieokreśloną przyszłość. Przywrócenie możliwości ustanowienia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu daje wnioskodawcy możliwość wyboru i uzyskania, do czasu uzyskania pełnej własności lokalu, prawa nieco słabszego od własności, ale dużo silniejszego niż prawo spółdzielcze lokatorskie (bo podlegającego obrotowi, dziedziczeniu, umożliwiającemu założenie księgi wieczystej). Projekt porządkuje także sytuację kredytobiorców, którzy po spłacie kredytu uzyskują roszczenie o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w prawo własnościowe na podstawie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzieleniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, przez wskazanie, że realizacja tego roszczenia jest również możliwa w wyniku zawarcia umowy ze spółdzielnią w formie pisemnej.
36.	infrastruktura mieszkaniowa	ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 3, poz. 13)	Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji tzw. najmu okazjonalnego lokalu. Instytucja ta pozwalałaby na komercyjne wynajmowanie lokali poprzez wyłączenie do tych stosunków prawnych przepisów ustawy o zasadach podwyżek czynszów i poddanie tej kwestii wyłączenie postanowieniom umowy najmu okazjonalnego. Wyłączeniu uległyby także przepisy Kodeksu postępowania cywilnego regulujące eksmisję z lokalu – wynajmujący nie będzie musiał uzyskiwać wyroku eksmisyjnego, bowiem tytułem wykonawczym, po uzyskaniu klauzuli wykonalności, będzie pisemne żądanie opróżnienia lokalu skierowane przez wynajmującego do najemcy. Warunkiem stosowania tych przepisów do stosunku najmu okazjonalnego wynikającego z danej umowy będzie zgłoszenie tej umowy miejscowo właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego. Ponadto ustawa zmienia zasady opodatkowania przychodów uzyskiwanych z czynszu najmu lokali.
37.	infrastruktura mieszkaniowa	ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzieleniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 30, poz. 190) Ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2009 r.	Ustawa ma na celu rozwiązanie lub zminimalizowanie niektórych problemów, przede wszystkim o charakterze społecznym, ujawnionych w trakcie stosowania obowiązującej ustawy. Zmiany obejmują przepisy dotyczące premii gwarancyjnych oraz pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych. Zmiany dotyczą m.in. rozszerzenia katalogu czynności uprawniających do uzyskania premii, zrównania praw do uzyskania premii gwarancyjnej i jej wypłaty właścicielom mieszkań mieszkaniowych uzyskującym odrębną własność lokalu w drodze przekształcenia praw lub nabywającym na własność lokal lub dom uprzednio użytkowany na podstawie innego tytułu prawnego niż własność. Zmiany dotyczą również pomocy państwa w spłacie długoterminowych (najczęściej 40 i 60-letnich) kredytów mieszkaniowych.
38.	infrastruktura energetyki	ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami (w zakresie dyrektywy energetycznej) (Dz. U. z 2009 r. Nr 161, poz. 1279) Ustawa weszła w życie z dniem 15 października 2009 r.	Wdrożenie do krajowego porządku prawnego postanowień dyrektywy 2002/91/WE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W tym celu przedmiotowy projekt ustawy przewiduje zmianę definicji pojęcia „świadczenia charakterystyki energetycznej budynków” oraz jednoznaczne określenie sytuacji prawnych wywołujących obowiązek sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej dla budynków oraz dla lokali mieszkalnych, a także zmiany w zakresie wymagań kwalifikacyjnych dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej. Ponadto projekt określa warunki dla unifikacji kontroli i weryfikacji obowiązku kontroli efektywności energetycznej oraz warunki monitorowania systemu świadectw charakterystyki energetycznej oraz kontroli efektywności energetycznej urzędów.
39.	infrastruktura energetyki	ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr. 21, poz. 104)	Ustawa umożliwia implementację do prawa polskiego dyrektywy 2005/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych. Ustawa ta przewiduje m.in. przeniesienie nadzoru właścicielskiego nad operatorem systemu przesyłowego energii elektrycznej do właściwości Ministra Gospodarki, wpływając w ten sposób na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Nowelizacja umożliwi także prowadzenie właściwej polityki w zakresie rozwoju połączeń sieciowych, podejmowanie skutecznych działań w przypadku braku realizacji nałożonych na tego operatora ustawowych obowiązków, a także zapewni zgodność prawa polskiego z prawem unijnym. Ponadto ww. nowelizacja przewiduje rozwiązania wpływające na rozwój konkurencyjnego rynku energii elektrycznej, wprowadzając obowiązek upublicznienia części obrotu energią elektryczną. Nowela prawa energetycznego stworzyła podstawę prawną do działań

			w zakresie zwiększenia wykorzystania metanu z kopalń węgla kamiennego, obejmując go systemem wsparcia dla energii elektrycznej wytwarzanej w kogeneracji. Ww. ustawa stworzyła podstawę prawną do podłączania biogazowi do gazowych systemów przesyłowych, jak również umożliwiła skorelowanie systemu świadectw biogazu z systemem świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z OZE (tzw. świadectw zielonych).
40.	infrastruktura ochrony środowiska	<i>ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 63, poz. 518) Ustawa weszła w życie z dniem 8 maja 2009 r.	Zmiana ustawy związana jest z koniecznością transpozycji dyrektywy 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie zanieczyszczeń pochodzących ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa dyrektywy 2002/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiającej wspólnotowy system monitorowania i informacji o ruchu statków i uchylającej dyrektywę Rady 93/75/EWG. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich w sprawie C-308 z dnia 2 czerwca 2008 r., obecne przepisy dyrektywy 2005/35/WE pozostają w mocy, tak więc procedura implementacji niniejszej dyrektywy pozostaje niezmieniona. Obecnie prowadzone prace nad projektem ustawy mają na celu wdrożenie niektórych zapisów Dyrektywy 2005/35/WE (przede wszystkim art. 7 dot. Inspekcji i współpracy z krajami drugimi). Problemy dotyczące reżimu odpowiedzialności karnej za zanieczyszczenia nie zostały rozstrzygnięte wyrokiem C-308/06, ponieważ Trybunał stwierdził, że przepisy powinny być interpretowane z uwzględnieniem konwencji MARPOL 73/78. Ponadto Trybunał nie udzielił żadnych wskazówek sądom krajowym, w jaki sposób mają tego dokonywać. W orzeczeniu Trybunał wypowiedział się, że zakres odpowiedzialności karnej za przypadkowe zanieczyszczenia może być bardziej obojętny niż przewiduje to reżim prawa międzynarodowego.
41.	infrastruktura ochrony środowiska	projekt <i>ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw</i>	Projekt wskazuje na konieczność opracowania wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, koordynacji działań we wspólnie zarządzanych dorzeczach międzynarodowych, a także opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym i zapewnienia szerokiego procesu konsultacji społecznych. Wprowadzone zmiany dążą do zminimalizowania ryzyka oraz właściwego zarządzania ryzykiem, jakie może stwarzać powódź dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, działalności gospodarczej i dziedzictwa kulturowego.
42.	infrastruktura ochrony środowiska	prace nad <i>projektem ustawy o efektywności energetycznej</i> projekt ten został przyjęty w dniu 24 czerwca 2010 r. przez KRM i rekomendowany RM z rozbieżnościami MF i URE dotyczącymi wprowadzenia systemu „białych certyfikatów” i obowiązku oszczędzania energii elektrycznej w ilości 1% w stosunku do zużycia w poprzednim roku, nałożonego na jednostki sektora publicznego	Stworzenie ram prawnych dotyczących krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią przez odbiorców końcowych oraz stworzenie systemu wsparcia dla tych działań poprzez system „białych certyfikatów”. Ponadto, projekt ustawy przewiduje wprowadzenie obowiązku dla jednostek sektora publicznego do dokonywania oszczędności energii oraz informowania o realizowanych środkach poprawy efektywności energetycznej.
43.	infrastruktura edukacji	<i>Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705)	Nowelizacja ustawy wprowadziła m.in.: od 1 września 2009 r. prawo dziecka pięcioletniego do rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego; od 1 września 2011 r. obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci pięcioletnich; od 1 września 2009 r. obowiązek realizowania całej podstawy programowej wychowania przedszkolnego w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych, gwarantujący odpowiedni poziom wychowania przedszkolnego, w tym dobre przygotowanie dzieci do podjęcia nauki w szkole, a także zapewniający dzieciom równe warunki startu w zakresie ich dostępu do wiedzy.
44.	infrastruktura nauki	Rada Ministrów przyjęła następujące projekty ustaw reformujące system nauki w Polsce: <i>projekt ustawy o Polskiej Akademii Nauk (PAN), projekt ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, projekt ustawy o instytutach badawczych, projekt ustawy o zasadach finansowania nauki, projekt ustawy o Narodowym Centrum Nauki.</i> (DZ.U. z 2010 r. Nr 96, poz.615-619)	Pakiet projektów ustaw, które zapoczątkowały modernizację sektora naukowo-badawczego poprzez reorganizację Polskiej Akademii Nauk oraz jednostek badawczo-rozwojowych.
45.	infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna	<i>ustawa z dnia 25 września 2009 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych</i> (Dz.U. Nr 178, poz.1374)	Nowelizacja określiła wykaz świadczeń gwarantowanych. Celem tego wykazu jest zapewnienie dostępności do świadczeń zdrowotnych lub procedur medycznych najważniejszych z punktu widzenia zdrowotności społeczeństwa, o udowodnionej skuteczności klinicznej, najbardziej opłacalnych z opcjonalnych lub alternatywnych oraz możliwych do sfinansowania w ramach dostępnych środków. Ustawa wprowadziła także przejrzyste mechanizmy podejmowania decyzji dotyczących finansowania świadczeń gwarantowanych ze środków publicznych, określiła zasady i tryb kwalifikowania świadczeń opieki zdrowotnej jako świadczeń gwarantowanych, tryb ich usuwania z wykazu świadczeń gwarantowanych oraz tryb wprowadzania zmian poziomu i sposobu finansowania lub warunków ich realizacji.

46.	infrastruktura kultury, turystyki i sportu	<i>ustawa z dnia 28 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 161, poz. 1281) Ustawa weszła w życie z dniem 15 października 2009 r.	Doprecyzowanie obowiązujących przepisów oraz ich częściowa zmiana, która będzie eliminowała bariery prawne spowalniające cykl inwestycyjny. Ponadto regulacja wprowadzi możliwość wyboru trybu przygotowania inwestycji zgodnie z wolą inwestora, co również będzie skutkowało przyspieszeniem procesu realizacji inwestycji dotyczących infrastruktury niezbędnej do przeprowadzenia turnieju EURO 2012.
47.	infrastruktura kultury, turystyki i sportu	<i>projekt ustawy o sporcie</i> W dniu 11 sierpnia Rada Ministrów przyjęła projekt, w dniu 28 sierpnia 2009 r. projekt ustawy został skierowany do łaski marszałkowskiej.	Przyjęcie regulacji niezbędnych do zapewnienia prawidłowego rozwoju sportu, a także służących zapewnieniu właściwych ram organizacyjnych tej sfery działalności człowieka. Celem ustawy jest regulacja prawna wyłącznie tych aspektów uprawiania sportu, które bezspornie i jednoznacznie wymagają - dla prawidłowego funkcjonowania - interwencji prawnej państwa.
48.	dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	<i>ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich</i> (Dz. U. Nr 127, poz. 1052)	Określenie zasad odbywania praktyki absolwenckiej, której celem jest umożliwienie absolwentom szkół ponadgimnazjalnych lub uczelni zdobycia doświadczenia i nabywania umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy
49.	wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy	<i>ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz.U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33)	Wprowadzenie nowych instrumentów rynku pracy, ułatwienie dostępności usług szkoleniowych oraz zwiększenie wielkości pomocy finansowej na rozwój kapitału ludzkiego. Ponadto, ustawa poszerza grono beneficjentów usług rynku pracy, zakłada wyodrębnienie z urzędów pracy centrów aktywizacji zawodowej oraz stwarza nowe możliwości świadczenia wybranych usług z wykorzystaniem ICT, czym poszerza dostęp do usług rynku pracy.
50.	poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy	<i>ustawa z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców</i> (Dz.U. Nr 125, poz. 1035) <i>ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33) <i>ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych</i> (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1652); <i>ustawa z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 127, poz. 1048) <i>ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz ustawy o pracowniczych programach emerytalnych</i> (Dz. U. z 2010 r. Nr 18, poz. 98) <i>ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz.U. Nr 237, poz. 1654), a także przepisy ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. Nr 219, poz. 1704)	Przepisy ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 237, poz. 1654), a także przepisy ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz. U. Nr 219, poz. 1704) – zrównują zakres uprawnień związanych z rodzicielstwem rodziców naturalnych i adopcyjnych dziecka, a także poszerzają regulacje dotyczące godzenia przez pracowników pełnienia funkcji rodzicielskich z obowiązkami zawodowymi (np. wykonywanie pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy w czasie dodatkowego urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego). Przepisy ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 125, poz. 1035) – umożliwiają przedsiębiorcom w przejściowych trudnościach finansowych stosowanie elastycznych form organizacji pracy, w dostosowaniu do sytuacji organizacyjno-finansowej podmiotu zatrudniającego (np. obniżenie wymiaru czasu pracy, przy jednoczesnym dofinansowaniu ze środków publicznych kosztów szkolenia pracownika lub odbywania przez niego studiów podyplomowych).
51.	poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy	<i>ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o czasie pracy kierowców</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 79, poz. 670) Ustawa weszła w życie z dniem 28 czerwca 2009 r.	Nowelizacja ustawy dokonywana jest w związku z zarzutami formalnymi Komisji Wspólnot Europejskich, wystosowanymi w trybie art. 226 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, w związku z niedopełnieniem przez Rzeczpospolitą Polską obowiązków wynikających z dyrektywy 2002/15 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2002 r. w sprawie organizacji czasu pracy osób wykonujących czynności w trasie w zakresie transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 80/35 z dnia 23 marca 2002 r.), w szczególności z jej art. 3 lit. i) oraz art. 7. W związku z wezwaniem przez Komisję Europejską do usunięcia uchybienia polegającego na nieprzestrzeganiu przez Rzeczpospolitą Polskę art. 3 lit. i) i art. 7 dyrektywy 2002/15 przygotowano zmianę w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. Nr 92, poz. 879, z późn. zm.), dostosowującą nasze przepisy do ww. dyrektywy.

52.	bezpieczeństwo narodowe i poczucie bezpieczeństwa	<i>ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 28, poz. 143)	Zakończenie procesu zabezpieczenia profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP od strony prawnej.
53.	bezpieczeństwo narodowe i poczucie bezpieczeństwa	<i>ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 79, poz. 669). Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.	Nowe regulacje obejmują m.in.: a) wprowadzenie kontraktowej służby wojskowej, jako nowego rodzaju zawodowej służby wojskowej, b) wprowadzenie nowej kategorii zdrowia Z/O (zdolny do zawodowej służby wojskowej z ograniczeniami), co umożliwia pełnienie służby wojskowej na niektórych stanowiskach żołnierzom rannym i kontuzjowanym, c) zmiany wymogów odnośnie posiadanego wykształcenia pozwalającego na służbę w danym korpusie zawodowym, d) uelastycznienie działalności kadrowej m.in. poprzez scedowanie na niższe szczeble części uprawnień, np. związanych z powoływaniem do służby zawodowej oraz wyznaczaniem na stanowiska służbowe, e) rozszerzenia zapisów dotyczących służby kobiet w wojsku, f) stworzenie możliwości powoływania żołnierzy rezerwy – starszych szeregowych – na stanowiska etatowe szeregowych zawodowych (za ich zgodą), co zwiększyło znacząco możliwości naboru do korpusu szeregowych zawodowych.
54.	bezpieczeństwo narodowe i poczucie bezpieczeństwa	<i>ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 22, poz. 120) – tzw. średnia nowelizacja. Ustawa weszła w życie z dniem 11 lutego 2009 r. <i>ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz zmianie niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 161, poz. 1278) – tzw. duża nowelizacja. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.	Nowe regulacje obejmują m.in.: a) wprowadzenie rejestracji elektronicznej przedpoborowych zamiast konieczności osobistego stawiennictwa; b) zastąpienie poboru kwalifikacją wojskową; c) wycofanie z obiegu prawnego terminów związanych z prowadzonym dotychczas poborem; d) zapewnienie obywatelom, którzy stawiają się do kwalifikacji wojskowej uregulowania stosunku do służby wojskowej poprzez ich przeniesienie do rezerwy; e) zawieszenia obowiązku odbywania zsw, przeszkolenia wojskowego studentów i absolwentów uczelni wyższych w czasie pokoju, a także innych równorzędnych i zastępczych form realizacji tego obowiązku, f) wprowadzenia przepisów stanowiących podstawę do tworzenia Narodowych Sił Rezerwowych (NSR) oraz określenia zasad pełnienia służby w ramach tej formacji, g) zmiany zakresu zadań Terenowych Organów Administracji Wojskowej (WSzW i WKU), m.in. w zakresie uwzględnienia w ich działalności aspektów związanych z rekrutacją i promocją.
55.	bezpieczeństwo narodowe i poczucie bezpieczeństwa	<i>ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz.U. Nr 79, poz. 669) Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. z wyjątkiem art. 1 pkt 4, 14, 26, 29 i pkt 61 w zakresie art. 124 i 124a, art. 5, art. 7 oraz art. 9 ust. 3, które weszły w życie z dniem 12 czerwca 2009 r.	Stworzenie prawnych podstaw do budowy nowego modelu zawodowej służby wojskowej pełnionej w warunkach profesjonalizacji sił zbrojnych
ROZPORZĄDZENIA			
1.	tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie powołania Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, Rady Koordynacyjnej oraz Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do wprowadzenia Euro przez Rzeczypospolitą Polską (Dz.U. Nr 195, poz.1505)	Powołanie organów koordynujących przygotowania do wprowadzenia Euro przez Rzeczypospolitą Polską.
2.	przyspieszenie realizacji programów współfinansowanych ze środków UE	Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego, z dnia 10 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych (Dz.U. Nr 23, poz.140)	Rozporządzenie zniosło ograniczenia w pozyskiwaniu zaliczek dla beneficjentów starających się o dotację z Unii Europejskiej. Nowo przyjęte przepisy umożliwiają wypłacanie zaliczek wszystkim, także przedsiębiorcom. Zwiększa to dostęp do środków na finansowanie projektów i obniża koszty ich pozyskania, a co za tym idzie przyspiesza tempo realizacji inwestycji.

3.	ochrona konkurencji	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 stycznia 2009 r. w sprawie trybu postępowania w przypadku wystąpienia przedsiębiorców do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o odstąpieniu od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie (Dz. U. Nr 20, poz. 109)	Doprecyzowanie elementów wniosku dotyczącego łagodzenia kar, wprowadzenie nowego, uproszczonego wniosku.
4.	restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie analizy spółki, przeprowadzanej przed zaoferowaniem do zbycia akcji należących do Skarbu Państwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 8, poz. 53) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 3 lutego 2010 r.	Potrzeba wprowadzenia zmiany do Rozporządzenia wynika z konieczności dostosowania obowiązujących przepisów do możliwości, które stwarza rynek kapitałowy oraz do realiów funkcjonowania tego rynku. Obecnie przepis § 16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia pozwala na odstąpienie od przeprowadzenia analiz prywatyzacyjnych w przypadku, gdy akcje spółki są notowane lub sprzedawane na rynku regulowanym lub sprzedawane na podstawie oferty publicznej oraz prospektu emisyjnego sporządzonego w związku z tą ofertą publiczną oraz dopuszczeniem tych akcji do obrotu na rynku regulowanym. Ww. zmiana w zakresie analiz przedprywatyzacyjnych wpłynie na obniżenie kosztów prywatyzacji ponoszonych przez Skarb Państwa oraz przyczyni się do przyspieszenia prywatyzacji.
5.	restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 127, poz. 1054) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 28 sierpnia 2009 r.	Rozporządzenie wprowadziło nowy instrument w zbywaniu akcji należących do Skarbu Państwa w trybie aukcji ogłoszonej publicznie - tj. aukcję elektroniczną. Aukcja elektroniczna wpisuje się w kierunek zmian prawa mających na celu uelastycznienie i unowocześnienie procesów prywatyzacji oraz zwiększenie poziomu ich społecznej akceptacji.
6.	restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja	Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie wzoru karty prywatyzacyjnej (Dz. U. Nr 44, poz. 361) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 3 kwietnia 2009 r.	Rozporządzenie stanowi realizację delegacji zawartej w art. 2b ust. 4 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji. Rozporządzenie w załączniku określa wzór karty prywatyzacyjnej, w postaci której są gromadzone i upubliczniane podstawowe informacje o prowadzonych postępowaniach prywatyzacyjnych. Rozporządzenie zapewnia dostęp do informacji odnośnie prowadzonych procesów prywatyzacyjnych dla praktycznie nieograniczonego kręgu odbiorców (karty są publikowane na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa). Ma to na celu zapewnienie jawności procesu prywatyzacji.
7.	restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2009 r. w sprawie analizy spółki, przeprowadzanej przed zaoferowaniem do zbycia akcji należących do Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 37, poz. 288) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 19 marca 2009 r.	Rozporządzenie stanowi realizację delegacji art. 32 ust. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji. Rozporządzenie określa zakres analizy spółki, sposób jej zlecenia, opracowania, odbioru i finansowania oraz warunki, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy.
8.	restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 34, poz. 264) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 19 marca 2009 r.	Rozporządzenie stanowi realizację delegacji zawartej w art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, z późn. zm.). Rozporządzenie określa: szczegółowy tryb zbywania akcji Skarbu Państwa; warunki, jakie powinna spełniać oferta zbycia akcji; warunki, jakie powinny spełniać: zaproszenie do składania ofert nabycia akcji w przetargu oraz zaproszenie do negocjacji, które mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką; warunki, jakie powinno spełniać zaproszenie do wzięcia udziału w aukcji ogłoszonej publicznie.
9.	infrastruktura transportowa	Rozporządzenie Rady Ministrów z 24 grudnia 2008 r. w sprawie wykazu lotnisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego (Dz.U. Nr 3 z 2009 r., poz. 12) Rozporządzenie weszło w życie w dniu 12 stycznia 2009 r.	
10.	infrastruktura edukacji	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17)	Rozporządzenie wprowadza zmiany programowe i organizacyjne w kształceniu ogólnym, które powinny skutkować podniesieniem jakości kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualizacji nauczania i dostosowaniem metod i form pracy do potrzeb każdego dziecka. Swobodny wybór przez nauczycieli programów nauczania umożliwi optymalne ich dostosowanie do potrzeb konkretnej grupy uczniów
11.	infrastruktura edukacji	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324)	Rozporządzenie wprowadza trzy formy nadzoru pedagogicznego: 1) ewaluację działalności edukacyjnej szkół i placówek; 2) kontrolę przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli; 3) wspomaganie pracy szkół i placówek oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

12.	infrastruktura edukacji	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie publicznych placówek kształcenia ustawicznego, publicznych placówek kształcenia praktycznego oraz publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego (Dz. U. Nr 99, poz. 828)	Rozporządzenie stwarza możliwość powołania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania publicznych placówek kształcenia ustawicznego o zasięgu ogólnokrajowym. Rozwój edukacji ustawicznej na odległość, jako jedno z głównych zadań takiej placówki, może przyczynić się do przeciwdziałania przedwczesnemu kończeniu edukacji oraz do wzrostu kwalifikacji ludności, co może mieć wpływ na rynek pracy.
13.	infrastruktura kultury, turystyki i sportu	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu przedsięwzięć Euro 2012 (Dz.U. z 2010 r. Nr 8, poz. 52)	Rozporządzenie przygotowane wewnątrzresortowo jest realizacją upoważnienia ustawowego zawartego w art.4 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz. U, nr 173, poz. 1219, z późn. zm.) (specustawa) i aktualizuje wykaz przedsięwzięć Euro 2012. Wejście w życie ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz. U. Nr 68, poz. 575) umożliwiło prywatnym inwestorom realizację w trybie specustawy inwestycji zakwalifikowanych jako „przedsięwzięcie Euro 2012”. Na mocy przepisów tej ustawy dokonano rozdzielenia kluczowych dla przygotowań do Euro 2012 przedsięwzięć realizowanych przez podmioty publiczne do innych inwestycji, które mogą być realizowane przy udziale kapitału prywatnego.
14.	infrastruktura kultury, turystyki i sportu	Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 7 kwietnia 2009 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków budżetu państwa związanych z budową i remontami obiektów sportowych i rozwijaniem sportu (Dz. U. Nr 56, poz. 463)	Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji z art.42 ust.8 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539, z późn. zm.). Rozwiązania przedstawione w rozporządzeniu mają służyć podniesieniu poziomu infrastruktury sportowej w gminach, poprzez unowocześnienie istniejących obiektów i budowę nowych, w tym w szczególności boisk piłkarskich i boisk wielofunkcyjnych zastosowaniem nowoczesnych technologii.
15.	poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 czerwca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 105, poz. 873)	Celem nowelizacji było poszerzenie i weryfikacja wykazu wartości chemicznych, wprowadzenie zmian w zakresie wartości mikroklimatu oraz usunięcie dopuszczalnych wartości hałasu infradźwiękowego z wykazu czynników fizycznych szkodliwych dla zdrowia.
16.	rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych (Dz. U. Nr 53, poz. 435)	Akt wykonawczy do ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, określający szczegółowe warunki i tryb udzielania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie przebudowy, budowy lub remontów dróg powiatowych i gminnych, umożliwił wdrożenie i realizację programu wieloletniego pn. „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych 2008 – 2011”.

.....
Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
.....